

ข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตร รายสินค้า
จังหวัดนครสวรรค์ ปี 2567
อ้อยโรงงาน

- ☎ 056 803 590, 056,803 520
- 📍 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์
กลุ่มสารสนเทศการเกษตร
- 🌐 saraban_nsn@opsmoac.go.th

คำนำ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์ ได้จัดทำข้อมูลเพื่อการวางแผนการพัฒนาสายสินค้า เรื่อง อ้อยโรงงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการผลิตอ้อยโรงงานของจังหวัดให้ดียิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลเพื่อเผยแพร่แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งภายในเอกสารจะมีข้อมูลประกอบเกี่ยวกับเรื่องข้อมูลด้านนโยบาย ข้อมูลเฉพาะการปลูกอ้อยโรงงานของจังหวัด เช่น ข้อมูลพันธุ์ ข้อมูลด้านกายภาพ เช่น ดิน น้ำ ภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติ พื้นที่เสี่ยงภัย ปฏิทินการเพาะปลูก ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ รวมถึงแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับสินค้าอ้อยโรงงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๖/๒๕๖๗ ของจังหวัดนครสวรรค์

การจัดทำเอกสารเล่มนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเว็บไซต์ ที่เกี่ยวข้อง จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้ หากมีข้อบกพร่องประการใด แนะนำหรือเสนอแนะไปยังกลุ่มสารสนเทศการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อจะได้ปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์

สิงหาคม ๒๕๖๗

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ ๑ ข้อมูลด้านนโยบาย

๑.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)	๑
๑.๒ แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)	๑
๑.๓ นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๒
๑.๔ แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครสวรรค์	๗
๑.๕ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๒	๘
๑.๖ แผนพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์	๙

บทที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

๒.๑ ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด (ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่และอาณาเขตการปกครอง ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ แหล่งน้ำ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถิติการเกิดสาธารณภัยในจังหวัดและพื้นที่เสี่ยงภัย)	๑๒
๒.๒ ข้อมูลด้านการปกครอง	๓๑
๒.๓ ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค	๓๓
๒.๔ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด	๓๗
๒.๕ ข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัด	๔๓

บทที่ ๓ ข้อมูลเกี่ยวกับอ้อยโรงงาน

๓.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของอ้อยโรงงานในประเทศไทย	๔๕
๓.๒ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของอ้อยโรงงาน	๔๕
๓.๓ ชนิดและลักษณะประจำพันธุ์ของอ้อยโรงงาน	๕๑
๓.๔ แหล่งพันธุกรรม แหล่งจำหน่าย	๕๓

บทที่ ๔ การปลูกอ้อยโรงงานและการดูแล

๔.๑ การปลูกอ้อยโรงงาน	๕๔
๔.๒ การดูแลและการเก็บรักษา	๕๕
๔.๓ โรคและศัตรูในอ้อยโรงงาน	๕๖
๔.๔ วัชพืชที่สำคัญและการป้องกัน	๕๙
๔.๕ การเก็บเกี่ยว	๖๐
๔.๖ การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	๖๐
๔.๗ เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ	๖๑

บทที่ ๕ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของอ้อยโรงงาน

๕.๑ ต้นทุนและผลตอบแทน	๖๒
๕.๒ สถานการณ์อ้อยโรงงาน ปีการผลิต ๒๕๖๖/๖๗	๖๔
๕.๓ แนวโน้มอ้อยโรงงาน ปีการผลิต ๒๕๖๖/๖๗ และ ๒๕๖๗/๖๘	๗๐
๕.๔ มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงาน ปีการผลิต ๒๕๖๖/๖๗	๗๒

บทที่ ๖ การปลูกอ้อยโรงงานในจังหวัดนครสวรรค์

๖.๑ ข้อมูลพื้นที่ในการปลูกอ้อยโรงงาน	๗๓
๖.๒ พันธุ์อ้อยโรงงาน ที่ปลูกในจังหวัด	๗๕
๖.๓ ปฏิทินการปลูกอ้อยโรงงาน	๗๕
๖.๔ ราคาอ้อยโรงงาน	๗๗
๖.๕ ข้อมูลโรงงานรับซื้ออ้อยโรงงาน	๗๗
๖.๖ จำนวนแปลงใหญ่ของจังหวัดนครสวรรค์	๗๘
๖.๗ แผนงาน/โครงการอ้อยโรงงาน ปีการผลิต ปี ๒๕๖๖/๖๗	๗๙

บทที่ ๗ บทสรุปการปลูกอ้อยโรงงาน

๗.๑ บทสรุปการปลูกอ้อยโรงงานของจังหวัด	๘๒
๗.๒ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การพัฒนาอ้อยโรงงานของจังหวัด	๘๒
๗.๓ ความต้องการและแนวทางแก้ไข	๘๓

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ ๑	แสดงค่าปริมาณน้ำฝนและค่าอุณหภูมิเฉลี่ย คาบ ๓๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๒๔ – ๒๕๕๓)	๑๕
ตารางที่ ๒	แสดงอุณหภูมิสูงสุด อุณหภูมิต่ำสุด อุณหภูมิเฉลี่ย ความชื้นสัมพัทธ์ รายเดือนของปี พ.ศ. ๒๕๖๕ และ พ.ศ. ๒๕๖๖ จังหวัดนครสวรรค์	๑๕
ตารางที่ ๓	แสดงปริมาณฝนที่ตกและจำนวนวันฝนตกในรอบปี ย้อนหลัง ๓ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๖ จังหวัดนครสวรรค์	๑๖
ตารางที่ ๔	แสดงปริมาณน้ำบาดาลต้นทุน จังหวัดนครสวรรค์	๑๗
ตารางที่ ๕	แสดงจำนวนโครงการชลประทานในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๖๖	๑๘
ตารางที่ ๖	แสดงสถิติสถานการณ์ภัยแล้ง ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๖๔ ของจังหวัดนครสวรรค์	๒๙
ตารางที่ ๗	แสดงสถิติสถานการณ์อุทกภัย ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๖๕ ของจังหวัดนครสวรรค์	๓๐
ตารางที่ ๘	แสดงสถิติสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนน ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๕ ของจังหวัดนครสวรรค์	๓๑
ตารางที่ ๙	แสดงเขตการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖	๓๑
ตารางที่ ๑๐	แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามเขตการปกครองรายอำเภอและเพศ พ.ศ.๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	๓๒
ตารางที่ ๑๑	แสดงรายชื่อโรงไฟฟ้าในจังหวัดนครสวรรค์	๓๕
ตารางที่ ๑๒	แสดง GPP จังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔	๓๘
ตารางที่ ๑๓	แสดง GPP จังหวัดนครสวรรค์ แบบปริมาณลูกโซ่ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔	๓๙
ตารางที่ ๑๔	แสดงการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กับ GDP ประเทศไทย และลำดับจังหวัดเทียบระดับประเทศและภาคเหนือ ๑๗ จังหวัด	๔๐
ตารางที่ ๑๕	แสดงรายได้ของประชากรเฉลี่ยต่อคนต่อปี จำแนกรายอำเภอ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๖	๔๒
ตารางที่ ๑๖	แสดงข้อมูลสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิต (Crop requirement) ของอ้อย	๔๘
ตารางที่ ๑๗	แสดงพันธุ์อ้อยและลักษณะประจำพันธุ์ของอ้อย	๕๑
ตารางที่ ๑๘	แสดงการคาดการณ์พื้นที่เก็บเกี่ยวและปริมาณอ้อยเข้าหีบรายภาค ปีการผลิต ๒๕๖๗/๒๕๖๘ ครั้งที่ ๑	๖๕
ตารางที่ ๑๙	แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยในปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ โดยอาศัยข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม และการเก็บข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม รายจังหวัด โดยสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล	๖๗

ตารางที่ ๒๐	แสดงรายงานการผลิตอ้อยและน้ำตาลทราย ปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ (รายงานฉบับปิด หีบ ณ วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗)	๖๙
ตารางที่ ๒๑	แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยในชั้นความเหมาะสมต่างๆ	๗๓
ตารางที่ ๒๒	แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยในชั้นความเหมาะสมต่างๆ จำแนกรายอำเภอ	๗๓
ตารางที่ ๒๓	แสดงข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจังหวัดนครสวรรค์ ปีเพาะปลูก ๒๕๖๖/๒๕๖๗	๗๔
ตารางที่ ๒๔	สรุปข้อมูลโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่จังหวัดนครสวรรค์ ชนิดสินค้า อ้อยโรงงาน (รายปี)	๗๘
ตารางที่ ๒๕	สรุปข้อมูลโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่จังหวัดนครสวรรค์ ชนิดสินค้า อ้อยโรงงาน (จำแนกรายอำเภอ)	๗๙

สารบัญภาพ

	หน้า	
ภาพที่ ๑	แสดงแผนที่จังหวัดนครสวรรค์	๑๒
ภาพที่ ๒	แสดงแผนที่ศักยภาพแหล่งน้ำบาดาล จังหวัดนครสวรรค์	๑๗
ภาพที่ ๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้จังหวัดนครสวรรค์	๒๘
ภาพที่ ๔	แสดงประมาณการต้นทุนการปลูกอ้อยของเกษตรกร	๖๓
ภาพที่ ๕	แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่ปลูกอ้อย ปริมาณอ้อย ปริมาณน้ำฝน ผลผลิตต้นต่อไร่ ๑๐ ปี ย้อนหลัง	๖๔
ภาพที่ ๖	แสดงกราฟเปรียบเทียบพื้นที่ปลูกอ้อยรวมทั้งประเทศ (ไร่) แปรจากภาพถ่ายดาวเทียม ๑๐ ปีย้อนหลัง	๖๖
ภาพที่ ๗	แสดงการเปรียบเทียบน้ำตาล/ตันอ้อย (กก.) CCS เฉลี่ย ๑๐ ปี	๖๙
ภาพที่ ๘	แสดงการเปรียบเทียบปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายภาคปี ๒๕๖๒ – ๒๕๖๖ (มม.) เฉพาะจังหวัด ที่ปลูกอ้อย	๗๐
ภาพที่ ๙	แสดงกราฟเปรียบเทียบอ้อยเข้าหีบ ฤดูกาลเพาะปลูก ๒๕๖๖/๕๗ - ๒๕๖๕/๖๖	๗๑
ภาพที่ ๑๐	แสดงพื้นที่ที่มีความเหมาะสมของดินในการปลูกอ้อยโรงงาน	๗๔
ภาพที่ ๑๑	แสดงปฏิทินการปลูกอ้อยโรงงาน	๗๖
ภาพที่ ๑๒	แสดงกราฟเปรียบเทียบปริมาณอ้อยส่งโรงงานและราคาอ้อยขั้นต่ำและขั้นสุดท้าย ปี การผลิต ๒๕๕๗/๕๘ – ๒๕๖๖/๖๗	๗๗

บทที่ ๑ ข้อมูลด้านนโยบาย

๑.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)^๑ มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ โดยมีความเกี่ยวข้องกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๐๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (๐๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (หลัก) (๐๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๐๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (๐๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ การประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

- ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- ๒) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
- ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๑.๒ แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)^๒ เป็นแผนหลักในการขับเคลื่อนภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ ตลอดจนผู้บริหารสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแล และติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ในแต่ละผลผลิตให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารราชการแผ่นดินในภาพรวม มีวิสัยทัศน์ คือ “เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี” โดยมีเป้าหมายผลิตภัณท์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร) มีศักยภาพเพิ่มขึ้น และการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตทางการเกษตรมีความสมดุล ประกอบด้วย ๕ ประเด็นการพัฒนา ๒๘ แนวทางการพัฒนา ได้แก่

^๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (๒๕๖๘, ตุลาคม). แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐).

^๑ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑, ตุลาคม). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐).

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ เสริมสร้างความมั่นคงทางการเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ การป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเกษตร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ การพัฒนาระบบ นิเวศการเกษตร ท่องเที่ยวเกษตรเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์การเกษตร การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร) ให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ และการพัฒนาการเกษตรในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ สร้างความเสมอภาคและกระจายความเท่าเทียมทางสังคมเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ การเสริมสร้างทุนทางสังคม การรองรับสังคมเกษตรสูงวัยเชิงรุก การยกระดับศักยภาพของเกษตรกรรายย่อยให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ และการสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนา คือ การพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมเชิงนิเวศ การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตร ทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ การเพิ่ม ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐและงานวิจัยด้านการเกษตร มีแนวทางการพัฒนา คือ การพัฒนาบริการประชาชน การพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ การพัฒนากฎหมาย และการวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตร

๑.๓ นโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑.๓.๑ ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ดร.เฉลิมชัย ศรีอ่อน) ได้มีแนวทางการพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนด้านการเกษตรให้มีความยั่งยืนด้วยยุทธศาสตร์และแนวทางนโยบายหลัก ดังนี้

๑.๓.๑.๑ ยุทธศาสตร์ ๕ ประเด็น ประกอบด้วย

๑) ยุทธศาสตร์ตลาดนำการผลิต โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการประสานความร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย Lazada Shopee Alibaba สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดให้มีความหลากหลาย ทั้งในรูปแบบตลาดออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงการจัดกิจกรรมจับคู่ธุรกิจผู้ซื้อกับผู้ขายเพื่อสร้างเครือข่ายธุรกิจเกษตรทั้งผลผลิตและสินค้าเกษตรแปรรูป เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรชุมชนที่เชื่อมโยงกับตลาดชุมชนหรือตลาดเกษตรกร อีกทั้งเสริมระบบเกษตรทันสมัยสัญญา เพื่อสร้างความไว้วางใจระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ โดยมีความร่วมมือด้านการตลาดที่สำคัญ ได้แก่

๑.๑) ความร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์ การสร้างกลไกความร่วมมือให้เกิดการบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรมระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงพาณิชย์ ให้เกิดการขับเคลื่อนภายใต้ ยุทธศาสตร์ตลาดนำการผลิต ผ่านคณะทำงานร่วมของทั้ง ๒ กระทรวง โดยการทำงาน

ของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อน ได้แก่ (๑) การสร้างและใช้ข้อมูลจากฐานเดียวกัน (Single Big Data) จัดทำ Dashboard สินค้าเกษตร (๒) การสร้างแพลตฟอร์มกลาง "เกษตรผลิตพาณิชย์ตลาด" โดยคัดเลือกกลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ และวิสาหกิจชุมชนเป็นกลุ่มนำร่องในการออกแบบจัดทำแพลตฟอร์มกลาง (๓) การสร้างความเชื่อมั่นด้านคุณภาพ มาตรฐาน ความปลอดภัย และการตรวจสอบย้อนกลับ และ (๔) การพัฒนาคนและผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของตลาด

๑.๒) ความร่วมมือกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยพัฒนาเกษตรกรแม่ข่าย ผู้ธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรม ในสินค้าเกษตรสำคัญ อาทิ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดหวาน และมะเขือเทศ ร่วมกับบริษัทผู้รับซื้อในเครือข่ายสภาอุตสาหกรรม เป็นการดำเนินงานที่เน้นให้เกษตรกรรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่ ด้วยกระบวนการจัดการที่ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น สนับสนุนแผนการตลาดที่ชัดเจนของอุตสาหกรรม ทั้งด้านปริมาณคุณภาพ และช่วงเวลาการรับซื้อ ทั้งนี้ พื้นที่เป้าหมายคือ พื้นที่เกษตรกรที่ผลิต สินค้าตามเป้าหมายของอุตสาหกรรมที่ห่างจากแหล่งรับซื้อผลผลิตในรัศมีไม่เกิน ๑๐๐ กิโลเมตร เพื่อลดภาระต้นทุน การจัดการด้านโลจิสติกส์

๑.๓) การพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มโอกาสและการรับรู้ความต้องการ ของตลาดโดยการพัฒนาช่องทางเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรทั้งในและต่างประเทศ การจัดทำร้านค้าออนไลน์ให้ กับสินค้าเกษตรด้วยการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ พัฒนาระบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาต่อยอดระบบเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การใช้งานของเกษตรกร เช่น การ Live จำหน่าย สินค้าทาง Facebook รวมถึงการเชื่อมโยงระบบจัดเก็บและขนส่งสินค้า ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่าย/คลังสตอร์ ให้แก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรโดยการพัฒนากลไกเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

๒) ยุทธศาสตร์เทคโนโลยีเกษตร ๔.๐ เพื่อการพัฒนาภาคเกษตรกรรม โดยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดโซ่อุปทานและโซ่คุณค่า (Supply-Value Chain) ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป จนถึงการตลาด

๒.๑) พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อเป็นต้นแบบเกษตรอัจฉริยะให้กับเกษตรกร รวมถึงเป็นกลไกส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีการเกษตรผ่านการรวมกลุ่ม

๒.๒) พัฒนาศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (AIC) เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตร การประดิษฐ์ นวัตกรรม รวมทั้งเครื่องจักรกลเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ของแต่ละจังหวัด โดยเชื่อมโยงการทำงานกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อยกระดับสู่การทำเกษตรสมัยใหม่ เกษตรแบบแม่นยำ (Precision Agriculture) และเกษตร อัจฉริยะ

๒.๓) พัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรี๊อง (Smart Farmer) และส่งเสริม สถาบันเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร ให้เป็นผู้ให้บริการทางการเกษตร (Agricultural Service Providers : ASP) เพื่อยกระดับการให้บริการทางการเกษตร และเป็นช่องทางการเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรสมัยใหม่ได้อย่างครบวงจร

๓) ยุทธศาสตร์ ๓'S คือ "Safety" ความปลอดภัยของอาหาร "Security" ความมั่นคง มั่งคั่ง ของภาคการเกษตรและอาหาร และ "Sustainability" ความยั่งยืนของภาคการเกษตร

๓.๑) Safety เน้นสินค้าเกษตรและอาหารของไทยมีความปลอดภัย เชื่อมั่นในระบบที่มีมาตรฐานสามารถตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) มาตรฐานสินค้าเกษตรของไทยเป็นไปตามมาตรฐานสากล และมั่นใจว่าสินค้าเกษตรและอาหารของไทยผลิตด้วยความปลอดภัยทั้งระบบ เพื่อผู้บริโภคภายในประเทศและส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ

๓.๒) Security เน้น ๔ ด้าน ได้แก่ (๑) Food Security ไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารที่สำคัญของโลก สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารได้เพียงพอ และสามารถเลี้ยงคนทั่วโลกได้ โดยมีตัวอย่างสินค้าดาวเด่นของไทย อาทิ ข้าว มันสำปะหลัง ไข่ สินค้าประมง (๒) Health Security ไทยมีมาตรการ ควบคุม ป้องกันการระบาดของโรคที่เข้มงวด (๓) Biosecurity ไทยมีระบบควบคุม/ป้องกันโรคระบาดในสัตว์และพืช รวมทั้งศัตรูพืช การนำแอปพลิเคชัน e-Smart Plus มาใช้ในการประเมินความเสี่ยงฟาร์มสุกรแบบ Realtime สำหรับโรค African Swine Fever (ASF) และ (๔) Farmer Security เน้นการเสริมสร้างเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ให้มีความเข้มแข็ง ส่งเสริมเกษตรกรพอเพียง และ Smart Farmer, Young Smart Farmer เพื่อให้ภาคเกษตรมีความมั่นคง

๓.๓) Sustainability ระบบการทำเกษตรของไทยเน้นความยั่งยืน เช่น เกษตรผสมผสานเกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ และวนเกษตร การลด ละ เลิก การใช้สารเคมี ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร รับรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง มีการนำเทคโนโลยีฝนหลวงมาใช้ประโยชน์ มีการจัดสิทธิในการใช้ประโยชน์ ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของดิน การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และมีการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ รวมถึงการขับเคลื่อนโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพเศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio - Circular Green Economy : BCG Economy) และ SDGs ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร

๔) ยุทธศาสตร์การบริหารเชิงรุกแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน

๔.๑) การบูรณาการเพื่อพัฒนาฐานข้อมูล Big Data ในการใช้ประโยชน์และเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อการบริหารและสนับสนุนข้อมูลที่ดีแก่เกษตรกรสำหรับการตัดสินใจที่ถูกที่ถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงตรวจสอบศักยภาพพื้นที่ โดยบูรณาการการจัดทำระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) สำหรับเป็นเครื่องมือในการวางแผนบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่สำคัญ ที่คำนึงถึงความเหมาะสมด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจสำหรับการเชื่อมโยงข้อมูล และช่วยให้เกษตรกรมีข้อมูลที่ดี โดยมีการรวบรวมข้อมูลและการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งสินค้า การตลาด และทรัพยากร และครอบคลุม พื้นที่ทั้ง ๗๗ จังหวัด เพื่อบริหารจัดการสินค้าเกษตรและทรัพยากรทางการเกษตร นำไปใช้วางแผนการผลิตอย่างเป็นระบบ รวมถึงการรับรู้ความต้องการคุณภาพและปริมาณของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

๔.๒) สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในด้านการพัฒนาการเกษตร การนำจุดแข็ง หรือศักยภาพของแต่ละภาคส่วนมาร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาภาคเกษตรตลอดโซ่อุปทาน เช่น ความร่วมมือด้านการตลาด ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย แพลตฟอร์มตลาดออนไลน์ต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงด้านการตลาดให้มีความหลากหลาย ใช้ในการซื้อขายได้จริง

๕) ยุทธศาสตร์เกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวศาสตร์พระราชา โดยน้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันและสร้างความมั่นคงแก่เกษตรกร ได้แก่ โครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริฯเกษตรทฤษฎีใหม่ และโครงการหลวง ด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่าน กลุ่มเกษตรกร เครือข่ายเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและพึ่งพาตนเองได้

๑.๓.๑.๒ แนวทางนโยบายหลัก ๑๕ ด้าน ประกอบด้วย

๑) นโยบาย "ตลาดนำการผลิต" เป็นนโยบายหลักโดยเพิ่มช่องทางตลาดให้หลากหลาย ทั้งในรูปแบบตลาดออนไลน์ (แพลตฟอร์มรายสินค้าเพื่อรองรับ New Normal) ตลาดออฟไลน์ โมเดิร์นเทรด (Modern Trade) รถโมบาย ตลาดสด ตลาดชุมชน คาราวานสินค้า เกษตรพันธสัญญา และ เคาน์เตอร์เทรด จัดกิจกรรม จับคู่ธุรกิจผู้ซื้อกับผู้ขายเพื่อสร้างเครือข่ายธุรกิจ โดยร่วมมืออย่างเข้มข้นกับ กระทรวงพาณิชย์ภายใต้โมเดล "เกษตร - พาณิชย์ทันสมัย"

๒) การสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันเกษตรกรและเศรษฐกิจฐานราก โดย ส่งเสริมให้เกษตรกร มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรและ สถาบันเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้อำนาจต่อรองในการซื้อขายผลผลิต ส่งเสริมการแปรรูปสินค้า เกษตร เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์เกษตร ชุมชน เชื่อมโยงกับตลาดชุมชน/ตลาดเกษตรกร ตลาดสีเขียว (Green Market) และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในชุมชน รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ สามารถช่วยเหลือสมาชิกเกษตรกร เอื้อให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ ทั้งสังคม ชุมชนวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติให้เข้มแข็งยั่งยืน

๓) การส่งเสริมสถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ และ Start Up เป็นหน่วย ธุรกิจให้บริการ ทางเกษตร (Agricultural Service Providers : ASP) เพื่อยกระดับสู่การให้บริการทาง การเกษตร เช่น เทคโนโลยีในการดูแลรักษา รถจักรกลในการเตรียมดินและการเก็บเกี่ยว สำหรับให้บริการแก่ฟั น้องเกษตรกรแบบครบวงจร

๔) การส่งเสริมเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) เพื่อสร้างความ ไว้วางใจและความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพการผลิตอย่างยั่งยืน ระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ และ ร่วมกันยกระดับคุณภาพผลผลิตและแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาด

๕) การพัฒนาศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (AIC) เป็นแหล่งรวบรวม องค์ความรู้ ด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร สนับสนุนและส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตร โดยเชื่อมโยงการทำงานกัน ศพก. เพื่อยกระดับ สู่การทำเกษตรสมัยใหม่ และเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Agriculture)

๖) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการเกษตร เพื่อตอบสนองต่อโซ่อุปทานที่ เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะการค้าสินค้าเกษตรออนไลน์ที่ขยายตัวต่อเนื่อง เพื่อรักษาคุณภาพสินค้าเกษตรให้มื ความสดใหม่และถึงมือผู้บริโภคอย่างรวดเร็ว รวมถึงพัฒนาระบบเชื่อมโยงทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งออกและนำเข้าสินค้าเกษตร

๗) การบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ มีการกระจายน้ำอย่างเหมาะสมและ ทั่วถึง รวมทั้ง พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นาของเกษตรกรและชุมชน เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำเพียงพอสำหรับการ ใช้ในการ ปลูก บริโภค และทำการเกษตรตลอดจนป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัย

๘) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ จากที่ดินได้ตรงตามศักยภาพของที่ดิน และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากที่สุด โดยกำหนดเขต ความเหมาะสมในการทำการเกษตรในแต่ละพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตสูงสุดผ่านข้อมูล Agri - Map

๙) การส่งเสริมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อปมเพาะ เกษตรกรให้เป็น Smart Farmer ผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งให้บริการทางวิชาการและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรต้นแบบ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่

๑๐) การประกันภัยพืชผล ให้ความคุ้มครองความเสียหายหรือความสูญเสียต่อพืชผลที่เอาประกันภัยซึ่งเกิดจากภัยต่างๆ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ลมพายุ ลูกเห็บตก เป็นต้น ซึ่งจะช่วยสร้างเสถียรภาพทางรายได้และความมั่นคงในอาชีพให้แก่เกษตรกร รวมถึงการให้ความช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างทันท่วงที

๑๑) การส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันและสร้างความมั่นคงแก่เกษตรกร ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ เกษตรธรรมชาติ และวนเกษตร ด้วยการลด ละ เลิก การใช้สารเคมี ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรับรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง และมีการพัฒนาอาหารของไทย ให้เป็นรูปแบบอาหารที่ปลอดภัยและมีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการสินค้าเกษตรปลอดภัยใน ๕ร ได้แก่ โรงเรียน โรงแรม โรงพยาบาล เรือนจำ และร้านอาหาร

๑๒) การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่นสร้างแบรนด์ให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าจากความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น สมุนไพร แมลงเศรษฐกิจ ส่งเสริมสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพทางด้านการตลาดในอนาคต ทั้งสินค้าอาหารอนาคต (Future Food) และสินค้าเกษตรที่ตอบสนองผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม (Functional Food) รวมทั้งสินค้าเกษตรเพื่อพลังงานและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต

๑๓) การวิจัยและพัฒนา เพื่อตอบสนองการพัฒนาภาคเกษตรของประเทศไทย บนพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรและผู้บริโภค

๑๔) การพัฒนาฐานข้อมูล Big Data ในการใช้ประโยชน์และเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อการบริหารและช่วยให้เกษตรกรมีข้อมูลที่ดีและเพียงพอต่อการตัดสินใจ ที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อการผลิตและการจำหน่ายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

๑๕) การประกันรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๑.๓.๒ แนวทางการขับเคลื่อนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบแนวทางการขับเคลื่อนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้กับผู้บริหารและบุคลากรของส่วนราชการ/หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยสรุปเป็นแนวทางดำเนินงานหลักใน ๓ ด้าน ดังนี้

๑.๓.๒.๑ ภารกิจเร่งด่วนเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย

- ๑) เร่งรัดงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกระทรวง
- ๒) ขยายพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรฐานราก
- ๓) ยกระดับศักยภาพแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่
- ๔) ผลักดันการสร้างเกษตรมูลค่าสูง
- ๕) พัฒนาช่องทางเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรทั้งในและต่างประเทศ

- ๖) ผลักดันการพัฒนา Big Data อย่างเป็นรูปธรรม
 - ๗) ยกระดับ ศพก. สู่นโยบายพัฒนา Smart Farmer ครบวงจร
 - ๘) ปรับปรุงกลไกและคณะทำงานขับเคลื่อนระดับพื้นที่
 - ๙) มอบหมายรองปลัดกระทรวงดูแลการขับเคลื่อนระดับพื้นที่
 - ๑๐) ปรับปรุงระบบประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบให้ทันสมัยเข้าถึงเกษตรกร
- ๑.๓.๒.๒ ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้เกษตรกร ประกอบด้วย
- ๑) การแก้ไขปัญหาให้เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-๑๙
 - ๒) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร
 - ๓) การรับเรื่องราวร้องทุกข์และการเยี่ยมเยียนพี่น้องเกษตรกร
 - ๔) การแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกร
- ๑.๓.๒.๓ วางรากฐานการทำงานของกระทรวงรองรับความปกติใหม่ (New Normal)

ประกอบด้วย

- ๑) สร้างเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพที่ชัดเจนและพัฒนา Smart Officer ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
- ๒) สร้างความตระหนักในวัฒนธรรมองค์กร ค่านิยมร่วม และสร้างอัตลักษณ์ของกระทรวง รวมทั้งยกระดับสวัสดิการเพื่อคนกระทรวง
- ๓) กำหนดตัวชี้วัดร่วมเพื่อสร้างพลังการขับเคลื่อนบูรณาการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
- ๔) ปรับปรุงโครงสร้าง อำนาจหน้าที่และบทบาทของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงให้สอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวและแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรของประเทศ
- ๕) สร้างเอกภาพในการขับเคลื่อนภารกิจของกระทรวง
- ๖) สร้างหอบังคับการ (Control Tower) เพื่อตรวจสอบ ติดตาม การบริหารแผนงานและงบประมาณของกระทรวง
- ๗) ทบทวนแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัดให้เป็นแผนหลักด้านการเกษตรของกระทรวงในจังหวัด เพื่อบูรณาการงบประมาณและสร้างแนวร่วมการพัฒนา
- ๘) ให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงและผู้ตรวจราชการกรมเป็นผู้นำการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการในพื้นที่
- ๙) ผลักดันการศึกษาวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรทุกด้าน

๑.๔ แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครสวรรค์

๑.๔.๑ เป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

“นครสวรรค์เมืองเกษตรมาตรฐาน เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรเข้มแข็งสู่เกษตรแปรรูปมูลค่าสูง และเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมชีวภาพ” ประกอบด้วย ๕ ประเด็นพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

แนวทางการพัฒนา

- ๑. พัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรสู่การเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer), องค์กรเกษตรกรต้นแบบ (Smart Group), องค์กรธุรกิจขนาดเล็ก/กลาง อัจฉริยะ (Smart Enterprise)
- ๒. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและความมั่นคงในการทำการเกษตร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรมูลค่าสูง และเกษตรแปรรูป

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพมาตรฐานสินค้า ตลอดโซ่อุปทาน และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

๒. พัฒนาพื้นที่ภาคการเกษตรให้ปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตร ตามเขตความเหมาะสมของพืชเศรษฐกิจ (Zoning) เพื่อรองรับอุตสาหกรรมฐานชีวภาพ

๓. ยกระดับมาตรฐานเกษตรสู่เกษตรเชิงรุก เน้นโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (BCG Model)

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรม

แนวทางการพัฒนา

นำงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม มาพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าและบริการ ด้านการเกษตร ให้มีคุณภาพมาตรฐาน ตลอดโซ่อุปทาน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

เป้าหมาย ทรัพยากรดินและน้ำ ได้รับการพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับภาคการเกษตร เพื่อเพิ่มผลผลิต และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนา/ปรับปรุง ทรัพยากรดินและน้ำ ให้เหมาะสมสำหรับภาคการเกษตร ตลอดการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

๒. ส่งเสริมพัฒนาพื้นที่เกษตรเชิงเดี่ยวสู่พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการขับเคลื่อนงานของรัฐ (Smart Officer)

๒. เชื่อมโยงระบบการทำงานของทุกหน่วยงานในและนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑.๕ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๒

“ยกระดับสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีนวัตกรรม แหล่งอุตสาหกรรมฐานชีวภาพ เสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวและบริการ เป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนเชื่อมโยงเศรษฐกิจภูมิภาคสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ” ประกอบด้วย ๓ ประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ การผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมฐานชีวภาพ ส่งเสริมการตลาดด้วยนวัตกรรม และเทคโนโลยีตลอดห่วงโซ่อุปทาน

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งน้ำ และระบบบริหารจัดการน้ำ เพื่อรองรับการผลิตด้านการผลิตเกษตร อุตสาหกรรม การขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ ด้านการค้า การลงทุน

๒) พัฒนากระบวนการผลิต การแปรรูป การตลาด สินค้าเกษตรปลอดภัยให้ได้มาตรฐานตามความเหมาะสมของพื้นที่ (Zoning)

๓) ยกระดับคุณภาพชีวิตบุคลากรด้านการเกษตร

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการผลิต การแปรรูป การค้าและการตลาดสินค้าเกษตรของกลุ่มจังหวัด

๕) เพิ่มช่องทางและส่งเสริมการผลิต การค้าและการตลาดให้กับสินค้าเกษตร ตลอดจนการแปรรูปปรับให้เข้ากับวิถีใหม่ (New normal) โดยเฉพาะการปลูกพืชสมุนไพรสำคัญ

**ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ พัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน ปลอดภัยและยั่งยืน ยกกระดับสู่สากล
แนวทางการพัฒนา**

๑) พัฒนา/ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางการเชื่อมการท่องเที่ยว ตามมาตรฐานการท่องเที่ยว

๒) พัฒนาสินค้า บริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวให้ได้ระดับมาตรฐาน

๓) พัฒนาการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

๔) พัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากรด้านท่องเที่ยว

๕) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัด

ภาคเหนือตอนล่าง ๒

**ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ ส่งเสริมการค้า การลงทุน โครงข่ายคมนาคม และสิ่งอำนวยความสะดวก
รองรับการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาค**

แนวทางการพัฒนา

๑) เสริมสร้างความร่วมมือด้านการค้า การลงทุนทั้งในและระหว่างประเทศ

๒) พัฒนาส่งเสริมกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๒ ให้เป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์และการคมนาคมในพื้นที่อย่างยั่งยืน

๓) สร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการ

๔) พัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการด้านดิจิทัล นวัตกรรมและเทคโนโลยี

๕) เพิ่มช่องทางรายได้จากการค้าการลงทุน

๑.๖ แผนพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์

เป้าหมายการพัฒนา “นครสวรรค์เมืองอัจฉริยะ ฐานการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูงต่อยอดสู่อุตสาหกรรมชีวภาพ ศูนย์กลางการค้าการลงทุน ระบบโลจิสติกส์และบริการทางสุขภาพบนฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ประกอบด้วย ๗ ประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนา

๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒) จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

๓) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงและผลกระทบจากสาธารณภัย และการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ

๔) พัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำอัจฉริยะ

๕) ยกกระดับจังหวัดนครสวรรค์ให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ ยกระดับภาคการเกษตรสู่เกษตรแปรรูปมูลค่าสูง และเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมฐานชีวภาพ

แนวทางการพัฒนา

- ๑) ยกระดับมาตรฐานเกษตรสู่เกษตรเชิงรุก เน้นโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (BCG Model)
- ๒) การบริหารจัดการดินและน้ำ
- ๓) พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ การบริหารจัดการ การตลาดการค้าออนไลน์ การดำเนินธุรกิจ เพิ่มศักยภาพของสหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเกษตรกร
- ๔) นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าและบริการ ด้านการเกษตรสู่อุตสาหกรรมชีวภาพ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยแนวทางการท่องเที่ยวเน้นคุณภาพ และความยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

- ๑) พัฒนาและยกระดับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพรองรับนักท่องเที่ยวบนพื้นฐาน อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม วิถีชุมชน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๒) พัฒนาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะด้านความปลอดภัย ความสะอาด และการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- ๓) พัฒนาทักษะและศักยภาพบุคลากรภาคการท่องเที่ยว ที่นำไปสู่การสร้างมูลค่าและความยั่งยืน เช่น ทักษะการบริการ ความเข้าใจ ภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น ภาษา การสื่อสาร ดิจิตอล การเล่าเรื่อง ความสะอาด ปลอดภัย และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
- ๔) ส่งเสริมพัฒนากิจกรรม สินค้า และบริการการท่องเที่ยวเชิงคุณค่า การตลาดและการประชาสัมพันธ์ โดยสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์ในท้องถิ่น และนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นสินค้าและบริการสำหรับการท่องเที่ยว ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา เชิงวัฒนธรรม เชิงนิเวศ และการจัดประชุมและนิทรรศการ
- ๕) ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ (Wellness & Medical tourism)

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาพลังงานทดแทน และโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับยานยนต์ไฟฟ้า

แนวทางการพัฒนา

- ๑) ส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน
- ๒) วางระบบศูนย์กลางโครงสร้างพื้นฐานการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้าเชิงพาณิชย์

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ พัฒนาขีดความสามารถและเชื่อมโยงประตูการค้า การลงทุน โลจิสติกส์ และภาคบริการทั้งในประเทศและต่างประเทศภายใต้เศรษฐกิจยุคใหม่

แนวทางการพัฒนา

- ๑) พัฒนาระบบขนส่งและการกระจายสินค้าเพื่อรองรับการค้าการลงทุน
- ๒) ส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถผู้ประกอบการให้ปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลทันต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง และมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น
- ๓) ส่งเสริม พัฒนากลไก บทบาทภาคเอกชนในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดนครสวรรค์

๔) ส่งเสริมการใช้ศักยภาพและความพร้อมของพื้นที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจด้านการค้า การลงทุน โลจิสติกส์ และภาคบริการ

๕) พัฒนาและแปรรูปสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นของฝากของที่ระลึกประจำจังหวัด

๖) การใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติในการเสริมสร้างขีดความสามารถของธุรกิจท้องถิ่นเพื่อขยายเศรษฐกิจ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๖ ยกระดับการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาระบบผลิตสมุนไพรคุณภาพสูงครบวงจร

๒) พัฒนาระบบ Medical Excellence Center

๓) พัฒนาคความรอบรู้ด้านสุขภาพทุกช่วงวัย

๔) พัฒนาระบบแอปพลิเคชันด้านสุขภาพ

๕) พัฒนาระบบ Telemedicine

๖) พัฒนาระบบบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๗ พัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์และสร้างสังคมพอเพียงควบคู่การขับเคลื่อนสู่เศรษฐกิจดิจิทัล

แนวทางการพัฒนา

๑) จัดการศึกษาและเพิ่มทักษะเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต

๒) พัฒนาคคุณภาพการศึกษาและสร้างสังคมการเรียนรู้ด้วยวิถีพอเพียง

๓) พัฒนาคคุณภาพชีวิตและครอบครัว

๔) สร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๕) พัฒนาระบบนิเวศและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนสังคมและเศรษฐกิจ

ด้วยอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและบริการดิจิทัล

๖) ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและบริการดิจิทัล

บทที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์

๒.๑ ข้อมูลด้านกายภาพ

๒.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่และอาณาเขตการปกครอง

จังหวัดนครสวรรค์ เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือตอนล่างของประเทศ ตั้งอยู่ประมาณละติจูดที่ ๑๕.๕ - ๑๖.๗ องศาเหนือ และลองจิจูดที่ ๙๙.๗ - ๑๐๐.๔ องศาตะวันออก ระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึงจังหวัดนครสวรรค์ตามเส้นทางหลวงสายพหลโยธิน (สายที่ ๑) ๒๓๗ กิโลเมตร หรือระยะทางตามทางรถไฟ ๒๕๐ กิโลเมตร พื้นที่อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล ๓๐ เมตร

พื้นที่ของจังหวัด ๙,๕๙๗.๖๗๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๕,๙๙๘,๕๔๘ ไร่ มากเป็นอันดับ ๙ ของภาคเหนือ **ที่ตั้งและอาณาเขต** ติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอบางบาล อำเภอบางกรวย อำเภอบางขัน อำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร อำเภอบึงนาราง อำเภอโพทะเล อำเภอบางมูลนาก อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอชนแดน อำเภอวังสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอโคกเจริญ อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี อำเภอสรรพยา อำเภอมโนรมย์ อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเมืองอุทัยธานี อำเภอทัพทัน อำเภอสว่างอารมณ์ อำเภอลานสัก อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ภาพที่ ๑ แสดงแผนที่จังหวัดนครสวรรค์

๒.๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิศาสตร์โดยทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเกษตร เป็นที่ราบประมาณ ๓ ใน ๔ ของพื้นที่จังหวัด มีแม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำปิง แม่น้ำยม และ แม่น้ำน่าน ไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ผ่านช่วงกลางของจังหวัด และมีเพียง ๖ อำเภอที่ตั้งอยู่บนแม่น้ำสายหลัก สภาพภูมิประเทศทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด มีภูเขาสลับซับซ้อนและเป็นป่าทึบในเขตอำเภอลาดยาว อำเภอม่วงสามสิบ อำเภอชุมตาบง อำเภอชุมตาบง พื้นที่ป่าของจังหวัดเป็นสภาพป่าที่เชื่อมโยงติดต่อกับป่าห้วยขาแข้งของจังหวัดอุทัยธานี ในส่วนทางใต้ของอำเภอม่วงสามสิบ ส่วนตอนบนของอำเภอม่วงสามสิบและอำเภอลาดยาวเป็นส่วนติดต่อกับ

ป่าดิบของจังหวัดตากที่เชื่อมโยงไปถึงป่าทุ่งใหญ่นเรศวรของจังหวัดกาญจนบุรี ส่วนด้านตะวันออกของจังหวัด อำเภอนองบัวและอำเภอไพศาลี เป็นพื้นที่ราบลาดเทติดต่อกับเทือกเขาเพชรบูรณ์

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัด เป็นที่ราบค่อนข้างเรียบแคบบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโดยเฉพาะ ตอนกลางของจังหวัด ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอชุมแสง อำเภอท่าตะโก อำเภอโกรกพระ อำเภอเก้าเลี้ยว และอำเภอพยุหะคีรี สภาพพื้นที่ทางทิศตะวันตก (เขตอำเภอลาดยาว อำเภอแม่วงก์ อำเภอแม่เปินและอำเภอชุมตาบง) และทิศตะวันออก (เขตอำเภอนองบัว อำเภอไพศาลี อำเภอตากฟ้าและอำเภอตาคลี) มีลักษณะเป็นแบบลอนลูกคลื่น ยกตัวขึ้นจากตอนกลางของจังหวัดสูงจากระดับน้ำทะเล ปานกลาง ๒๐ - ๑๐๐ เมตร

๒.๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดนครสวรรค์ประสบกับสภาวะหนาวเย็นและแห้งกับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ทำให้มีฝนและอากาศชุ่มชื้น

ฤดูกาล

พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งฤดูกาลของจังหวัดนครสวรรค์ออกเป็น ๓ ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ความกดอากาศสูงจากประเทศจีนซึ่งมีคุณสมบัติเย็นและแห้งจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ แต่เนื่องจากจังหวัดนครสวรรค์ตั้งอยู่ทางตอนบนสุดของภาคกลางอิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงมาปกคลุมในช่วงฤดูหนาวจะช้ากว่าภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้อากาศหนาวเย็นช้ากว่าสองภาคดังกล่าว แต่ก็จะหนาวเย็นเร็วกว่าจังหวัดอื่นๆ ในภาคกลางด้วยกัน โดยเริ่มมีอากาศหนาวเย็นประมาณเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป

ฤดูร้อน เริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลง คือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือน พฤษภาคม ในระยะนี้จะมีหย่อมความกดอากาศต่ำ เนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ประกอบกับลมที่พัดปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้เป็นลมฝ่ายใต้ ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยมีอากาศร้อนจัดอยู่ในเดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดปกคลุมประเทศไทย ร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมา พาดผ่านบริเวณภาคกลาง และภาคเหนือเป็นลำดับในระยะนี้ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม เป็นต้นไป โดยเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกที่สุดในรอบปีและเป็นช่วงที่มีความชื้นสูง

อุณหภูมิจังหวัดนครสวรรค์

จังหวัดนครสวรรค์อยู่บริเวณตอนบนสุดของภาคกลางและมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีป่าไม้มาก และมีภูเขาสลับซับซ้อนทางด้านตะวันตกของจังหวัด จึงมีอุณหภูมิค่อนข้างสูงและอากาศร้อนอบอ้าวมากในฤดูร้อน ส่วนในฤดูหนาวอากาศค่อนข้างจะหนาวเย็น โดยเฉพาะบริเวณตอนบนของจังหวัดและบริเวณเทือกเขาทางตะวันตกของจังหวัด ซึ่งเป็นป่าที่อากาศจะหนาวเย็นมากกว่า อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีอยู่ระหว่าง ๒๖ - ๒๘ องศาเซลเซียส และเคยตรวจวัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ ๖.๑ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๘ ส่วนอุณหภูมิสูงที่สุดวัดได้ ๔๓.๗ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ฝน

ฝนที่ตกในจังหวัดนี้ส่วนใหญ่เป็นฝนที่เกิดจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จะเริ่มตกประมาณกลางเดือนพฤษภาคมไปจนถึงเดือนตุลาคม ส่วนมากเป็นฝนที่ตกในตอนบ่ายและค่ำ สำหรับฝนที่เกิดจากพายุดีเปรสชันนั้นมีส่วนน้อยและตกเป็นบริเวณกว้างติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้มีปริมาณมากและอาจเกิดน้ำท่วมได้ ปริมาณฝนรวมตลอดปีประมาณ ๑,๐๐๐ - ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร เว้นแต่ทางด้านตะวันตกของจังหวัดบริเวณอำเภอแม่จังก์ที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าทึบและเทือกเขาสลับซับซ้อนจึงมีปริมาณฝนรวมตลอดปีมากกว่า ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร ปริมาณฝนตลอดปี ๑,๑๕๙.๒ มิลลิเมตร และมีฝนตก ๑๑๔ วัน สำหรับเดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในจังหวัดนี้คือเดือนกันยายน มีปริมาณฝนเฉลี่ย ๒๓๔.๙ มิลลิเมตร และมีฝนตก ๑๘ วัน ปริมาณฝนมากที่สุดใน ๑ วัน วัดได้ ๒๐๒.๐ มิลลิเมตร ที่สถานีอากาศเกษตรตากฟ้า อำเภอตากฟ้า เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๔

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนผ่านเข้าสู่บริเวณจังหวัดนครสวรรค์ ส่วนใหญ่เป็นพายุดีเปรสชันที่อ่อนกำลังลงจากพายุโซนร้อนและความรุนแรงมีไม่มากนัก แต่ส่งผลให้มีฝนตกหนักและเกิดน้ำท่วมบางพื้นที่ รวมถึงเกิดความเสียหายต่อสาธารณูปโภคต่าง ๆ ได้ ส่วนตั้งแต่เดือนมิถุนายนเป็นต้นไปพายุหมุนเขตร้อนที่มีอิทธิพลต่อจังหวัดนครสวรรค์ส่วนใหญ่เกิดในทะเลจีนใต้และมีบางส่วนเกิดทางมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตกเคลื่อนตัวผ่านประเทศเวียดนามและลาวเข้ามาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย หากพายุดังกล่าวยังคงมีกำลังแรงอาจเคลื่อนตัวเลยไปถึงภาคเหนือหรือตรงมายังภาคกลางโดยเฉพาะเดือนกันยายนและตุลาคม

จากสถิติในคาบ ๗๓ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ - ๒๕๖๖ พบว่ามีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านจังหวัดนครสวรรค์ทั้งหมด ๑๐ ลูก ซึ่งขณะเคลื่อนผ่านมีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันทั้งหมด โดยเคลื่อนเข้ามาในเดือนสิงหาคม ๑ ลูก (๒๕๐๘) เดือนกันยายน ๕ ลูก (๒๕๐๒, ๒๕๑๖, ๒๕๑๕, ๒๕๖๑, ๒๕๖๒) เดือนตุลาคม ๓ ลูก (๒๕๑๐, ๒๕๑๓, ๒๕๓๓) และเดือนพฤศจิกายน ๑ ลูก (๒๕๑๗)

สภาวะอากาศ โดยสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดนครสวรรค์

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นทั้งหมดนี้ได้มาจากผลการตรวจของสถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์ (ประมาณละติจูด ๑๕ องศา ๔๐ ลิปดา เหนือ ลองจิจูด ๑๐๐ องศา ๑๐ ลิปดา ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๓๔ เมตร) และสถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์(กลุ่มงานเกษตร)(ประมาณละติจูด ๑๕ องศา ๐๓ ลิปดา เหนือ ลองจิจูด ๑๐๐ องศา ๐๕ ลิปดา ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๘๖.๗ เมตร) ซึ่งได้ทำการตรวจสอบประกอบอุตุนิยมวิทยาต่าง ๆ วันละ ๘ เวลา คือ ๐๑.๐๐, ๐๔.๐๐, ๐๗.๐๐, ๑๐.๐๐, ๑๓.๐๐, ๑๖.๐๐, ๑๙.๐๐ และ ๒๒.๐๐ น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติภูมิอากาศ ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลได้โดยตรงกับสถานีฯ ตามที่อยู่ดังนี้

สถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์ ตั้งอยู่ใกล้บริเวณสนามบิน เลขที่ ๓๖/๑๓ หมู่ที่ ๑ ต.นครสวรรค์ ออก อ.เมือง จ.นครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร. (๐๕๖) ๒๕๕๘๖๙

สถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์(กลุ่มงานเกษตร) ตั้งอยู่ภายในศูนย์วิจัยพืชไร่นานครสวรรค์ ต.สุขสำราญ อ.ตากฟ้า จ.นครสวรรค์ ๖๐๑๕๐ โทร. (๐๕๖) ๒๔๑๔๔๗

หมายเหตุ - สถิติภูมิอากาศที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้ข้อมูล คาบ ๓๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๖๓

- สถิติภูมิอากาศที่มีค่าเป็นที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ - ๒๕๖๖

- ค่าเฉลี่ยของปริมาณฝน คาบ ๓๐ ปี (พ.ศ.๒๕๓๔-๒๕๖๓) ฝนรวม ๑,๑๕๙.๒ มิลลิเมตร

จำนวนวัน ๑๑๔.๑ วัน

สถิติที่สุดของจังหวัดนครสวรรค์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ถึงปัจจุบัน

- อุณหภูมิสูงสุด ๔๓.๗ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙
 - อุณหภูมิต่ำที่สุด ๖.๑ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๘
 - ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำที่สุด ๑๐ เปอร์เซ็นต์ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ และวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๒๘
 - ลมแรงที่สุด ทิศใต้ ความเร็ว ๑๒๙.๗ กิโลเมตร/ชั่วโมง เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๕
 - ฝนมากที่สุด ใน ๑ ชั่วโมง วัดได้ ๙๘.๔ มิลลิเมตร เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๒๔
 - ฝนมากที่สุด ใน ๑ วัน วัดได้ ๑๕๐.๑ มิลลิเมตร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๒
 - ฝนมากที่สุด ใน ๑ เดือน วัดได้ ๔๓๖.๙ มิลลิเมตร เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๐๗
 - ฝนมากที่สุด ใน ๑ ปี วัดได้ ๑,๗๖๐.๕ มิลลิเมตร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐
 - ฝนน้อยที่สุดใน ๑ ปี วัดได้ ๖๐๘.๕ มิลลิเมตร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔
- หมายเหตุ : ค่าสถิติตรวจวัดที่ สถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์ อ.เมือง จ.นครสวรรค์

ตารางที่ ๑ แสดงค่าปริมาณน้ำฝนและค่าอุณหภูมิเฉลี่ย คาบ ๓๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๒๔ – ๒๕๕๓)

ค่าปกติของปริมาณน้ำฝน (เฉลี่ยคาบ ๓๐ ปี : พ.ศ. ๒๕๓๔ -๒๕๖๓)													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รายปี
นครสวรรค์	๖.๒	๑๓.๗	๓๖.๗	๖๒.๖	๑๖๐.๙	๑๓๘.๗	๑๔๕.๖	๑๗๘.๑	๒๓๔.๙	๑๕๓.๖	๒๑.๐	๗.๒	๑,๑๕๙.๒
ค่าปกติของจำนวนวันที่มีฝนตก (เฉลี่ย ๓๐ ปี : พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๖๓)													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รายปี
นครสวรรค์	๑.๗	๑.๕	๓.๖	๕.๗	๑๔.๑	๑๕.๓	๑๗.๓	๑๘.๖	๑๘.๔	๑๓.๓	๓.๒	๑.๔	๑๑๔.๑
ค่าปกติของอุณหภูมิต่ำสุด(เฉลี่ยคาบ ๓๐ ปี : พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๖๓)													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รายปี
นครสวรรค์	๑๙.๗	๒๒.๑	๒๔.๙	๒๖.๓	๒๖.๑	๒๕.๗	๒๕.๓	๒๕.๑	๒๔.๘	๒๔.๒	๒๒.๓	๑๙.๗	๒๓.๘
ค่าปกติของอุณหภูมิสูงสุด(เฉลี่ยคาบ ๓๐ ปี : พ.ศ.๒๕๓๔-๒๕๖๓)													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รายปี
นครสวรรค์	๓๒.๙	๓๕.๑	๓๗.๐	๓๘.๑	๓๖.๔	๓๔.๙	๓๔.๒	๓๓.๗	๓๓.๓	๓๒.๙	๓๒.๗	๓๑.๙	๓๔.๔
ค่าปกติของอุณหภูมิ(เฉลี่ยคาบ ๓๐ ปี : พ.ศ.๒๕๓๔-๒๕๖๓)													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รายปี
นครสวรรค์	๒๕.๗	๒๘.๐	๓๐.๓	๓๑.๕	๓๐.๓	๒๙.๕	๒๙.๐	๒๘.๖	๒๘.๒	๒๗.๙	๒๗.๐	๒๕.๒	๒๘.๔

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์

ตารางที่ ๒ แสดงอุณหภูมิสูงสุด อุณหภูมิต่ำสุด อุณหภูมิเฉลี่ย ความชื้นสัมพัทธ์ รายเดือนของปี พ.ศ. ๒๕๖๕ และ พ.ศ. ๒๕๖๖ จังหวัดนครสวรรค์

ลำดับที่	เดือน	พ.ศ. ๒๕๖๕				พ.ศ. ๒๕๖๖			
		อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)
๑	มกราคม	๑๘.๕	๓๖.๐	๒๖.๔๘	๖๙.๑๐	๑๓.๖	๓๔.๓	๒๔.๘๖	๖๗.๖๕
๒	กุมภาพันธ์	๑๗.๗	๓๖.๖	๒๗.๒๑	๗๓.๑๘	๑๖.๘	๓๗.๐	๒๗.๕๐	๖๗.๑๙
๓	มีนาคม	๒๑.๕	๓๙.๑	๓๐.๔๑	๗๐.๑๗	๑๘.๒	๔๐.๕	๓๐.๑๙	๖๐.๘๔

ลำดับ ที่	เดือน	พ.ศ. ๒๕๖๕				พ.ศ. ๒๕๖๖			
		อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)
๔	เมษายน	๑๙.๗	๔๐.๗	๓๐.๗๐	๖๔.๒๓	๒๓.๙	๔๒.๒	๓๓.๑๙	๕๙.๖๔
๕	พฤษภาคม	๒๒.๗	๓๗.๒	๒๙.๒๔	๗๖.๕๐	๒๔.๙	๔๑.๘	๓๒.๒๐	๖๖.๙๖
๖	มิถุนายน	๒๓.๕	๓๖.๘	๒๙.๑๘	๗๘.๕๑	๒๔.๘	๓๙.๒	๓๐.๘๗	๗๑.๔๐
๗	กรกฎาคม	๒๓.๗	๓๖.๗	๒๙.๓๙	๗๙.๙๐	๒๓.๘	๓๘.๘	๓๐.๙๙	๗๐.๒๒
๘	สิงหาคม	๒๓.๒	๓๖.๓	๒๘.๕๗	๘๑.๙๒	๒๔.๕	๓๘.๑	๓๐.๐๐	๗๔.๕๒
๙	กันยายน	๒๓.๔	๓๖.๑	๒๘.๐๓	๘๕.๙๑	๒๔.๓	๓๖.๕	๒๘.๘๘	๘๓.๓๒
๑๐	ตุลาคม	๒๐.๘	๓๔.๗	๒๗.๗๕	๗๙.๒๑	๒๓.๔	๓๕.๗	๒๘.๖๓	๘๓.๙๙
๑๑	พฤศจิกายน	๑๙.๐	๓๕.๔	๒๗.๗๐	๗๘.๒๑	๑๗.๙	๓๖.๑	๒๗.๙๐	๗๕.๒๗
๑๒	ธันวาคม	๑๕.๗	๓๓.๕	๒๕.๐๑	๗๓.๔๔	๑๕.๓	๓๖.๑	๒๗.๒๗	๗๐.๑๖

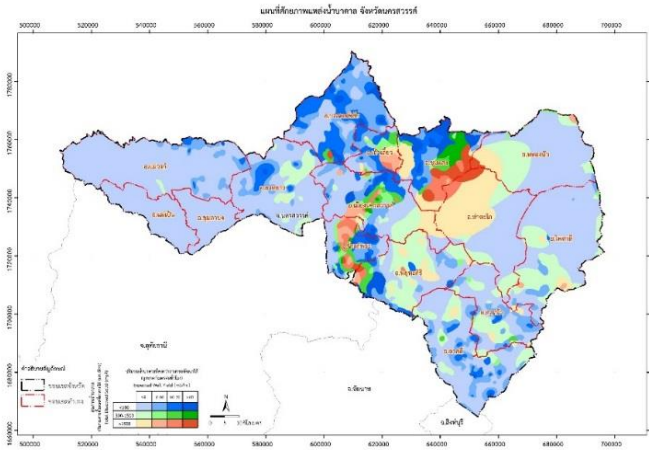
ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์

ตารางที่ ๓ แสดงปริมาณฝนที่ตกและจำนวนวันฝนตกในรอบปี ย้อนหลัง ๓ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๖ จังหวัดนครสวรรค์

ลำดับ ที่	อำเภอ	ปี พ.ศ. ๒๕๖๔		ปี พ.ศ. ๒๕๖๕		ปี พ.ศ. ๒๕๖๖	
		จำนวน ฝน รวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)	จำนวน ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)	จำนวน ฝนรวม (มิลลิเมตร)	จำนวน วันฝนตก (วัน)
๑	เมืองนครสวรรค์	๑,๒๘๘.๓	๑๑๔	๑,๖๙๒.๙	๑๒๗	๗๐๖.๘	๙๑
๒	ตากฟ้า	๑,๕๓๒.๙	๑๒๑	๑,๔๘๑.๖	๑๒๗	๑,๐๐๒.๓	๘๙
๓	ท่าตะโก	๙๗๙.๗	๘๓	๑,๐๘๗.๒	๙๒	๖๑๓.๑	๖๔
๔	ลาดยาว	๑,๒๘๐.๖	๙๘	๑,๒๘๗.๑	๑๑๕	๘๐๖.๘	๘๑
๕	โกรกพระ	๙๔๒.๕	๖๓	๑,๒๓๖.๕	๘๙	๔๘๒.๗	๔๒
๖	ตากถ้ำ	๑,๔๔๓.๔	๗๕	๑,๕๒๖.๗	๘๖	๖๑๙.๑	๕๘
๗	ชุมแสง	๑,๑๑๖.๔	๘๒	๑,๓๓๓.๐	๙๕	๖๔๐.๕	๔๙
๘	พยุหะคีรี	๑,๐๖๖.๔	๙๐	๑,๓๑๓.๑	๙๙	๔๒๗.๒	๕๘
๙	บรรพตพิสัย	๑,๐๑๐.๗	๗๒	๑,๑๙๖.๘	๘๔	๗๐๓.๑	๖๙
๑๐	หนองบัว	๑,๖๖๕.๗	๘๖	๑,๓๘๓.๖	๘๕	๑,๐๐๑.๙	๗๕
๑๑	ไพศาลี	๑,๔๓๓.๕	๘๓	๑,๖๕๘.๘	๙๕	๗๙๗.๘	๖๘
๑๒	เก้าเลี้ยว	๙๓๔.๗	๗๑	๑,๓๙๙.๘	๑๐๐	๖๓๓.๘	๖๑
๑๓	แม่เปิน	๑,๕๗๖.๒	๑๐๐	๑,๘๘๑.๐	๑๐๕	๗๗๖.๖	๗๔
๑๔	แม่วงก์	๑,๖๙๒.๓	๘๐	๑,๔๗๐.๓	๘๘	๑,๐๑๓.๕	๖๑
๑๕	ชุมตาบง	๑,๕๕๔.๕	๘๔	๑,๘๗๐.๖	๑๐๒	๑,๑๙๐.๕	๖๘

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยานครสวรรค์

๒.๑.๔ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

ภาพที่ ๒ แสดงแผนที่ศักยภาพแหล่งน้ำบาดาล จังหวัดนครสวรรค์

๑) แหล่งน้ำใต้ดิน

แหล่งน้ำใต้ดินในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ โดยส่วนใหญ่ของพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำบาดาลปานกลางและให้น้ำบาดาลคุณภาพดี ซึ่งปริมาณน้ำบาดาลจะใช้ระดับความเข้มข้นของสี (tone) เป็นเครื่องแสดงแทน แบ่งออกเป็น ๔ ระดับ ควบคู่กันไปกับข้อมูลด้านคุณภาพน้ำที่เป็นค่าปริมาณสารละลายทั้งหมด (TDS) โดยได้แบ่งระดับความเข้มข้นของสี ทั้งหมด ๓ สี ได้แก่ สีฟ้าแสดงพื้นที่ให้น้ำบาดาลคุณภาพดี สีเขียวแสดงพื้นที่ให้น้ำบาดาลคุณภาพปานกลาง และสีน้ำตาลแสดงพื้นที่ให้น้ำบาดาลคุณภาพต่ำ และแบ่งระดับความเข้มข้นสีเป็น ๔ ระดับ ได้แก่

- ๑) ระดับความเข้มข้นสีอ่อนที่สุด เป็นพื้นที่ที่มีน้ำบาดาลอยู่น้อย ได้ปริมาณน้ำไม่เกิน ๒ ลบ.ม./ชม.
- ๒) ระดับความเข้มข้นสีอ่อน เป็นพื้นที่ที่มีน้ำบาดาลปานกลาง ได้ปริมาณน้ำไม่เกิน ๒-๑๐ ลบ.ม./ชม.
- ๓) ระดับความเข้มข้นสีปกติ เป็นพื้นที่ที่มีน้ำบาดาลมาก ได้ปริมาณน้ำไม่เกิน ๑๐-๒๐ ลบ.ม./ชม.
- ๔) ระดับความเข้มข้นสีอ่อนที่สุด เป็นพื้นที่ที่มีน้ำบาดาลอยู่มาก ได้ปริมาณน้ำ ๒๐ ลบ.ม./ชม. ขึ้นไป

ปริมาณน้ำบาดาลต้นทุน จังหวัดนครสวรรค์มีปริมาณน้ำบาดาลต้นทุนในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งหมด รวม ๗๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี โดยมีปริมาณน้ำบาดาลต้นทุนที่สามารถนำมาใช้ได้มากที่สุดที่อำเภอไพศาลี และมีปริมาณน้ำบาดาลต้นทุนที่สามารถนำมาใช้น้อยที่สุดที่อำเภอเก้าเลี้ยวและอำเภอชุมตาบง

ตารางที่ ๔ แสดงปริมาณน้ำบาดาลต้นทุน จังหวัดนครสวรรค์

อำเภอ	ปริมาณน้ำบาดาลต้นทุนที่สามารถนำมาใช้ได้ (ล้าน ลบ.ม. / ปี)	อำเภอ	ปริมาณน้ำบาดาลต้นทุนที่สามารถนำมาใช้ได้ (ล้าน ลบ.ม. / ปี)
อำเภอเก้าเลี้ยว	๑๙	อำเภอแม่วงก์	๖๗
อำเภอโกรกพระ	๒๓	อำเภอลาดยาว	๕๙
อำเภอชุมแสง	๔๕	อำเภอชุมตาบง	๑๙
อำเภอท่าตะโก	๖๘	อำเภอแม่เปิน	๒๓
อำเภอบรรพตพิสัย	๕๘	อำเภอตากฟ้า	๓๘
อำเภอหนองบัว	๖๖	อำเภอตากาลี	๖๖

อำเภอ	ปริมาณน้ำบาดาลต้นทุนที่สามารถนำมาใช้ได้ (ล้าน ลบ.ม. / ปี)	อำเภอ	ปริมาณน้ำบาดาลต้นทุนที่สามารถนำมาใช้ได้ (ล้าน ลบ.ม. / ปี)
อำเภอพยุหะคีรี	๕๓	อำเภอไพศาลี	๗๗
อำเภอเมืองนครสวรรค์	๕๘	รวม	๗๔๐

บ่อบาดาลที่มีใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ (พ.ศ. ๒๕๔๒ – ๒๕๖๕) แบ่งเป็น ประเภทอุปโภค – บริโภค ๗๐๐ บ่อ ประเภทเกษตรกรรม ๕๐๓ บ่อ และประเภทธุรกิจ ๒๒๔ บ่อ รวม ๑,๓๔๐ บ่อ (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๕)

๒) พื้นที่ชลประทาน

พื้นที่ของจังหวัดนครสวรรค์ ๕,๙๙๘,๕๔๘ ไร่ มีโครงการที่ดำเนินการแล้ว ครอบคลุมพื้นที่ ๑,๔๙๘,๒๘๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๙๘ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีโครงการชลประทานในพื้นที่ ๒๖๗ โครงการ เป็นโครงการชลประทานขนาดใหญ่ ๔ โครงการ โครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน ๑๕ โครงการ โครงการชลประทานขนาดเล็ก จำนวน ๑๘๘ โครงการ เนื่องจากความสูงของระดับน้ำในแม่น้ำ มีความแตกต่างกันมาก จึงมีโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าถึง ๖๔ โครงการ ตามพื้นที่ริมแม่น้ำ

มีพื้นที่โครงการในเขตชลประทาน (ลำดับ ๑ และ ๒ ตามตารางด้านล่าง) ที่ชลประทานดูแล ๖๕๐,๔๖๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๔ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนโครงการชลประทานในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๖๖

โครงการชลประทานขนาดใหญ่

อำเภอ	ตำบล	ที่ตั้งโครงการ (ไร่)			หมายเหตุ
		พื้นที่โครงการ	พื้นที่ชลประทาน	พื้นที่รับประโยชน์	
ชุมแสง	ท่าไม้		๗,๙๑๗		คบ.ท่าบัว
	ชะมั่ง		๓,๗๕๙		คบ.ท่าบัว
	เกษไชย		๑๔๕๖		คบ.ท่าบัว
	พิบูล		๑๒๖๘		คบ.ท่าบัว
	รวม		๑๔,๔๐๐		
บรรพตพิสัย	บึงปลาทุ		๒๒,๘๙๐		คบ.วังยาง-หนองขวัญ
	หนองตา		๓๘,๒๑๖		คบ.วังยาง-หนองขวัญ
	ด่านช้าง		๔๔,๔๔๐		คบ.วังยาง-หนองขวัญ
	ตาซัด		๒๔,๖๙๒		คบ.วังยาง-หนองขวัญ
	หนองกรด		๓๓,๒๒๓		คบ.วังยาง-หนองขวัญ
	ตาสังข์		๒๕,๓๘๕		คบ.วังยาง-หนองขวัญ
	เจริญผล		๙,๘๒๔		คบ.วังยาง-หนองขวัญ
	รวม		๑๙๘,๖๗๐		

อำเภอ	ตำบล	ที่ตั้งโครงการ (ไร่)			หมายเหตุ
		พื้นที่โครงการ	พื้นที่ชลประทาน	พื้นที่รับประโยชน์	
ตาคลี	หนองโพ		๖,๙๘๓		คบ.มโนรมย์-ช่องแค
	หนองหม้อ		๓๑,๑๔๖		คบ.มโนรมย์-ช่องแค
	ตาคลี		๔,๒๑๒		คบ.มโนรมย์-ช่องแค
	สร้อยทอง		๓๐,๙๔๙		คบ.มโนรมย์-ช่องแค
	พรหมนิมิตร		๖,๕๖๐		คบ.มโนรมย์-ช่องแค
	จันเสน		๑๒,๘๑๐		คบ.มโนรมย์-ช่องแค
	รวม		๙๒,๖๖๐		
พยุหะคีรี	พยุหะ		๔,๕๕๙		คบ.มโนรมย์
	เนินมะกอก		๑๔,๓๒๑		คบ.มโนรมย์
	ม่วงหัก		๙,๐๘๓		คบ.มโนรมย์
	ทำนน้ำอ้อย		๔,๙๖๑		คบ.มโนรมย์
	รวม		๓๒,๙๒๔		
รวมทั้งหมด			๓๓๘,๖๕๔		

ที่มา : โครงการชลประทานนครสวรรค์

คบ. หมายถึง โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา , คบ. หมายถึง โครงการชลประทานนครสวรรค์

โครงการชลประทานขนาดกลาง

อำเภอ	ตำบล	พื้นที่ชลประทาน	หมายเหตุ
เก้าเลี้ยว	เก้าเลี้ยว	๓,๐๐๐	
	เขาคิน	๒,๐๐๐	
	หนองเต่า	๓๒,๘๐๕	
	หัวดง	๒๐,๐๐๐	
	รวม	๕๗,๘๐๕	
บรรพตพิสัย	หนองกรด	๓๔,๙๐๐	
	เจริญผล	๒๕,๕๐๐	
	ท่าจิว	๒๕๐๐	
	ตาสังข์ใต้	๒,๐๐๐	
	บางตาหงาย	๓๓,๗๐๐	
	ตัวเกา	๒,๕๐๐	
	รวม	๑๐๑,๑๐๐	
ชุมแสง	บางเคียน	๙,๐๐๐	
	พิบูล	๑๕,๐๐๐	
	ทับกฤษ	๒,๕๐๐	
	พันลาน	๒,๕๐๐	
	รวม	๒๙,๐๐๐	

อำเภอ	ตำบล	พื้นที่ชลประทาน	หมายเหตุ
เมือง	หนองกระโดน	๑๑,๐๐๐	
	บ้านแก่ง	๑,๐๐๐	
	รวม	๑๒,๐๐๐	
ชุมตาบง	ชุมตาบง	๑๓๒๑๐	อ่างฯ คลองโพธิ์
	ปางสวรรค์	๑๔๑๙๐	อ่างฯ คลองโพธิ์
	รวม	๒๗๔๐๐	
ลาดยาว	ห้วยน้ำหอม	๒๒๖๐๐	อ่างฯ คลองโพธิ์
	มาบแก	๑๐๕๐๐	อ่างฯ คลองโพธิ์
	วังเมือง	๑๖๓๐	อ่างฯ คลองโพธิ์
	ศาลเจ้าไก่ต่อ	๑๐๐๐	อ่างฯ คลองโพธิ์
	รวม	๓๕๗๓๐	
ไพศาลี	ตะคร้อ	๔๔๐๐	อ่างฯ ห้วยใหญ่
	รวม	๔๔๐๐	
โกรกพระ	เนินศาลา	๘,๗๖๓	คป.อุทัยธานี(วังร่มเกล้า)
	ศาลาแดง	๒,๙๒๐	คป.อุทัยธานี(วังร่มเกล้า)
	หาดสูง	๔,๒๘๑	คป.อุทัยธานี(วังร่มเกล้า)
	เนินก้วัว	๔๔๖	คป.อุทัยธานี(วังร่มเกล้า)
	รวม	๑๖,๔๑๐	
ตาคลี	ห้วยหอม	๘,๐๐๐	ฝายห้วยหอม
	รวม	๘,๐๐๐	

ที่มา : โครงการชลประทานนครสวรรค์

คป. หมายถึง โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา , คป. หมายถึง โครงการชลประทานนครสวรรค์

โครงการชลประทานขนาดเล็ก

อำเภอ	ชื่อโครงการชลประทาน	ตำบล	ที่ตั้งโครงการ (ไร่)		
			พื้นที่โครงการ	พื้นที่ชลประทาน	หมายเหตุ
แม่วงก์	ทำนบกั้นคลองไส้ไก่	เขาชนกัน	๑๐,๐๐๐	-	
	ทรบ.วังน้ำขาว	เขาชนกัน	๓,๐๐๐	-	
	ทรบ.บ้านตลุกข่อยน้ำ	เขาชนกัน	๒,๐๐๐	-	
	รวม		๑๕,๐๐๐		
	อ่างฯ ห้วยหินลับ	วังชำน	อุบ.โกคบริโกค	-	
	ทรบ.วังน้ำเขียว	วังชำน	๓,๐๐๐	-	
	ฝายหนองซอน	วังชำน	๑,๕๐๐	-	
	ฝายวังชำน	วังชำน	๔๐๐	-	
	ทรบ.บ้านคลองสำราญ	วังชำน	๓,๐๐๐	-	
	อาคารบังคับน้ำบ้านเนินดินทราย	วังชำน	๒,๐๐๐	-	
	รวม		๙,๙๐๐		

อำเภอ	ชื่อโครงการชลประทาน	ตำบล	ที่ตั้งโครงการ (ไร่)		
			พื้นที่โครงการ	พื้นที่ชลประทาน	หมายเหตุ
	ฝายแม่เป็น	แม่वंก	อุบลโกศบริโกศ	-	
	อ่างฯ ห้วยน้ำหอม	แม่वंก	๕๐๐	-	
	รวม		๕๐๐		
	ทรบ.ปางมะระกอก	แม่เลย	๑,๐๐๐	-	
	อาคารบังน้ำบ้านตาสุม	แม่เลย	๕๐๐	-	
	ฝายบ้านมอสุวรรณค์	แม่เลย	๓๐๐	-	
	รวม		๑,๘๐๐		
	รวมทั้งอำเภอ		๒๗,๒๐๐		
ชุมตาบง	ทรบ.เนินสมบูรณ์สามัคคี	ปางสุวรรณค์	๕๐๐	-	
	รวม		๕๐๐		
	ฝายบ้านหัวเขาแดง	ชุมตาบง	๔,๐๐๐	-	
	ทรบ.คลองยาง	ชุมตาบง	๑,๕๐๐	-	
	ฝายคลองลำปางพร้อมระบบส่งน้ำ	ชุมตาบง	๒,๐๐๐	-	
	รวม		๗,๕๐๐		
	รวมทั้งอำเภอ		๘,๐๐๐		
โกรกพระ	ทรบ.คลองวงแหวน	บางประมุง	๓,๐๐๐	-	
	ฝายห้วยตาแวน	บางประมุง	๕,๐๐๐	-	
	ฝายบึงหนองอ้อ	บางประมุง	๕๐๐	-	
	ทรบ.บางเหยี่ยว	บางประมุง	๑,๒๐๐	-	
	รวม		๙,๗๐๐		
	ทรบ.คลองตาสอน	โกรกพระ	๒,๐๐๐	-	
	ทรบ.คลองโกรกพระ	โกรกพระ	๑,๐๐๐	-	
	รวม		๓,๐๐๐		
โกรกพระ	ทรบ.คลองบางประมุง	บางมะฝ่อ	๒๐,๐๐๐	-	
	รวม		๒๐,๐๐๐		
	รวมทั้งอำเภอ		๓๒,๗๐๐		
เมือง	ทรบ.บ้านมะเกลือ	บ้านมะเกลือ	๑๐,๐๐๐	-	
	รวม		๑๐,๐๐๐		
	ทรบ.หนองกรด	หนองกรด	๑๐,๐๐๐	-	
	ทรบ.หนองปากด	หนองกรด	๔,๐๐๐	-	
	ทรบ.ทัพชุมพล	หนองกรด	๑,๕๐๐	-	
	รวม		๑๕,๕๐๐		
	ทรบ.คลองโพธิ์	วัดไทรย์	๔,๐๐๐	-	
	ทรบ.บ้านเนินแก้ว	วัดไทรย์	๕๐๐	-	
	รวม		๔,๕๐๐		
	อ่างฯ ห้วยอ่างหิน	หนองปลิง	อุบลโกศบริโกศ	-	
รวม		๐			

อำเภอ	ชื่อโครงการชลประทาน	ตำบล	ที่ตั้งโครงการ (ไร่)		
			พื้นที่โครงการ	พื้นที่ชลประทาน	หมายเหตุ
	ปตร.บ้านแก่ง	บ้านแก่ง	๒,๐๐๐	-	
	รวม		๒,๐๐๐		
	ทรบ.เนินมะขามงาม	หนองกระโดน	๕,๐๐๐	-	
	รวม		๕,๐๐๐		
	ทรบ.บ้านไผ่แก้ว	ตะเคียนเลื่อน	๒,๐๐๐	-	
	รวม		๒,๐๐๐		
	ปรับปรุงคลองบ้านพุน้อย	พระนอน	๑,๐๐๐	-	
	รวม		๑,๐๐๐		
	อาคารบังคับน้ำบางกระแห-คลอง ตาตื้อ	เกรียงไกร	๘๐๐	-	
	รวม		๘๐๐		
	อาคารบังคับน้ำหนองงูเหลือม	นครสวรรค์ตก		-	
รวม		๐			
รวมทั้งอำเภอ			๔๐,๘๐๐		
ลาดยาว	ฝายวังม้า	วังม้า	๒๖,๐๐๐	-	
	ทรบ.คลองวังม้า	วังม้า	๔,๐๐๐	-	
	ฝายบ้านวังสำราญ	วังม้า	๓,๐๐๐	-	
	อาคารบังคับน้ำคลองไผ่ขวาง	วังม้า	๑,๐๐๐	-	
	รวม		๓๔,๐๐๐		
ลาดยาว	คันกั้นน้ำไผ่ฝรั่ง	หนองยาว	๕,๐๐๐	-	
	ฝายหนองยาว	หนองยาว	๔,๐๐๐	-	
	ทรบ.นกกคาน	หนองยาว	๕,๐๐๐	-	
	ฝายหนองหุซ้าง	หนองยาว	๗๐๐	-	
	รวม		๑๔,๗๐๐		
	ฝายลานใบเดียว	ลาดยาว	๘,๐๐๐	-	
	ฝายทุ่งหนองไก่หลาย	ลาดยาว	๓,๐๐๐	-	
	ฝายขุดลาดบริบาล	ลาดยาว	๕๐๐	-	
	รวม		๑๑,๕๐๐		
	ฝายทุ่งมน	ห้วยน้ำหอม	๕,๐๐๐	-	
	ฝายวังหิน	ห้วยน้ำหอม	๕,๐๐๐	-	
	ฝายห้วยยายเหม	ห้วยน้ำหอม	๖,๐๐๐	-	
	ฝายคลองโพธิ์	ห้วยน้ำหอม	๔,๐๐๐	-	
	ฝายบ้านสะเดาซ้าย	ห้วยน้ำหอม	๓,๐๐๐	-	
	รวม		๒๓,๐๐๐		
	ฝายมาบแก	มาบแก	๖,๐๐๐	-	
	รวม		๖,๐๐๐		
	ฝายหนองเด่น	หนองนมวัว	๓,๐๐๐	-	
	ทรบ.ห้วยหินลับพร้อมระบบส่งน้ำ	หนองนมวัว	๗๐๐	-	
	รวม		๓,๗๐๐		
	ทรบ.บ้านวังทัพเกรียน	ศาลเจ้าไก่ต่อ	๒,๕๐๐	-	

อำเภอ	ชื่อโครงการชลประทาน	ตำบล	ที่ตั้งโครงการ (ไร่)		
			พื้นที่โครงการ	พื้นที่ชลประทาน	หมายเหตุ
	ฝายแม่เป็น	ศาลเจ้าไก่ต่อ	๘๐๐	-	
	รวม		๓,๓๐๐		
	ฝายห้วยใหญ่	สร้อยละคร	๓,๐๐๐	-	
	รวม		๓,๐๐๐		
	รวมทั้งอำเภอ		๙๙,๒๐๐		
แก้งลำเลี้ยว	ทรบ.หนองเต่า	หนองเต่า	๕,๐๐๐	-	
	ทรบ.กัลยารัตน์	หนองเต่า	๔,๐๐๐	-	
	รวม		๙,๐๐๐		
	ทรบ.เนินพยอม	หัวดง	๖,๐๐๐	-	
	ทรบ.บ้านกระเบื้อง	หัวดง	๓,๐๐๐	-	
	รวม		๙,๐๐๐		
แก้งลำเลี้ยว	ทรบ.หาดเสลา	เขาดิน	๒,๐๐๐	-	
	ปรับปรุงคลองแร่ พร้อมอาคาร	เขาดิน	๑,๐๐๐	-	
	รวม		๓,๐๐๐		
	รวมทั้งอำเภอ		๒๑,๐๐๐		
ชุมแสง	ทรบ.ห้วงสระ	บางเคียน	๔,๐๐๐	-	
	ทรบ.คลองท่ามะนาว	บางเคียน	๔,๐๐๐	-	
	ทรบ.คลองบางไผ่	บางเคียน	๓,๐๐๐	-	
	ทรบ.บางหว้า	บางเคียน	๒,๕๐๐	-	
	ทรบ.คลองวังคลัก	บางเคียน	๔,๐๐๐	-	
	รวม		๑๗,๕๐๐		
	อาคารบังคับน้ำหนองพะตะพัง	ทับกฤชใต้	๒๐๐	-	
	รวม		๒๐๐		
	ทรบ.คลองพะเนินพร้อมปรับปรุงคลองสินชัย	ท่าไม้	๒๐๐	-	
	รวม		๒๐๐		
	รวมทั้งอำเภอ		๑๗,๙๐๐		
ตากฟ้า	อ่าง ๓ตะกรุดพันธมน์	อุดมธัญญา	อุบโกคบริโกค	-	
	ฝายดำรงศรีรักษ์	อุดมธัญญา	๒,๐๐๐	-	
	ทรบ.บ้านร่องกระท่อม	อุดมธัญญา	๕๐๐	-	
	อ่าง ๓บ้านร่องกระท่อม	อุดมธัญญา	อุบโกคบริโกค	-	
	รวม		๒,๕๐๐		
	อ่าง ๓บ้านซับตะเคียน	สุขสำราญ	อุบโกคบริโกค	-	
	อ่าง ๓บ้านพุกขาม	สุขสำราญ	อุบโกคบริโกค	-	
	รวม		๐		
	ฝายบ้านไผ่นาเรียง	ตากฟ้า	๒,๐๐๐	-	
	รวม		๒,๐๐๐		
รวมทั้งอำเภอ		๔,๕๐๐			
ตากลี	ฝายห้วยซบใหญ่	หัวหวาย	๑๕,๐๐๐	-	

อำเภอ	ชื่อโครงการชลประทาน	ตำบล	ที่ตั้งโครงการ (ไร่)			
			พื้นที่โครงการ	พื้นที่ชลประทาน	หมายเหตุ	
	ชุดคลองส่งน้ำจันเสน-บ้านลาดทิพรส	จันเสน	๕,๐๐๐	-		
	ทรบ..ห้วยทรัพย์ใหญ่	หัวหวาย	๑๕,๐๐๐	-		
	ฝายห้วยลาด	หนองโพ	๖๐๐	-		
	ฝายบ้านหนองคูน้อย	ลาดทิพรส	๓,๐๐๐	-		
	รวมทั้งอำเภอ			๓๘,๖๐๐		
ท่าตะโก	ทรบ.คลองเจ็ดดง	พนมรอก	๑๕,๐๐๐	-		
	ทรบ.ห้วยธารทหาร	พนมรอก	๑,๘๐๐	-		
	รวม			๑๖,๘๐๐		
	ทรบ.ท่าตะโก	ท่าตะโก	๕,๐๐๐	-		
	ทรบ.บ้านไต่ตามุย	ท่าตะโก	๑,๖๐๐	-		
	ชุดลอกคลองเตาขนมจีน	ท่าตะโก	๘,๐๐๐	-		
	รวม			๑๔,๖๐๐		
	ทรบ.หนองสะเอ้ง	สายลำโพง	๔,๐๐๐	-		
	ทรบ.คลองสายลำโพง	สายลำโพง	๔,๐๐๐	-		
	ทรบ.บ้านหนองเบน	สายลำโพง	๘๐๐	-		
	ทรบ.บ้านหนองต้นเต่า	สายลำโพง	๑,๐๐๐	-		
	ทรบ.บ้านหนองสะเอ้ง	สายลำโพง	๑,๐๐๐	-		
	อาคารบังคับน้ำบ้านชะลอมแหน	สายลำโพง	๑,๐๐๐	-		
	รวม			๑๑,๘๐๐		
	ทรบ.คร้อเรียงราย	พนมเศษ	๓,๐๐๐	-		
	ทรบ.บ้านพนมเศษเหนือ	พนมเศษ	๓,๐๐๐	-		
	รวม			๖,๐๐๐		
	ทรบ.วังรอใต้	วังมหาก	๓,๐๐๐	-		
	ปรับปรุงคลองบ้านขอนคู-ไผ่ตาสิ่ง	วังมหาก	๒,๐๐๐	-		
	รวม			๕,๐๐๐		
	อ่างฯ บ้านหัวถนน	หัวถนน	อุบโกคบริโกค	-		
	รวม			๐		
	ปรับปรุงลำห้วยเข้ัวพร้อม (ระยะที่ ๑)	ดอนคา	๓,๐๐๐	-		
	ปรับปรุงลำห้วยเข้ัว (ระยะที่ ๒)	ดอนคา	๑๐,๐๐๐	-		
	ปรับปรุงคลองเข้ัวพร้อมอาคาร (ระยะที่ ๓)	ดอนคา	๓,๕๐๐	-		
	ทรบ.บ้านวังแรง	ดอนคา	๒,๓๐๐	-		
	ทรบ.บ้านวังตะแบก	ดอนคา	๑,๕๐๐	-		
	รวม			๒๐,๓๐๐		
	ทรบ.บ้านโคกกระถิ่น	วังใหญ่	๗๐๐	-		
	รวม			๗๐๐		
	อาคารบังคับน้ำวัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์	ทำนบ	๔๐๐	-		
	รวม			๔๐๐		
	รวมทั้งอำเภอ			๗๕,๖๐๐		

อำเภอ	ชื่อโครงการชลประทาน	ตำบล	ที่ตั้งโครงการ (ไร่)		
			พื้นที่โครงการ	พื้นที่ชลประทาน	หมายเหตุ
บรรพตพิสัย	ทรบ.เขาน้ำผา	ท่างิ้ว	๑๐,๐๐๐	-	
	ทรบ.หนองน้ำเขียว	ท่างิ้ว	๑๐,๐๐๐	-	
	ทรบ.คลองชะโอน	ท่างิ้ว	๓,๐๐๐	-	
	รวม		๒๓,๐๐๐		
	ทรบ.คลองกระดาน	บางแก้ว	๕,๐๐๐	-	
	ซ่อมฝายเขาน้ำผา	บ้านแดน	๑,๘๕๐	-	
	ทรบ.บ้านจิกลาด	หนองตางู	๕,๐๐๐	-	
	ทรบ.คลองน้ำห้าม	บ้านแดน	๑๐,๐๐๐	-	
	รวม		๒๑,๘๕๐		
	ทรบ.บางแก้ว	บางแก้ว	๓,๐๐๐	-	
	ทรบ.วัดโบสถ์	บางแก้ว	(อยู่ในพื้นที่ขนาดกลาง)	-	
	ระบบผันน้ำคลองสาขาแม่น้ำปิง	บางแก้ว	๒,๐๐๐	-	
	รวม		๕,๐๐๐		
	ทรบ.คลองกระท้อน	หูกวาง	๒๐,๖๓๕	-	
	รวม		๒๐,๖๓๕		
	ทรบ.คลองเคียน	หนองกรด	๘,๐๐๐	-	
	รวม		๘,๐๐๐		
	ทรบ.หนองตางู	หนองตางู	๔,๐๐๐	-	
	ทรบ.เนินสะอาด	หนองตางู	๒,๐๐๐	-	
	อาคารบังคับน้ำคลองยาง (คลองโป่ง)	หนองตางู	๖๐๐	-	
	รวม		๖,๖๐๐		
	ทรบ.บ้านคลอง	อ่างทอง	๓,๐๐๐	-	
	ทรบ.บ้านท่าแรด	อ่างทอง	๓,๐๐๐	-	
	รวม		๖,๐๐๐		
	ฝายหนองหัวลิง	บ้านแดน	๒,๕๐๐	-	
	รวม		๒,๕๐๐		
อาคารบังคับน้ำคลองอ่างทอง	ด่านช้าง	๒,๕๐๐	-		
รวม		๒,๕๐๐			
รวมทั้งอำเภอ		๗๕,๔๕๐			
พยุหะคีรี	ทรบ.หนองลาดคั่วใหญ่	ย่านมัทรี	๒,๐๐๐	-	
	รวม		๒,๐๐๐		
	อ่าง ๗หนองไม้แดง	นิคมเขาบ่อแก้ว	อุบโภคบริโภค	-	
อ่าง ๗ประชาบดี	นิคมเขาบ่อแก้ว	อุบโภคบริโภค	-		
พยุหะคีรี	อ่าง ๗สระนางสรง	นิคมเขาบ่อแก้ว	อุบโภคบริโภค	-	
	รวม		๐		
	อ่าง ๗เขากลางนา	เขาทอง	อุบโภคบริโภค	-	
	รวม		๐		
ทรบ.บ้านมะขามเทศ	ยางขาว	๒,๐๐๐	-		

อำเภอ	ชื่อโครงการชลประทาน		ตำบล	ที่ตั้งโครงการ (ไร่)		
				พื้นที่โครงการ	พื้นที่ชลประทาน	หมายเหตุ
	รวม			๒,๐๐๐		
	ทรบ.บ้านหนองคล้อ	น้ำทรง		๕,๐๐๐	-	
	ทรบ.คลองสาละ	น้ำทรง		๒,๐๐๐	-	
	รวม			๗,๐๐๐		
	อ่าง ๓ห้วยบง	เขากะลา		อุบโภคบริโภค	-	
	รวม			๐		
	อาคารบังคับน้ำพร้อมชุดลอกคลอง วังคาง	สระทะเล		๒,๕๐๐	-	
	อาคารบังคับน้ำพร้อมชุดลอกคลอง วังนา	สระทะเล		๑,๒๐๐	-	
	รวม			๓,๗๐๐		
	ระบบกระจายน้ำหนองปัก	พยุหะคีรี		อุบโภคบริโภค	-	
	อาคารบังคับน้ำบึงกระดิ่ง	พยุหะคีรี		อุบโภคบริโภค	-	
	รวม			๐		
	รวมทั้งอำเภอ			๑๔,๗๐๐		
ไพศาลี	ทรบ.วังน้ำลัด,ทรบ.ห้วยใหญ่	วังน้ำลัด		๑๒,๐๐๐	-	
	ทรบ.บ้านหนองโพธิ์ศรี	วังน้ำลัด		๓,๐๐๐	-	
	ทำนบดินตะกวดภิบาล	วังน้ำลัด		๖,๐๐๐	-	
	ทรบ.บ้านหินกลิ้ง	วังน้ำลัด		๖,๐๐๐	-	
	รวม			๒๗,๐๐๐		
	ฝายพุดรัง	วังข่อย		๔,๐๐๐	-	
	ฝายทรัพย์สมบูรณ์	วังข่อย		๕,๐๐๐	-	
	อาคารบังคับน้ำคลองห้วยแปด	วังข่อย		๒๐๐	-	
	รวม			๙,๒๐๐		
	ฝายหนองม่วง	นาขอม		๘,๐๐๐	-	
	ปรับปรุงลำห้วยนาขอมพร้อมอาคาร	นาขอม		๓,๕๐๐	-	
	ปรับปรุงคลองแยกวังพิบูล	นาขอม		๒๐๐	-	
	อาคารบังคับน้ำคลองวังทรายทอง	นาขอม		๕๐๐	-	
	อาคารบังคับน้ำคลองห้วยใหญ่	นาขอม		๒,๐๐๐	-	
	อาคารบังคับน้ำบ้านหนองม่วงพร้อม อาคารประกอบ	นาขอม		๒,๔๐๐	-	
	รวม			๑๖,๖๐๐		
	ไพศาลี	ทรบ.บ้านกระโดนปม	ลำโรงชัย		๓,๐๐๐	-
ปรับปรุงคลองห้วยใหญ่ (ระยะ ๓)		ลำโรงชัย		๖๐๐	-	
ปรับปรุงคลองห้วยใหญ่ (ระยะ ๖)		ลำโรงชัย		๑,๐๐๐	-	
ปรับปรุงคลองห้วยใหญ่ (ระยะ ๕)		ลำโรงชัย		๑,๐๐๐	-	
รวม			๕,๖๐๐			
ปรับปรุงคลองห้วยพับบ่ออย่าง		โคกเตี้อ		๔,๐๐๐	-	
ทรบ.บ้านห้วยตะโก		โคกเตี้อ		๑,๒๐๐	-	
ทรบ.คลองโคระกำ		โคกเตี้อ		๑,๒๐๐	-	

อำเภอ	ชื่อโครงการชลประทาน		ตำบล	ที่ตั้งโครงการ (ไร่)		
				พื้นที่โครงการ	พื้นที่ชลประทาน	หมายเหตุ
	รวม			๖,๕๐๐		
	ปรับปรุงคลองเขตรอบบพ	ไพศาลี		๔,๕๐๐	-	
	รวม			๔,๕๐๐		
	ปรับปรุงคลองห้วยใหญ่พร้อม ระยะ ๑	ตะคร้อ		๖๐๐	-	
	ปรับปรุงคลองห้วยใหญ่พร้อม ระยะ ๒	ตะคร้อ		๖๐๐	-	
	รวม			๑,๒๐๐		
	อาคารบังคับน้ำห้วยดินสอพอง	โพธิ์ประสาท		๕๐๐	-	
	รวม			๕๐๐		
	รวมทั้งอำเภอ			๗๑,๐๐๐		
หนองบัว	ทรบ.ห้วยน้ำสาตและขุดลอกคลอง	วังบ่อ		๑๒,๐๐๐	-	
	รวม			๑๒,๐๐๐		
	อ่าง ๓คลองสมอ	หนองกลับ		๒,๐๐๐	-	
	ทรบ.วังมะเตือ	หนองกลับ		๘,๐๐๐	-	
	อาคารบังคับน้ำคลองสมอพร้อมขุดลอก	หนองกลับ		๕๐๐	-	
	อาคารบังคับน้ำคลองสมอ ระยะ ๒	หนองกลับ			-	
	ฝายรอบอ่างเก็บน้ำเขาพระ	หนองกลับ			-	
	อ่างฯเขาพระ แห่งที่ ๑	หนองกลับ			-	
	รวม			๑๐,๕๐๐		
	อ่างฯ ร่องคู	หนองบัว		๔,๐๐๐	-	
	ปรับปรุงหนองคูพร้อมอาคารประกอบ	หนองบัว		๓,๐๐๐	-	
	ปรับปรุงคลองส่งน้ำจากอ่างฯคลองสมอ	หนองบัว			-	
	ทรบ.บ้านหนองพุงซ่อม	หนองบัว		๑,๐๐๐	-	
	ทรบ.บ้านห้วยน้อย	หนองบัว		๑,๒๐๐	-	
	อ่างฯเขาพระ แห่งที่ ๒	หนองบัว			-	
	รวม			๙,๒๐๐		
	ทรบ.บ้านเนินประตู	ห้วยถั่วใต้		๑,๗๐๐	-	
	รวม			๑,๗๐๐		
หนองบัว	ทรบ.บ้านจิกยาวใต้	ห้วยถั่วเหนือ		๑,๕๐๐	-	
	ฝายบ้านห้วยถั่วเหนือ	ห้วยถั่วเหนือ		๖๐๐	-	
	รวม			๒,๑๐๐		
	ทรบ.บ้านห้วยวารี	ธารทหาร		๑,๕๐๐	-	
	ทรบ.บ้านเนินมะกอก	ธารทหาร		๑,๐๐๐	-	
	อาคารบังคับน้ำน้ำสาตพร้อมขุดลอก	ธารทหาร		๕๐๐	-	
	อาคารบังคับน้ำคลองน้ำสาต ระยะ ๒	ธารทหาร		๕๐๐	-	
	รวม			๓,๕๐๐	-	
	รวมทั้งอำเภอ			๓๙,๐๐๐		
	รวมพื้นที่โครงการทั้งหมด			๕๘๖,๒๘๕		

ที่มา : โครงการชลประทานนครสวรรค์

๒.๑.๕ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ ๕,๙๕๓,๕๑๗.๗๓ ไร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จังหวัดนครสวรรค์มีพื้นที่ป่าไม้จากการแปลตีความโดยใช้ข้อมูลภาพจากดาวเทียม Sentinel-๒ และดาวเทียม Landsat ๘ เป็นเนื้อที่ ๕๘๐,๕๗๕.๕๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙.๗๕ ของพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ (สำนักจัดการที่ดินป่าไม้, กรมป่าไม้) ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๗ พื้นที่ เนื้อที่รวมทั้งสิ้น ๓๖๔,๙๕๗.๘๗ ไร่ และพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (อุทยานแห่งชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ฯลฯ) จำนวน ๕ พื้นที่ เนื้อที่รวมทั้งสิ้น ๓๙๓,๑๕๘ ไร่

ภาพที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้จังหวัดนครสวรรค์

๒.๑.๖ สถิติการเกิดสาธารณภัยในจังหวัดและพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง (Drought)

ภัยแล้งเป็นภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์เป็นประจำมีสาเหตุมาจากสภาพลมฟ้าอากาศที่มีความแห้งแล้งผิดปกติ จากการที่ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ฝนทิ้งช่วงมีระยะเวลายาวนานกว่าปกติ อีกทั้งมีแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่มีจำนวนน้อยเพราะเป็นที่ดอนราบและสูงหรือมีแหล่งน้ำอยู่แต่สามารถเก็บกักน้ำได้ด้วยประสิทธิภาพต่ำ เพราะแหล่งน้ำมีความตื้นเขิน ดินไม่อิ่มน้ำ พื้นที่ที่มีความลาดชันสูงอัตราการระเหยของน้ำมีสูงทำให้ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความจำเป็นที่ต้องใช้ของภาคส่วนต่างๆ ดังนั้นหากเกิดความแห้งแล้งอย่างรุนแรงและครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง จะทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ พืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ขาดน้ำ ทำให้พืชต่างๆไม่เจริญเติบโตตามปกติ โดยพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งของจังหวัดนครสวรรค์สามารถแบ่งพื้นที่ดังนี้

พื้นที่ทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่ของอำเภอแม่วงก์ อำเภอแม่เปิน อำเภอชุมตาบงและอำเภอลาดยาว ที่ลักษณะภูมิประเทศ เป็นภูเขาสลับซับซ้อนหลายลูกและเป็นที่ยอดมีความลาดชันสูงจากทางทิศตะวันตกซึ่งเป็นบริเวณที่มีภูเขาและเป็นพื้นที่ป่าของอุทยานห้วยขาแข้ง มีป่าที่บดป่าเบญจพรรณและเป็นแหล่งกำเนิดของลำน้ำสาขาของลำน้ำแม่วงก์และลำน้ำสาขาอื่นๆ

พื้นที่ตอนกลางของจังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่ของอำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอโกรกพระ อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอเก้าเลี้ยว และอำเภอชุมแสง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม แต่มีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ยอด สลับที่ลุ่มตอนลาด แต่ไม่มากเท่าทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด มีลำน้ำธรรมชาติบึงบอระเพ็ด

และหนองบึงธรรมชาติ ส่วนในพื้นที่ของ อำเภอพยุหะคีรีมีปริมาณความต้องการใช้น้ำสูง ทั้งในภาคการเกษตร และอุปโภคบริโภค แหล่งน้ำที่มีอยู่มีความตื้นเขินไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ในชวงหน้าแล้งได้เพียงพอ

พื้นที่ด้านทิศตะวันออกของจังหวัด ประกอบด้วยพื้นที่ อำเภอไพศาลี อำเภอตาคลี อำเภอหนองบัว อำเภอท่าตะโก อำเภอตากฟ้า ถึงแม้ว่ามีบึงบอระเพ็ด และลำน้ำธรรมชาติหลายสายไหลผ่าน เช่น คลองน้ำสาด คลองวังมะเขือ ในพื้นที่อำเภอหนองบัว ลำห้วยวังน้ำลาด ลำห้วยตะโก คลองตักน้ำห้วยใหญ่ และห้วยหิน ในพื้นที่ อำเภอไพศาลี และห้วยน้ำวัง และห้วยบ่อทอง ในพื้นที่อำเภอตากฟ้า แต่เป็นลำน้ำที่มีสภาพตื้นเขิน ถูกบุกรุก เก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งได้ปริมาณน้อย และมีแหล่งกักเก็บน้ำท่าไม่เพียงพอ

ตารางที่ ๖ แสดงสถิติสถานการณ์ภัยแล้ง ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๓ - ๒๕๖๔ ของจังหวัดนครสวรรค์

ปี พ.ศ.	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (อำเภอ)	ความเสียหาย		
			จำนวน(หมู่บ้าน)	จำนวน (ตำบล)	มูลค่า (บาท)
๒๕๕๓	๑๔	๑๔	๖๗๓	๗๗	๒๖,๒๙๓,๑๕๐
๒๕๕๔	๑๑	๑๑	๕๓๒	๕๕	๓,๕๗๒,๒๑๗
๒๕๕๕	๑๕	๑๕	๑,๐๖๒	๑๐๕	๓๓,๒๙๙,๑๑๔
๒๕๕๖	๑๔	๑๔	๗๓๐	๘๓	๒๓,๓๔๐,๔๗๑
๒๕๕๗	๘	๘	๑๙๕	๒๑	๑,๓๐๔,๗๒๑
๒๕๕๘	๑๕	๑๕	๔๙๗	๕๓	๒๐๗,๘๙๒,๔๒๑
๒๕๕๙	๘	๘	๑๑๗	๑๔	-
๒๕๖๐	-	-	-	-	-
๒๕๖๑	-	-	-	-	-
๒๕๖๒	๖	๖	๑๖๔	๒๖	๑๐๗,๙๖๕,๓๗๓
๒๕๖๓	๔	๓	๑๒๕	๑๒	๒๐๔,๖๒๙,๑๙๗
๒๕๖๔	๓	๓	๙๒	๑๓	๑๑๕,๐๙๗,๐๓๘

ที่มา : ประกาศเขตพื้นที่การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเนื่องจากภัยแล้ง และฝนแล้ง ปี ๒๕๕๓-๒๕๖๔

อุทกภัย (Flood)

อุทกภัย คือ ภัยที่เกิดขึ้นจากฝนตกหนักในพื้นที่นั้นต่อเนื่องกันเป็นเวลานานจากการเกิดพายุหมุนเขตร้อนลมมรสุมและร่องความกดอากาศต่ำมีกำลังแรงทำให้น้ำท่าในพื้นที่ที่มีปริมาณมากและน้ำท่าที่ไหลมาจากพื้นที่อื่นที่มีระดับสูงกว่า ทำให้เกินความสามารถในการกักเก็บของแหล่งน้ำที่มีอยู่และศักยภาพในการระบายน้ำออกจากพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้สร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ผลผลิตการเกษตรเสียหายและสูญเสียชีวิตของผู้ประสบภัย **พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยของจังหวัดนครสวรรค์ แยกเป็นพื้นที่ ดังนี้**

พื้นที่ด้านทิศตะวันตกของจังหวัด ประกอบด้วย ๔ อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่วงก์ อำเภอแม่เปิน อำเภอชุมตาบง และอำเภอลาดยาว มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลาดเอียงจากทิศตะวันตก ซึ่งเป็นบริเวณมีภูเขาสลับซับซ้อนหลายลูก เป็นพื้นที่ป่าของอุทยานห้วยขาแข้ง มีป่าที่บสลับกับป่าเบญจพรรณและเป็นแหล่งกำเนิดของลำน้ำสาขา ของลำน้ำแม่วงก์ ได้แก่ ห้วยผาแดง คลองแม่เฒ่า คลองตลิ่งสูง คลองห้วยทราย ลำน้ำแม่วงก์อยู่ตอนเหนือ พื้นที่ถัดจากบริเวณภูเขาลงมาเป็นที่ราบสูง ลุ่มๆ ดอนๆ ลาดเท

มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดมาก มีลำน้ำสำคัญไหลผ่านหลายสาย ได้แก่ ลำน้ำแม่वंก คลองโพธิ์ และน้ำวังม้า เป็นต้น สภาพภัยน้ำท่วมเป็นแบบน้ำไหลหลากของน้ำท่าปริมาณมากด้วยระยะเวลาไม่นาน และน้ำท่วมขังเป็นเวลานาน

พื้นที่ตอนกลางของจังหวัด ประกอบด้วย ๖ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอกำลื้อ อำเภอกอพระ อำเภอยะนิง และอำเภอชุมแสง พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มต่ำและมีหนองบึงขนาดใหญ่หลายแห่ง โดยเฉพาะ บึงบอระเพ็ด ซึ่งพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย นอกจากนั้นยังมีแม่น้ำน่านและแม่น้ำปิงที่มีความคดเคี้ยวมากไหลผ่าน ทำให้กระแสน้ำกัดเซาะตลิ่งพังเมื่อมีน้ำท่าในลำน้ำปริมาณมากและไหลอย่างรวดเร็ว พื้นที่บางส่วนเป็นจุดบรรจบของแม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน ที่ตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง ทำให้น้ำเอ่อท่วมตลิ่งทั้งสองฝั่งในช่วงฤดูน้ำหลาก ลักษณะน้ำท่วมจะเป็นน้ำท่วมแบบน้ำแข็งขัง ในที่ราบลุ่มและในที่ลุ่มเป็นเวลานาน เนื่องจากปริมาณน้ำท่าที่เกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องในพื้นที่ และน้ำท่าปริมาณมากไหลตามลำแม่น้ำปิง และแม่น้ำน่านจากพื้นที่ตอนเหนือของจังหวัดนครสวรรค์ และมีปริมาณมากจนกระทั่งไม่สามารถระบายลงสู่ที่ลุ่มน้ำด้านล่างหรือไหลออกสู่ปากน้ำได้ทัน เพราะทางเดินของน้ำแคบและตื้นเขิน

พื้นที่ด้านตะวันออกของจังหวัด ประกอบด้วย ๕ อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าตะโก อำเภอหนองบัว อำเภอไพศาลี อำเภอตากฟ้า และ อำเภอตากสิน สภาพภัยน้ำท่วมเป็นแบบน้ำไหลหลาก ด้วยระยะเวลาไม่นาน และน้ำท่วมขังเป็นเวลานานเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลาดเอียงจากทางทิศตะวันออกไปสู่ทิศตะวันตก และเป็นพื้นที่ที่เป็นทางน้ำไหลจากจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงทำให้มีน้ำท่วมแบบน้ำไหลหลากในฤดูฝน หากมีฝนตกในพื้นที่เป็นเวลานาน

ตารางที่ ๗ แสดงสถิติสถานการณ์อุทกภัย ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๖๕ ของจังหวัดนครสวรรค์

ปี พ.ศ.	จำนวน (อำเภอ)	ความเสียหาย		
		จำนวน(หมู่บ้าน)	จำนวน (ตำบล)	มูลค่า (บาท)
๒๕๕๓	๑๕	๑,๓๒๕	๑๒๘	๔,๖๐๘,๕๐๐
๒๕๕๔	๑๕	๑,๒๗๐	๑๒๕	๗๖๕,๘๔๒,๗๔๔
๒๕๕๕	๑๑	๔๐๘	๕๓	๑๘,๔๓๙,๒๘๕
๒๕๕๖	๑๕	๗๕๕	๙๖	๘,๗๔๙,๖๙๗
๒๕๕๗	๒	๑๓	๑	๔๗๙,๕๐๐
๒๕๕๘	๕	๒๔๕	๓๑	๒๕๘,๗๘๑๐๒๕
๒๕๕๙	๑๕	๑,๑๖๑	๑๒๑	๒๙๑,๐๐๐
๒๕๖๐	๑๔	๑,๑๗๔	๑๑๗	๓๓๖,๙๖๒
๒๕๖๑	-	-	-	-
๒๕๖๒	-	-	-	-
๒๕๖๓	-	-	-	-
๒๕๖๔	๑๕	๑,๓๐๘	๑๒๕	๖,๘๙๗,๖๙๗
๒๕๖๕	๑๕	๑,๓๐๓	๑๒๖	๕๑๔,๓๙๘,๖๕๒

ที่มา : ประกาศเขตพื้นที่การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย เนื่องจากอุทกภัย ปี ๒๕๕๓-๒๕๖๕ (ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๓ จังหวัดนครสวรรค์) ไม่มีการประกาศเขตพื้นที่การให้ความช่วยเหลือฯ เนื่องจากอุทกภัย)

อุบัติเหตุทางถนน

จังหวัดนครสวรรค์ มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นจังหวัดที่เป็นประตูสู่ภาคเหนือส่งผลให้มีปริมาณการจราจรหนาแน่น จึงเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุทางถนน ซึ่งกลายเป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐเป็นอย่างมาก

ตารางที่ ๘ แสดงสถิติสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนน ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๕ ของจังหวัดนครสวรรค์

ปี พ.ศ.	จำนวนของการเกิดอุบัติเหตุ (ครั้ง)	ความเสียหาย	
		บาดเจ็บ (คน)	เสียชีวิต (คน)
๒๕๕๙	๓๗๕	๙๘	๓๑๒
๒๕๖๐	๔๐๙	๙๙	๓๕๕
๒๕๖๑	๒๙๖	๑๐๖	๒๖๘
๒๕๖๒	๓๓๓	๑๑๑	๓๑๙
๒๕๖๓	๓๑๖	๑๖๗	๒๐๗
๒๕๖๔	๓๖๖	๒๓๘	๒๙๘
๒๕๖๕	๖๔๘	๕๕๔	๓๐๐
๒๕๖๖*	๕๓๔	๕๓๘	๑๐๓

ที่มา : ข้อมูล พ.ศ.๒๕๕๙ – ๒๕๖๕ จากกระบบรายงานอุบัติเหตุทางถนน (E-report)

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และข้อมูล พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นข้อมูลเบื้องต้นจากศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนนจังหวัดนครสวรรค์ ณ วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ได้มีการปรับยอดจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน ประจำเดือน ม.ค.-เม.ย.๖๖ ให้สอดคล้องกับการบูรณาการข้อมูล ๓ ฐาน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์/ตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์/บริษัทกลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จำกัด สาขานครสวรรค์)

๒.๒ ข้อมูลด้านการปกครอง

๒.๒.๑ เขตการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖

จังหวัดนครสวรรค์ จัดรูปการปกครองตามลักษณะการปกครองส่วนภูมิภาค โดยแบ่งออกเป็น ๑๕ อำเภอ ๑,๔๓๒ หมู่บ้าน ๑๒๘ ตำบล และจัดรูปการปกครองตามลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาล ๒๑ แห่ง (เทศบาลนคร ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๒ แห่ง เทศบาลตำบล ๑๘ แห่ง) และองค์การบริหารส่วนตำบล ๑๒๑ แห่ง

ตารางที่ ๙ แสดงเขตการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖

ที่	อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน ตำบล	จำนวน เทศบาล	จำนวน อบต.
๑	เมืองฯ	๗๔๘.๒๖๘	๑๗๒	๑๖	๒	๑๖
๒	โกรกพระ	๒๙๗.๑๙๔	๖๕	๙	๓	๗
๓	ชุมแสง	๗๑๖.๗๒๖	๑๒๖	๑๑	๒	๑๑
๔	ลาดยาว	๖๙๑.๐๙๖	๑๔๙	๑๒	๒	๑๒
๕	บรรพตพิสัย	๙๐๙.๘๙๗	๑๑๘	๑๓	๒	๑๒
๖	หนองบัว	๘๑๙.๕๐๕	๑๐๗	๙	๑	๙
๗	ตากลี	๘๕๔.๐๖๒	๑๒๕	๑๐	๒	๑๐
๘	เก้าเลี้ยว	๒๕๖.๗๑๓	๔๓	๕	๑	๔
๙	ท่าตะโก	๖๐๗.๒๒๕	๑๑๒	๑๐	๑	๑๐
๑๐	ตากฟ้า	๕๗๐.๖๙๒	๗๖	๗	๒	๖
๑๑	ไพศาลี	๙๗๙.๔๕๗	๑๐๑	๘	๑	๘
๑๒	พยุหะคีรี	๗๔๐.๗๙๔	๑๒๕	๑๑	๒	๙
๑๓	แม่วงก์	๗๖๖.๘๐๘	๖๖	๔	-	๔
๑๔	แม่เปิน	๒๖๐.๒๐๐	๒๔	๑	-	๑
๑๕	ชุมตาบง	๓๗๙.๐๔๐	๒๓	๒	-	๒
รวม		๙,๕๙๗.๖๗๗	๑,๔๓๒	๑๒๘	๒๑	๑๒๑

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนครสวรรค์, ข้อมูลเดือน ธ. ธันวาคม ๒๕๖๖

๒.๒.๒ ประชากรจังหวัดนครสวรรค์

ประชากรจังหวัดนครสวรรค์ ณ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๖ จำนวน ๑,๐๒๑,๘๘๓ คน เป็นชาย จำนวน ๔๙๙,๓๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๖๘ เป็นหญิงจำนวน ๕๒๔,๕๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๒ อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จำนวน ๒๔๑,๒๐๖ คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๓.๖๐ ของประชากรทั้งจังหวัด อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอชุมตาบง จำนวน ๑๗,๗๖๕ คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑.๗๓ ความหนาแน่นของประชากรลดลง

ตารางที่ ๑๐ แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามเขตการปกครองรายอำเภอและเพศ พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

อำเภอ	พ.ศ.๒๕๖๔			พ.ศ.๒๕๖๕		
	จำนวน ประชากร ชาย (คน)	จำนวน ประชากร หญิง (คน)	จำนวน ประชากร รวม	จำนวน ประชากร ชาย (คน)	จำนวน ประชากร หญิง (คน)	จำนวน ประชากร รวม
เมืองนครสวรรค์	๑๑๖,๘๓๒	๑๒๕,๗๑๒	๒๔๒,๕๔๔	๑๑๕,๗๗๓	๑๒๕,๔๓๓	๒๔๑,๒๐๖
โกรกพระ	๑๖,๔๒๓	๑๗,๒๓๙	๓๓,๖๖๒	๑๖,๓๒๐	๑๗,๒๑๗	๓๓,๕๓๗
ชุมแสง	๓๐,๐๑๓	๓๒,๑๙๒	๖๒,๒๐๕	๒๙,๗๕๗	๓๑,๘๙๐	๖๑,๖๔๗
หนองบัว	๓๒,๑๘๖	๓๓,๓๑๐	๖๕,๔๙๖	๓๑,๙๕๒	๓๓,๐๗๔	๖๕,๐๒๖

อำเภอ	พ.ศ.๒๕๖๔			พ.ศ.๒๕๖๕		
	จำนวน ประชากร ชาย (คน)	จำนวน ประชากร หญิง (คน)	จำนวน ประชากร รวม	จำนวน ประชากร ชาย (คน)	จำนวน ประชากร หญิง (คน)	จำนวน ประชากร รวม
บรรพตพิสัย	๔๑,๑๔๔	๔๒,๙๙๕	๘๔,๑๓๙	๔๐,๗๘๐	๔๒,๖๕๒	๘๓,๔๓๒
เก้าเลี้ยว	๑๖,๕๔๑	๑๗,๕๑๔	๓๔,๐๕๕	๑๖,๔๖๔	๑๗,๔๓๗	๓๓,๙๐๑
ตาคลี	๔๙,๙๕๐	๕๒,๒๔๘	๑๐๒,๑๙๘	๔๙,๕๒๑	๕๑,๘๔๗	๑๐๑,๓๖๘
ท่าตะโก	๓๑,๗๘๗	๓๓,๔๕๘	๖๕,๒๔๕	๓๑,๕๑๖	๓๓,๒๕๑	๖๔,๗๖๗
ไพศาลี	๓๔,๒๑๗	๓๕,๓๘๐	๖๙,๕๙๗	๓๔,๐๖๔	๓๕,๑๙๗	๖๙,๒๖๑
พยุหะคีรี	๒๘,๙๔๒	๓๑,๑๑๑	๖๐,๐๕๓	๒๘,๗๒๘	๓๐,๙๘๒	๕๙,๗๑๐
ลาดยาว	๔๐,๐๒๗	๔๒,๐๙๗	๘๒,๑๒๔	๓๙,๗๐๗	๔๑,๗๐๓	๘๑,๔๑๐
ตากฟ้า	๑๙,๑๘๒	๑๙,๙๑๕	๓๙,๐๙๗	๑๙,๐๔๙	๑๙,๘๖๖	๓๘,๙๑๕
แม่वंก	๒๔,๖๕๔	๒๔,๙๗๗	๔๙,๖๓๑	๒๔,๕๑๔	๒๔,๗๖๑	๔๙,๒๗๕
แม่เปิน	๑๐,๔๕๓	๑๐,๔๑๓	๒๐,๘๖๖	๑๐,๓๙๓	๑๐,๓๒๙	๒๐,๗๒๒
ชุมตาบง	๘,๘๘๔	๙,๐๑๘	๑๗,๙๐๒	๘,๘๓๗	๘,๙๒๘	๑๗,๗๖๕
รวม	๕๐๑,๒๓๕	๕๓๐,๓๗๑	๑,๐๓๑,๖๐๖	๔๙๗,๓๗๕	๕๒๔,๕๐๘	๑,๐๒๑,๘๘๓

ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๖

๒.๓ ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

๒.๓.๑ การคมนาคม

จังหวัดนครสวรรค์อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางหลวงแผ่นดินสายเอเชีย ๒๓๗ กิโลเมตร จังหวัดนครสวรรค์ เป็นจังหวัดที่เป็นประตูสู่ภาคเหนือ การเดินทางติดต่อกับจังหวัดต่างๆ นับได้ว่าสะดวกมาก เส้นทางทางติดต่อทางถนนระหว่างจังหวัดต่างๆ มีเส้นทางสายหลักๆ ดังนี้

• การคมนาคมทางรถยนต์

๑. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ (พหลโยธิน) จากกรุงเทพฯ ผ่านนครสวรรค์ไปสิ้นสุดที่เชียงราย เป็นเส้นทางสายหลักและสายดั้งเดิมที่ใช้ในการคมนาคมเชื่อมระหว่างภาคเหนือกับภาคกลาง เส้นทางสายนี้ส่วนใหญ่เป็นเส้นทาง ๒ เลน ขณะนี้ถนนช่วงนครสวรรค์ - กำแพงเพชร เป็น ๔ เลนแล้ว กำลังมีการขยายไปถึงจังหวัดเชียงใหม่

๒. ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๒ (บางปะอิน - นครสวรรค์) เป็นเส้นทางหลวงแผ่นดินที่แยกออกจากเส้นทางหมายเลข ๑ เริ่มจากอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลัดสู่นครสวรรค์ เส้นทางสายนี้เป็นเส้นทาง ๘ เลน ทำให้การเดินทางสู่อำเภอนครสวรรค์สะดวกและรวดเร็วมาก ใช้เวลาประมาณ ๒ ชั่วโมงครึ่ง ในระยะทาง ๒๓๗ กิโลเมตร จากกรุงเทพฯ ถึงนครสวรรค์ เส้นทางนี้ประสานต่อกับเส้นทางหมายเลข ๑ ที่จังหวัดนครสวรรค์มุ่งสู่อำเภอเมือง

๓. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑ เป็นทางหลวงที่แยกจากเส้นทางหมายเลข ๓๒ (อินทร์บุรี - เขาค้อ) ตรงอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผ่านอำเภอตากฟ้า ท่าตะโก หนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เข้าสู่จังหวัดพิษณุโลก ไปสิ้นสุดที่จังหวัดเชียงใหม่ ตามเส้นทางสายนี้มีถนนเชื่อมเข้าตัวอำเภอไพศาลี ตาคลี ท่าตะโก อำเภอเมืองฯ และอำเภอชุมแสง และมีถนนเครือข่ายเชื่อมอำเภอต่างๆ ที่กล่าวด้วย

๔. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๗ เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างจังหวัดนครสวรรค์กับจังหวัดพิษณุโลก โดยผ่านทางอำเภอเก้าเลี้ยว อำเภอบรรพตพิสัย ออกทางอำเภอโพทะเลของจังหวัดพิจิตรไปสู่จังหวัดพิษณุโลก ทำให้การติดต่อไปยังจังหวัดพิษณุโลกและพิจิตรสะดวกและรวดเร็วขึ้นมาก (ระยะทางประมาณ ๑๓๑ กิโลเมตร)

๕. ทางหลวงแผ่นดิน ๒๒๕ (นครสวรรค์ - ชัยภูมิ) เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างนครสวรรค์กับจังหวัดต่างๆ ทางภาคอีสาน เส้นทางนี้ผ่านทางอำเภอชุมแสง อำเภอหนองบัว ตัดผ่านเส้นทางหลวงหมายเลข ๑๑, ๒๑ ที่อำเภอหนองบัว อำเภอ빙สามพัน (จังหวัดเพชรบูรณ์) สู่อำเภอชัยภูมิ

การเดินทางติดต่อกับจังหวัดข้างเคียง มีเส้นทางเชื่อมต่อผ่านอำเภอต่างๆ มากมาย พอสรุปเป็นหลักใหญ่ๆ ได้ดังนี้

๑. กรุงเทพฯ (ผ่านสระบุรี - ลพบุรี - ชัยนาท) ตามเส้นทางหมายเลข ๑

๒. กรุงเทพฯ (ผ่านบางบัวทอง - สุพรรณบุรี - ชัยนาท) ตามเส้นทางหมายเลข ๓๔๐ เข้าสู่ เส้นทางหมายเลข ๑ ชัยนาท ผ่านเข้าพยุหะคีรี หรือเส้นทางสายเอเชีย (บางปะอิน - นครสวรรค์) ตามเส้นทางหมายเลข ๓๒

๓. ชัยนาท - อำเภอเมืองนครสวรรค์ ประมาณ ๖๐ กิโลเมตร

๔. อุทัยธานี - อำเภอเมืองนครสวรรค์ ผ่านทางอำเภอโกรกพระ (หมายเลข ๓๒๒๐, ๓๓๑๙ และ ๓๐๐๕) ประมาณ ๓๖ กิโลเมตร ผ่านทางถนนสายเอเชีย (หมายเลข ๓๓๓ และ ๓๒) ประมาณ ๔๗ กิโลเมตร

๕. พิษณุโลก - อำเภอเมืองนครสวรรค์ ประมาณ ๑๓๑ กิโลเมตร

๖. พิจิตร - อำเภอเมืองนครสวรรค์ ประมาณ ๑๑๐ กิโลเมตร

๗. สุพรรณบุรี (ผ่านถนนหมายเลข ๓๔๐) ประมาณ ๑๕๕ กิโลเมตร

๘. สิงห์บุรี (ผ่านถนนเอเชีย หมายเลข ๓๒, ๑) ประมาณ ๙๕ กิโลเมตร

๙. ลพบุรี (ผ่านถนนเอเชีย หมายเลข ๓๒, ๑) ประมาณ ๑๓๕ กิโลเมตร

๑๐. กำแพงเพชร (ผ่านถนนพหลโยธิน หมายเลข ๑) ประมาณ ๑๒๐ กิโลเมตร

๑๑. ตาก (ผ่านถนนพหลโยธิน หมายเลข ๑) ประมาณ ๑๘๐ กิโลเมตร

๑๒. เพชรบูรณ์ (ผ่านทางถนนหมายเลข ๒๒๕ และแยกเข้าถนนหมายเลข ๒๑) ประมาณ ๑๙๒ กิโลเมตร โดยมีเส้นทางคมนาคมขนส่งในเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ แบ่งเป็น

ทางหลวงแผ่นดิน ในความดูแลของแขวงทางหลวงนครสวรรค์ที่ ๑ และแขวงทางหลวงนครสวรรค์ที่ ๒ (ตากฟ้า) กรมทางหลวง จำนวน ๔๙ สายทาง ระยะทาง ๑,๑๐๓.๗๕๘ กิโลเมตร

ทางหลวงชนบท ในความดูแลของแขวงทางหลวงชนบทนครสวรรค์ กรมทางหลวงชนบท จำนวน ๔๙ สายทาง ระยะทาง ๗๓๙.๒๐๔ กิโลเมตร

ทางหลวงท้องถิ่น ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวน ๖,๗๙๓ สาย ระยะทางรวม ๙,๔๒๑.๖๗๐๕ กิโลเมตร ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอตากฟ้า อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอพยุหะคีรี และอำเภอลาดยาว

• คมนาคมทางรถไฟ

จังหวัดนครสวรรค์มีเส้นทางรถไฟ มีสถานีรถไฟ ๑๕ สถานี ผ่านตัวอำเภอต่างๆ ได้แก่ อำเภอตากฟ้า อำเภอเมืองนครสวรรค์ และอำเภอชุมแสง

โครงการรถไฟทางคู่ ช่วงนครสวรรค์ - บ้านไผ่ ระยะทาง ๓๐๔ กิโลเมตร มีทั้งสิ้นสถานี ๑๕ สถานี เป็นส่วนหนึ่งในสามช่วงของโครงการรถไฟทางคู่ แม่สอด - นครพนม และจะเชื่อมรถไฟฝั่งตะวันตกและตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ ประชุมรับฟังความคิดเห็นเมื่อธันวาคม ๒๕๖๒ โครงการรถไฟทางคู่ ช่วงลพบุรี - ปากน้ำโพ ข้อมูลการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๖ สัญญาที่ ๑

ช่วงบ้านกลับ - โคกกะเทียม (ทางรถไฟยกระดับ) ความก้าวหน้าสะสม ๘๑.๗๒% ถ้าช้ากว่าแผน = -๑.๔๘%
 สัญญาที่ ๒ ช่วงท่าแค - ปากน้ำโพ ผลการก่อสร้างคืบหน้า ๗๕.๖% ถ้าช้ากว่าแผนงาน -๑๑.๙ % งานระบบ
 อาณัติสัญญาณและโทรคมนาคม (ST๘) ความก้าวหน้าสะสม ๒๖.๓๓% ช้ากว่าแผนงาน = -๗๓.๒๒%

• การคมนาคมทางอากาศ

จังหวัดนครสวรรค์ ไม่มีสนามบินพาณิชย์ มีแต่สนามบินของกองบิน ๔ อำเภอตากถ้ำ ซึ่งเดิมเคยใช้เป็นสนามบินของกองทัพอเมริกัน ที่มีศักยภาพสูงสำหรับเครื่องบินไอพ่น และสนามบินเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ศักยภาพของสนามบินเหล่านี้สามารถปรับเป็นสนามบินพาณิชย์ได้

๒.๓.๒ สาธารณูปโภค

• ด้านการไฟฟ้า

การให้บริการด้านกระแสไฟฟ้าภายในจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวนผู้มีไฟฟ้าใช้ประเภทบ้านอยู่อาศัย จำนวน ๓๓๓,๙๔๓ ราย ปริมาณการใช้ไฟฟ้า ๑,๔๙๑.๙๓ หน่วยกิโลวัตต์ มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าภาคอุตสาหกรรมและปริมาณการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (ที่มา : สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดนครสวรรค์, <https://gdcatalog.go.th/dataset/gdpublish-dataset-๒๒-๐๒๘>)

• ด้านพลังงาน

จังหวัดนครสวรรค์มีโรงไฟฟ้า ๑๘ แห่ง ประกอบด้วย

ตารางที่ ๑๑ แสดงรายชื่อโรงไฟฟ้าในจังหวัดนครสวรรค์

ชื่อสถานประกอบกิจการ	ชนิดเชื้อเพลิงหลัก/แหล่งพลังงานต้นกำลัง	ขนาดกำลังการผลิต (MW)	ขนาดกำลังการผลิต (kVA)
๑. บริษัท ดีเอ็มฟาสีส จำกัด	ก๊าซชีวภาพ (Biogas){น้ำเสียจากกระบวนการผลิตเอทานอลและกากมันสำปะหลัง}	๐.๙๕	๑,๑๘๗.๕๐
๒. บริษัท หนองบัว กรีนพาวเวอร์ จำกัด	ชีวมวล (Biomass){Gasification จากไม้สับและเศษไม้}	๒	๒,๕๐๐.๐๐
๓. บริษัท แมงวงส์ เอ็นเนอจี จำกัด	ชีวมวล (Biomass){ไม้ (ชิ้นไม้สับ, เปลือกไม้, เศษไม้, ขี้เลื่อย)}	๙	๑๑,๒๕๐.๐๐
๔. บริษัท รวมผลไบโอเพาเวอร์ จำกัด	ชีวมวล (Biomass){วัสดุเหลือใช้จากการผลิตน้ำตาล (กากอ้อย, ใบอ้อย)}	๕๐	๖๒,๕๐๐.๐๐
๕. บริษัท เกษตรไทย อินเตอร์เนชั่นแนล ชูการ์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	ชีวมวล (Biomass){วัสดุเหลือใช้จากการผลิตน้ำตาล (กากอ้อย, ใบอ้อย)}	๕๐	๖๒,๕๐๐.๐๐
๖. บริษัท เกษตรไทยไบโอเพาเวอร์ จำกัด	ชีวมวล (Biomass){วัสดุเหลือใช้จากการผลิตน้ำตาล (กากอ้อย, ใบอ้อย)}	๖๐	๗๐,๕๘๙.๐๐
๗. บริษัท จีจีซี เคทีส ไบโออินดัสเทรียล จำกัด	ชีวมวล (Biomass){วัสดุเหลือใช้จากการผลิตน้ำตาล (กากอ้อย, ใบอ้อย)}, ชีวมวล (Biomass){น้ำกากส่าเข้มข้น}	๘๕	๙๙,๙๙๙.๗๖
๘. บริษัท เกษตรไทย อินเตอร์เนชั่นแนล ชูการ์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) สาขา ๓	ชีวมวล (Biomass){วัสดุเหลือใช้จากการผลิตน้ำตาล (กากอ้อย, ใบอ้อย)}, น้ำมันดีเซล (Diesel Oil)	๓๒.๕	๔๐,๖๒๕.๐๐
๙. บริษัท เคทีส ไบโอเอทานอล จำกัด	ถ่านหินบิทูมินัสและก๊าซชีวภาพ	๓.๒๒	๔,๐๒๕.๐๐
๑๐. บริษัท เอ็นไวรอนเมนท์ฟิลล์ แอนด์ เปเปอร์ จำกัด	ถ่านหินและน้ำมันยางดำ	๓๑.๙๙๙	๓๙,๙๙๘.๗๕

ชื่อสถานประกอบกิจการ	ชนิดเชื้อเพลิงหลัก/แหล่งพลังงานต้นกำลัง	ขนาดกำลังการผลิต (MW)	ขนาดกำลังการผลิต (kVA)
๑๑. บริษัท จี-พาวเวอร์ โซลาร์ จำกัด (โครงการตาดชิด)	พลังแสงอาทิตย์ (Solar Photovoltaic Power){Polycrystalline ขนาด ๒๘๐ Wp จำนวน ๒๗ แผง และ Inverter ขนาด ๕๐๐ kW จำนวน ๑๓ ชุด	๖.๕	๖,๕๐๐.๐๐
๑๒. บริษัท จี-พาวเวอร์ โซลาร์ จำกัด (โครงการตาสัง)	พลังแสงอาทิตย์ (Solar Photovoltaic Power){Polycrystalline}	๖.๕	๖,๕๐๐.๐๐
๑๓. บริษัท กฤษณรงค์ธัญกิจ จำกัด	พลังแสงอาทิตย์ (Solar Photovoltaic Power){Silicon Crystalline (Single-Si, Multi-Si)}	๗	๗,๐๐๐.๐๐
๑๔. บริษัท ซอยล์กรีนเทคโนโลยี จำกัด	พลังแสงอาทิตย์ (Solar Photovoltaic Power){Silicon Crystalline (Single-Si, Multi-Si)}	๗.๐๙๕	๗,๐๙๕.๐๐
๑๕. บริษัท อีเอ โซล่า นครสวรรค์ จำกัด	พลังแสงอาทิตย์ (Solar Photovoltaic Power){Silicon Crystalline (Single-Si, Multi-Si)}	๙๐	๙๐,๐๐๐.๐๐
๑๖. บริษัท กฤษณรงค์ธัญกิจ จำกัด	พลังแสงอาทิตย์ (Solar Photovoltaic Power){Silicon Thin Film (Amorphous-Si)}	๑.๑๓	๑,๑๓๐.๐๐
๑๗. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟาร์มเกษตรชัย	พลังแสงอาทิตย์ (Solar Photovoltaic Power){Silicon Crystalline (Single-Si, Multi-Si)}	๑.๘	๑,๘๐๐.๐๐
๑๘. บริษัท ทูเอ็นเนอร์จี จำกัด	ขยะชุมชน (Municipal Waste) {Incineration (Direct Combustion)}	๙	๑๑,๒๕๐.๐๐
	รวม	๔๕๓.๖๙๔	๕๒๖,๔๕๐.๐๗

ที่มา : คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กฟผ. กฟน. กฟภ. และ พพ. ณ เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

• ด้านการประปา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ (ต.ค.๖๖-ธ.ค.๖๖) การประปาส่วนภูมิภาค (เฉพาะจังหวัดนครสวรรค์) มีกำลังการผลิต รวมทั้งสิ้น ๓,๑๗๐ ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง ปริมาณน้ำที่ผลิตได้ ๙,๑๐๖,๗๖๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวนผู้ใช้น้ำประปา ๖๙,๗๗๗ ครัวเรือน (เฉพาะพื้นที่ที่ กปภ. รับผิดชอบ ได้แก่ กปภ.สาขานครสวรรค์, ท่าตะโก, ลาดยาว, พยุหะคีรี ไม่รวมประปาเทศบาล, ประปาหมู่บ้าน) คิดเป็น ร้อยละ ๑๖.๒๓ ของครัวเรือนในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน ๔๒๙,๙๘๔ ครัวเรือน

• โทรศัพท์และการสื่อสารอื่นๆ

ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๖ เลขหมายโทรศัพท์ (TOT) และ บมจ.ไทย เทเลโฟน แอนด์ เทเลคอมมิวนิเคชั่น (TT&T) มีจำนวนชุมสายทั้งหมด ๒๒๕ ชุมสาย ยกเลิกเหลือจำนวน ๔๗ ชุมสาย เลขหมายคงเหลือจำนวน ๘๙,๓๑๑ เลขหมาย มีศูนย์บริการลูกค้า NT จำนวน ๗ แห่ง จากการสำรวจสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ประชากรที่มีอายุ ๖ ปีขึ้นไปจำนวน ๙๐๗,๕๗๐ คน ประชากรที่ใช้โทรศัพท์มือถือจำนวน ๘๓๔,๓๒๐ คนคิดเป็นร้อยละ ๙๑.๙๓ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ๗๐๙,๔๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๑๗ ครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์จำนวน ๖๗,๙๐๐ ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ ๑๙.๘๖ ไม่มีคอมพิวเตอร์จำนวน ๒๗๓,๙๓๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๑๔ และครัวเรือนที่มีโทรศัพท์มือถือจำนวน ๓๒๔,๔๔๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๙๑ ครัวเรือนที่ไม่มีโทรศัพท์มือถือจำนวน ๑๗,๔๐๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๙

๒.๔ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด

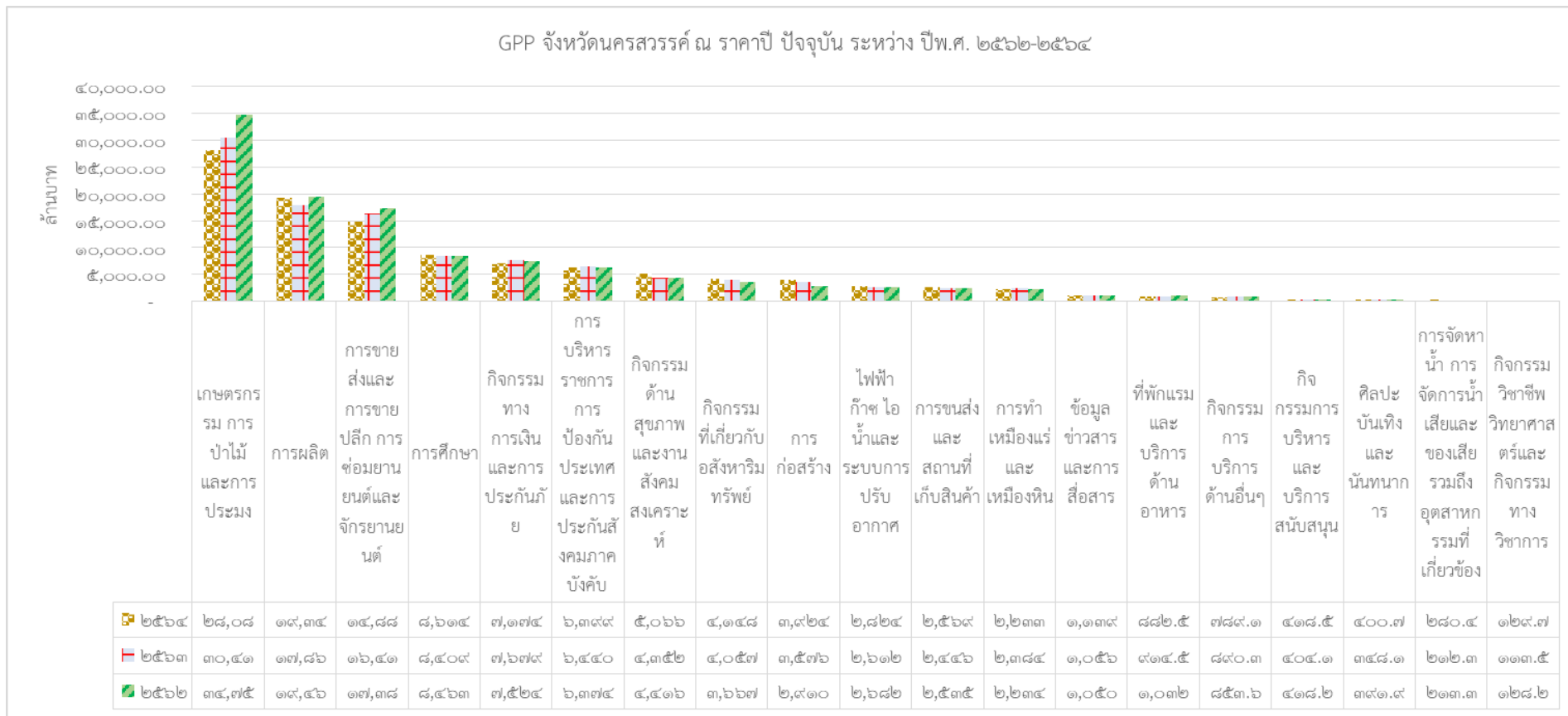
๒.๔.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัด

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดนครสวรรค์ ณ ราคาปีปัจจุบัน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีจำนวน ๑๐๙,๓๑๖ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๘ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ Gross domestic product (GDP) ประเทศไทย เป็นลำดับ ๓ ในภาคเหนือ(๑๗จังหวัด) ลำดับที่ ๒๖ ของประเทศ ลดลงจำนวน -๑,๒๘๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ -๑.๑๖ จาก GPP ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๑๑๐,๕๙๖ ล้านบาท แต่มีทิศทางที่ดีขึ้น สาเหตุจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID -๑๙) มีการกระจายวัคซีนที่มีประสิทธิภาพ การผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID -๑๙) ทำให้สาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหารถดถอยในอัตราน้อยลง การผลิตภาคอุตสาหกรรมลดลง ภาคการเกษตรต้นปีมีปริมาณน้ำฝนมากจึงขยายพื้นที่เพาะปลูก แต่ปลายปีได้รับผลกระทบพายุเตี้ยนหมู่ น้ำท่วมหลากในหลายพื้นที่ การเฝ้าระวังโรคระบาดในสัตว์จากประเทศเพื่อนบ้าน ราคาน้ำมันและอาหารสัตว์เพิ่มสูงขึ้น การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยายนต์ ลดลงร้อยละ -๙.๓๖ กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย ลดลงร้อยละ -๖.๕๗ คาดว่าเกิดจากธุรกิจประกันภัยซึ่งจำนวนกรมธรรม์ที่มีผลบังคับลดลงร้อยละ -๒๒.๕๖ และจำนวนเงินเอาประกันภัยลดลงร้อยละ -๔๕.๙๑ จากปี พ.ศ.๒๕๖๓ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ(GDP แบบปริมาณลูกโซ่) ลดลงร้อยละ -๐.๘๗ โดยอัตราการเติบโตภาคเกษตรกรรมลดลงร้อยละ -๔.๗๑ อัตราการเติบโตภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๒๑ และอัตราการเติบโตภาคบริการลดลงร้อยละ ๐.๔๗

GPP ณ ราคาปัจจุบัน ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง ลดลง -๒,๓๒๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ -๗.๖๖ ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจำนวน ๑,๖๑๖ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗.๐๑ ภาคบริการลดลงจำนวน ๕๖๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ -๐.๙๙ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน จำนวน ๑๑๙,๘๕๖ บาทต่อคน มากเป็นลำดับ ๔ ในภาคเหนือ ลดลงจำนวน -๒๙๗ บาท (จากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๑๒๐,๑๕๒ บาท) สาขาอุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ ๕ ลำดับแรก ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้แก่ เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง, การผลิต, การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยายนต์, การศึกษา และกิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย โดยมีมูลค่ารวม ๗๘,๑๐๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๔๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดทั้งหมด

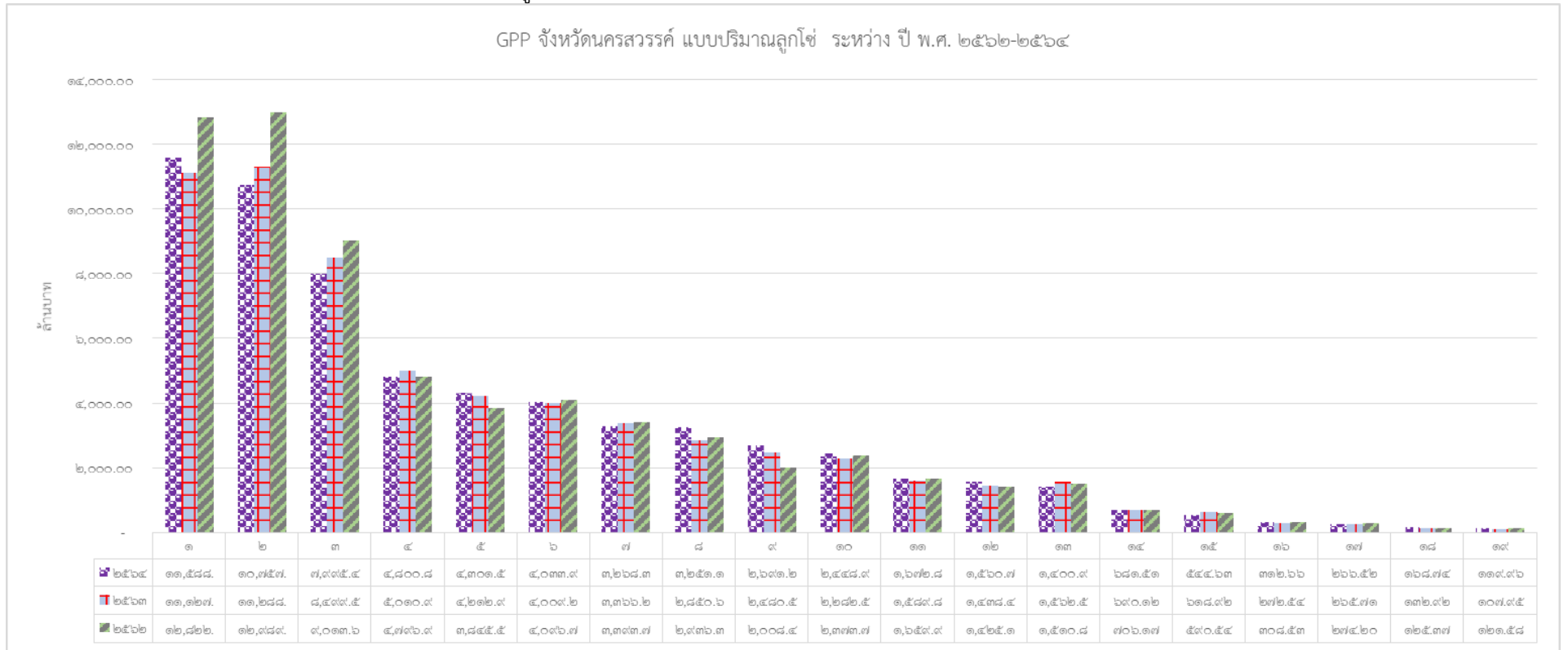
เมื่อพิจารณาอัตราการเติบโตของ GPP แบบปริมาณลูกโซ่ของจังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กับ ๒๕๖๓ พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลดลงร้อยละ -๐.๘๗ เมื่อเทียบระหว่างสาขาอุตสาหกรรมที่การเติบโตของ GPP ลดลงหรือติดลบในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง ลดลงร้อยละ -๔.๗๑, กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และกิจกรรมทางวิชาการลดลงร้อยละ -๑๔.๑๔ , การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน ลดลงร้อยละ -๑๐.๓๔ การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยายนต์ลดลงร้อยละ -๕.๙๓ กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัยลดลงร้อยละ -๔.๑๙ การบริหารราชการ การป้องกันประเทศและการประกันสังคมภาคบังคับลดลงร้อยละ -๒.๙๑ ที่พักแรมและบริการด้านอาหารลดลงร้อยละ -๑.๒๕ และกิจกรรมการบริการด้านอื่นๆ ลดลงร้อยละ -๑๒.๐ สาขาอุตสาหกรรมที่เติบโตสูงขึ้น ได้แก่ การผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๑๔, กิจกรรมที่เกี่ยวกับก่อสร้างหาริมทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๑, การศึกษาเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๖๒, กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๔.๐๕, การก่อสร้างเพิ่มขึ้นร้อยละ ๘.๕, การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๒๒, ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารเพิ่มขึ้นร้อยละ ๘.๕๐, ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำและระบบการปรับอากาศเพิ่มขึ้นร้อยละ ๗.๒๙, การจัดการน้ำ การจัดการน้ำเสียและของเสียรวมถึงอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๖.๙๕, ศิลปะ บันเทิงและนันทนาการเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๔.๗๒, กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๓๑ และกิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และกิจกรรมทางวิชาการเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑๑.๑๓

ตารางที่ ๑๒ แสดง GPP จังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ ๑๓ แสดง GPP จังหวัดนครสวรรค์ แบบปริมาณลูกโซ่ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ ๘ แสดงการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กับ GDP ประเทศไทย และลำดับจังหวัดเทียบระดับประเทศและภาคเหนือ ๑๗ จังหวัด จังหวัดนครสวรรค์ได้ลำดับที่ในแต่ละสาขาระดับประเทศอยู่ระหว่าง ๙ - ๔๑ ระดับภาคเหนืออยู่ระหว่าง ๒ - ๑๐ รายละเอียดดังนี้

	GPP ณ ราคาประจำปี ๒๕๖๔							GPP จังหวัดนครสวรรค์ แบบปริมาณลูกโซ่		
	นครสวรรค์	GDP ประเทศ	ร้อยละ	ลำดับ	ภาคเหนือ	ร้อยละ	ลำดับ	๒๕๖๔	๒๕๖๓	ร้อยละ
ภาคเกษตรกรรม	๒๘,๐๙๐	๑,๔๐๗,๘๔๘	๒.๐๐	๙	๒๙๖,๑๓๖	๙.๔๙	๒	๑๐,๗๕๗	๑๑,๒๘๙	-๔.๗๑
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๒๘,๐๙๐	๑,๔๐๗,๘๔๘	๒.๐๐	๙	๒๙๖,๑๓๖	๙.๔๙	๒	๑๐,๗๕๗	๑๑,๒๘๙	-๔.๗๑
ภาคนอกเกษตร	๘๑,๒๒๖	๑๔,๗๕๘,๗๕๐	๐.๕๕	๒๖	๙๕๕,๓๒๒	๘.๕๐	๓	๔๙,๖๖๓	๔๙,๓๗๐	๐.๕๙
ภาคอุตสาหกรรม	๒๔,๖๘๗	๕,๒๑๘,๕๐๒	๐.๔๗	๒๕	๒๗๐,๕๗๑	๙.๑๒	๔	๑๕,๐๒๑	๑๔,๕๕๓	๓.๒๑
การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	๒,๒๓๔	๓๕๑,๘๖๓	๐.๖๓	๑๕	๔๐,๑๖๗	๕.๕๖	๓	๑,๔๐๑	๑,๕๖๓	-๑๐.๓๔
การผลิต	๑๙,๓๔๙	๔,๓๙๓,๖๖๑	๐.๔๔	๒๕	๑๙๙,๕๑๓	๙.๗๐	๔	๑๑,๕๘๙	๑๑,๑๒๗	๔.๑๔
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำและระบบ การปรับอากาศ	๒,๘๒๔	๔๐๐,๒๔๒	๐.๗๑	๒๔	๒๔,๔๒๑	๑๑.๕๖	๓	๒,๔๔๙	๒,๒๘๓	๗.๒๙
การจัดหาน้ำ การจัดการน้ำเสียและของเสียรวมถึงอุตสาหกรรม ที่เกี่ยวข้อง	๒๘๐	๗๒,๗๓๖	๐.๓๙	๔๑	๖,๔๗๑	๔.๓๓	๑๐	๑๖๙	๑๓๓	๒๖.๙๕
ภาคบริการ	๕๖,๕๓๙	๙,๕๔๐,๒๔๘	๐.๕๙	๒๕	๖๘๔,๗๕๑	๘.๒๖	๔	๓๔,๗๕๗	๓๔,๙๑๙	-๐.๔๗
การก่อสร้าง	๓,๙๒๔	๔๓๗,๗๖๑	๐.๙๐	๒๘	๕๖,๙๗๔	๖.๘๙	๔	๒,๖๙๑	๒,๔๘๑	๘.๕๐
การขายส่งและการขายปลีกการซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	๑๔,๘๘๑	๒,๖๓๖,๖๒๘	๐.๕๖	๒๕	๑๕๙,๔๖๕	๙.๓๓	๓	๗,๙๙๕	๘,๕๐๐	-๕.๙๓
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	๒,๕๗๐	๗๓๖,๖๑๒	๐.๓๕	๓๔	๓๔,๐๓๑	๗.๕๕	๓	๑,๖๗๓	๑,๕๙๐	๕.๒๒
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๘๘๓	๕๑๕,๔๔๔	๐.๑๗	๒๖	๒๑,๐๓๖	๔.๒๐	๓	๖๘๒	๖๙๐	-๑.๒๕
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๑,๑๔๐	๔๕๙,๐๙๕	๐.๒๕	๒๒	๑๔,๔๙๑	๗.๘๖	๓	๑,๕๖๑	๑,๔๓๘	๘.๕๐
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๗,๑๗๔	๑,๓๔๕,๔๕๑	๐.๕๓	๒๓	๘๑,๖๗๗	๘.๗๘	๓	๔,๘๐๑	๕,๐๑๑	-๔.๑๙
กิจกรรมที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	๔,๑๔๙	๔๓๖,๕๒๙	๐.๙๕	๒๙	๕๒,๐๖๒	๗.๙๗	๕	๔,๓๐๒	๔,๒๑๓	๒.๑๐
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และ กิจกรรมทางวิชาการ	๑๓๐	๒๗๔,๒๘๙	๐.๐๕	๒๖	๑,๘๕๖	๖.๙๙	๕	๑๒๐	๑๐๘	๑๑.๑๓
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน	๔๑๙	๒๐๑,๗๕๙	๐.๒๑	๒๒	๓,๘๑๒	๑๐.๙๘	๒	๒๖๗	๒๖๖	๐.๓๑

	GPP ณ ราคาประจำปี ๒๕๖๔							GPP จังหวัดนครสวรรค์ แบบปริมาณลูกโซ่		
	นครสวรรค์	GDP ประเทศ	ร้อยละ	ลำดับ	ภาคเหนือ	ร้อยละ	ลำดับ	๒๕๖๔	๒๕๖๓	ร้อยละ
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ	๖,๔๐๐	๑,๐๕๒,๕๙๘	๐.๖๑	๒๖	๗๔,๐๗๒	๘.๖๔	๓	๓,๒๖๘	๓,๓๖๖	-๒.๙๑
การศึกษา	๘,๖๑๔	๗๐๔,๗๒๕	๑.๒๒	๒๒	๑๑๓,๗๓๘	๗.๕๗	๔	๔,๐๓๔	๔,๐๐๙	๐.๖๒
กิจกรรมด้านสุขภาพและ งานสังคมสงเคราะห์	๕,๐๖๖	๔๑๐,๑๙๗	๑.๒๔	๑๘	๕๕,๑๑๓	๙.๑๙	๓	๓,๒๕๑	๒,๘๕๑	๑๔.๐๕
ศิลปะ บันเทิงและนันทนาการ	๔๐๑	๑๐๗,๗๕๐	๐.๓๗	๒๐	๔,๔๙๘	๘.๙๑	๓	๓๑๓	๒๗๓	๑๔.๗๒
กิจกรรมการบริการด้านอื่นๆ	๗๘๙	๒๒๑,๔๑๐	๐.๓๖	๒๖	๑๑,๙๒๕	๖.๖๒	๓	๕๔๕	๖๑๙	-๑๒.๐๐
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	๑๐๙,๓๑๖	๑๖,๑๖๖,๕๙๘	๐.๖๘	๒๖	๑,๒๕๑,๔๕๗	๘.๗๔	๓	๕๘,๐๘๒	๕๘,๕๘๙	-๐.๘๗
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (บาท)	๑๑๙,๘๕๖	๒๓๑,๙๘๖	๕๑.๖๗	๓๖	๑๑๑,๐๑๘	๑๐๗.๙๖	๔			
ประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๙๑๒	๖๙,๖๘๘	๑.๓๑	๒๕	๑๑,๒๗๓	๘.๐๙	๓			

ที่มา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๔.๒ รายได้เฉลี่ยของประชากร

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ จากการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน กรมการพัฒนาชุมชน จำนวนครัวเรือนทั่วประเทศ ๑๓,๐๐๐,๑๒๕ ครัวเรือน รายได้เฉลี่ยครัวเรือน ๒๔๗,๕๐๐.๔๖ บาทต่อปี เฉลี่ยคนละ ๙๒,๕๑๗.๖๘ บาทต่อปี ภาระรายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน ๑๓๕,๖๘๑.๒๕ บาทต่อปี เฉลี่ยคนละ ๕๐,๗๑๘.๗๐ บาทต่อปี ครัวเรือนที่มีการออม ๑๒,๙๑๖.๑๖๔ ครัวเรือน ครัวเรือนที่มีหนี้สินในระบบจำนวน ๓,๐๔๙,๑๑๑ ครัวเรือน ครัวเรือนที่มีหนี้นอกระบบจำนวน ๔๓,๗๙๐ ครัวเรือน

จังหวัดนครสวรรค์ จำนวนครัวเรือนที่สำรวจทั้งหมด ๒๔๗,๕๔๖ ครัวเรือน มีรายได้ครัวเรือน เฉลี่ย ๒๔๐,๔๖๘.๐๗ บาทต่อปี รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย ๑๒๘,๗๔๐.๒๔ บาทต่อปี ส่วนต่างรายได้รายจ่าย ครัวเรือนเฉลี่ย ๑๑๑,๗๒๗.๘๓ บาทต่อปี รายได้บุคคลเฉลี่ย ๙๓,๐๑๐.๖๕ บาทต่อปี รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย ๔๙,๗๙๕.๔๔ บาทต่อปี ส่วนต่างรายได้รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย ๔๓,๒๑๕.๒๑ บาทต่อปี ครัวเรือนไม่ผ่านเกณฑ์ รายได้เฉลี่ยคนละ ๔๐,๐๐๐ บาทต่อปี มีจำนวน ๖๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๓ ของครัวเรือนทั้งหมด ครัวเรือนมีหนี้ในระบบ ๗๒,๓๔๐ ครัวเรือน จำนวนหนี้ ๗,๔๘๑,๗๑๖,๖๙๓.๖๕ บาท ครัวเรือนมีหนี้นอกระบบ ๙๗๐ ครัวเรือน จำนวนหนี้ ๔๙,๙๔๑,๐๒๒ บาท ครัวเรือนมีการเก็บออมเงินต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๐๘,๔๗๗ ครัวเรือน การเก็บออมเงินระหว่าง ๑๐,๐๐๐-๒๙,๙๙๙ บาท จำนวน ๑๐๐,๗๕๐ ครัวเรือน

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ จังหวัดนครสวรรค์มีมีรายได้เฉลี่ย จำนวน ๙๓,๐๑๐.๖๕ บาทต่อคนต่อปี อำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีสูงสุด คือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จำนวน ๑๐๗,๑๑๒.๑๐ บาทต่อคนต่อปี รองลงมาคือ อำเภอพยุหะคีรี จำนวน ๙๗,๖๔๖.๕๘ บาทต่อคนต่อปี และอำเภอตากฟ้า จำนวน ๙๗,๒๓๕.๒๔ บาทต่อคนต่อปี ตามลำดับ อำเภอที่มีรายได้ต่ำสุด คือ อำเภอแม่วงก์ จำนวน ๗๑,๓๔๘.๕๙ บาท

ตารางที่ ๑๕ แสดงรายได้ของประชากรเฉลี่ยต่อคนต่อปี จำแนกรายอำเภอ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๖

อำเภอ	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)				
	พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ศ.๒๕๖๔	พ.ศ.๒๕๖๕	พ.ศ.๒๕๖๖
เมืองนครสวรรค์	๙๔,๘๑๖.๘๔	๙๙,๖๒๗.๖๖	๙๗,๓๘๓.๙๔	๙๙,๗๐๕.๕๗	๑๐๗,๑๑๒.๑๐
โกรกพระ	๘๐,๕๘๑.๘๑	๗๒,๘๐๔.๗๕	๗๘,๕๖๐.๔๖	๘๓,๒๘๕.๗๕	๘๖,๒๕๘.๕๑
ชุมแสง	๗๖,๐๕๐.๑๙	๘๑,๖๐๐.๑๒	๘๓,๕๐๘.๘๘	๙๐,๗๘๓.๗๐	๘๘,๔๒๐.๙๓
หนองบัว	๗๒,๒๔๔.๖๔	๙๔,๔๖๘.๕๐	๘๔,๒๔๙.๗๑	๘๗,๒๙๔.๕๙	๙๔,๑๙๒.๐๐
บรรพตพิสัย	๘๔,๖๕๘.๙๖	๗๖,๖๔๐.๔๓	๘๔,๔๕๓.๑๑	๘๘,๐๕๘.๖๔	๙๒,๖๘๘.๓๑
เก้าเลี้ยว	๗๓,๐๖๕.๑๒	๖๕,๙๕๘.๓๘	๖๖,๐๕๗.๖๑	๗๓,๕๕๓.๒๗	๗๒,๙๕๐.๘๔
ตากถี	๗๘,๗๓๑.๕๖	๘๑,๖๖๕.๐๑	๘๑,๔๕๙.๔๕	๘๔,๙๓๓.๒๘	๙๓,๓๘๗.๕๗
ท่าตะโก	๘๐,๐๑๐.๒๐	๘๒,๐๙๙.๗๙	๘๒,๓๔๐.๗๒	๙๐,๐๐๑.๘๖	๙๕,๐๖๙.๐๕
ไพศาลี	๘๓,๐๔๗.๔๘	๙๓,๒๔๙.๖๔	๗๖,๑๒๙.๐๗	๘๖,๑๕๔.๓๘	๘๙,๖๙๕.๖๒
พยุหะคีรี	๖๗,๗๒๒.๕๕	๘๒,๙๗๔.๑๓	๘๒,๘๘๖.๐๔	๘๖,๗๖๐.๒๔	๙๗,๖๔๖.๕๘
ลาดยาว	๗๗,๙๕๐.๒๒	๗๖,๓๖๐.๔๙	๗๘,๘๗๗.๑๖	๘๕,๒๕๔.๗๘	๘๕,๕๐๗.๑๕
ตากฟ้า	๘๙,๙๘๕.๔๑	๙๓,๒๑๐.๘๓	๙๗,๓๑๕.๑๘	๑๐๑,๙๓๕.๔๔	๙๗,๒๓๕.๒๔
แม่วงก์	๖๔,๕๖๖.๑๙	๖๘,๒๙๔.๕๓	๖๙,๒๒๕.๓๕	๗๐,๐๘๑.๕๙	๗๑,๓๔๘.๕๙
แม่เปิน	๗๑,๔๘๙.๒๓	๗๐,๔๖๑.๙๗	๗๓,๐๙๐.๕๒	๗๖,๑๐๒.๐๘	๗๙,๕๒๐.๓๐
ชุมตาบง	๗๓,๓๐๐.๖๐	๖๔,๔๘๕.๖๘	๖๐,๔๔๑.๐๗	๖๙,๖๐๓.๙๙	๗๗,๕๒๗.๑๕
รวมเฉลี่ย	๘๐,๙๓๖.๘๗	๘๔,๓๓๐.๗๗	๘๓,๑๕๙.๗๖	๘๘,๓๗๑.๘๐	๙๓,๐๑๐.๖๕

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครสวรรค์, มกราคม ๒๕๖๗ (ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ไม่ได้จัดเก็บข้อมูลฯ)

๒.๕ ข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัดนครสวรรค์

๒.๕.๑ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่

๑) **ข้าวนาปี** จัดเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ของจังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวทุกอำเภอ แต่อำเภอที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากในลำดับต้นๆ ได้แก่ อำเภอบรรพตพิสัย,ท่าตะโก,หนองบัว,ลาดยาว และ ชุมแสง ซึ่งมีการเพาะปลูกข้าวพันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริม เช่น พันธุ์ชัยนาท ๑ , กข. ๓๑, กข. ๔๑ และ ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ เป็นหลัก ประกอบกับสภาพภูมิอากาศ และ ศักยภาพของดินเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกข้าวพื้นที่ปลูกข้าวอยู่ในเขตอาศัยน้ำฝนและเขตชลประทาน ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อม เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม และศัตรูพืช

๒) **ข้าวนาปรัง** จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง ซึ่งจะทำการเพาะปลูกตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเมษายนของทุกปี พื้นที่เพาะปลูกในแต่ละปีขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำที่จะใช้ในการเพาะปลูก แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก ได้แก่ เขตชลประทาน สูบน้ำด้วยไฟฟ้า และ น้ำบาดาล อำเภอที่มีการเพาะปลูกมากในลำดับต้น ได้แก่ อำเภอบรรพตพิสัย,ชุมแสง,ตากสิน,ท่าตะโก,ลาดยาว และอำเภอเมืองนครสวรรค์ ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี

๓) **มันสำปะหลัง** จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังอยู่ในลำดับต้นๆ ในเขตภาคเหนือรองจากจังหวัดกำแพงเพชร พันธุ์ที่ใช้เพาะปลูก ได้แก่ ระยะเวลา ๑๑ , ระยะเวลา ๕ , ระยะเวลา ๗ , หัวยบง ๖๐ , หัวยบง ๘๐ และเกษตรศาสตร์ ๕๐ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริมและเหมาะสมที่จะใช้ปลูกในเขตพื้นที่จังหวัด ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง อำเภอที่มีการเพาะปลูกมาก ได้แก่ อำเภอลาดยาว, อำเภอไพศาลี, อำเภอแม่วงก์ อำเภอตากฟ้า และอำเภอหนองบัว

๔) **อ้อยโรงงาน** จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยโรงงานอยู่ในลำดับต้น ๆ ของประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากมีโรงงานแปรรูป (โรงงานน้ำตาล) ที่ใหญ่ที่สุดในระดับประเทศ ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดและมีการส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะปลูกร่วมกันระหว่างภาคราชการและเอกชน ทั้งในเรื่องของการใช้พันธุ์ดี และปฏิบัติดูแลพันธุ์ที่ใช้ในการเพาะปลูก ได้แก่ พันธุ์ขอนแก่น ๓ ซึ่งเป็นพันธุ์ของทางราชการ และพันธุ์ LK - ๒- ๑๑ ซึ่งเป็นพันธุ์ส่งเสริมของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ที่รวมทั้งเปอร์เซ็นต์ความหวาน (ค่า CCS) อำเภอที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากในลำดับต้น ๆ ได้แก่ อำเภอลาดยาว, อำเภอไพศาลี, อำเภอแม่วงก์, อำเภอตากฟ้า และอำเภอหนองบัว

๒.๕.๒ แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์

๑) **ด้านการเพาะปลูกข้าว** มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรชาวนามีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชนในระดับพื้นที่ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้นมา เพื่อให้เกิดกลุ่มเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเพาะปลูกและปัจจัยการผลิต โดยมีศูนย์ข้าวชุมชนในระดับจังหวัดรวมทั้งสิ้น ๒๒๗ ศูนย์ สมาชิกรวม ๕,๐๐๐ คน ในพื้นที่ ๑๕ อำเภอ มีการสนับสนุนให้ศูนย์ข้าวชุมชนมีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีกระจายสู่สมาชิก เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าว ทั้งนี้ โดยการสนับสนุนงบประมาณจากทางราชการโดยเฉพาะงบพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ในด้านปัจจัยการผลิตและการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรเพื่อเป็นการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้ผลิตและดำเนินธุรกิจด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิต รวมทั้งพัฒนาคุณภาพผลผลิตข้าวให้ได้มาตรฐานตามระบบ GAP เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) ในอนาคตต่อไป

๒) ด้านการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน ที่มีปริมาณและคุณภาพเพื่อแปรรูปเป็นน้ำตาลทรายและวัสดุอื่น รวมทั้งเป็นการส่งเสริมเพื่อให้เป็นพืชพลังงานทดแทนในอนาคต ทั้งนี้ โดยการสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชน(โรงงาน) ในการส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงานมีการใช้ต้นพันธุ์ดี การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูอ้อย และการรวมกลุ่มเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยงบประมาณพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อมุ่งเน้นในการเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ และคุณภาพ โดยเฉพาะเปอร์เซ็นต์ความหวาน (CCS) และรณรงค์ในการรักษาสิ่งแวดล้อม

๓) ด้านการเพาะปลูกมันสำปะหลัง มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีการเพาะปลูกมันสำปะหลังในเขตพื้นที่ไร่ เพื่อเป็นพืชอาหารและพืชพลังงานทดแทนในอนาคต มีการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการใช้พันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การป้องกันกำจัดศัตรูมันสำปะหลัง โดยเฉพาะเพลี้ยแป้ง การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการระบบน้ำ เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และแนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรมีการปรับปรุงบำรุงดิน ทั้งนี้ โดยการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตและถ่ายทอดเทคโนโลยี จากงบพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

บทที่ ๓

ข้อมูลเกี่ยวกับอ้อยโรงงาน

๓.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของอ้อยโรงงานในประเทศไทย

๓.๑.๑ ความเป็นมา

ชื่อวิทยาศาสตร์ Saccharum officinarum L.

ชื่อสามัญ Sugar cane

วงศ์ Gramineae

ถิ่นกำเนิดและการกระจายตัว

อ้อยมีถิ่นกำเนิดในเอเชียใต้แถบประเทศอินเดีย/ตะวันออกเฉียงใต้ ในแถบเกาะนิวกินีเป็นพืชในเขตร้อนชื้น (tropical) สามารถปลูกได้ตั้งแต่เส้นละติจูด (เส้นรุ้ง) ๓๕ องศาเหนือ และ ๓๕ องศาใต้ และเส้นลองจิจูด (เส้นแวง) ๑๐๕ - ๑๕๕ องศาตะวันออก เป็นพืชที่มนุษย์รู้จักมานานนับหมื่นปี การแพร่กระจายของอ้อยจากนิวกินีเป็น ๓ ทางตามลำดับเวลา คือ

๑. ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้สู่หมู่เกาะโซโลมอน นิวกินี และนิวกาเลโดเนีย เกิดขึ้นนานนับหมื่น ๆ ปีก่อนคริสตศักราช

๒. ไปทางทิศตะวันตกสู่หมู่เกาะชวา ประเทศอินโดนีเซีย แหลมมลายู ฟิลิปปินส์ อินโดจีน ซึ่งรวมถึงประเทศไทย ตลอดถึงชายฝั่งแถบอ่าวเบงกอล ประเทศอินเดีย การกระจายตัวด้านนี้เริ่มเมื่อประมาณ ๖,๐๐๐ ปีก่อนคริสตศักราช กว่าที่อ้อยจะกระจายจากนิวกินีไปถึงอินเดียนั้นต้องใช้เวลาราว ๓,๐๐๐ ปี การกระจายตัวทางทิศตะวันตกนี้มีความสำคัญมาก เพราะได้ก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำตาลจนมีความเจริญอย่างที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน

๓. ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้สู่เกาะต่าง ๆ คือ ฟิจิ ตองกา ซามัว คุก มาร์แชลล์ โซโซเอตี อีสเทอร์ และฮาวาย รวมทั้งเกาะอื่น ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิก การกระจายตัวตามทิศทางดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อประมาณไม่เกิน ๕๐๐ ปี หลังจากที่อ้อยถึงอ่าวเบงกอลแล้ว

๓.๒ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของอ้อยโรงงาน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ราก (root) อ้อยมีระบบรากฝอย (fibrous root system) แผ่กระจายออกโดยรอบลำต้นในรัศมีประมาณ ๕๐ - ๑๐๐ เซนติเมตร ลึก ๑๐๐ - ๑๕๐ เซนติเมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพันธุ์และสภาพแวดล้อมอ้อยไม่มีรากแก้ว นอกจากเมื่อปลูกด้วยเมล็ดซึ่งตุ่มมีรากแก้ว เรียกว่า ไพรมารีรูท (primary root) หรือเซมินัลรูท (seminal root) ปกติอ้อยขยายพันธุ์โดยใช้ลำต้นตัดเป็นท่อน ๆ ละ ๒ - ๓ ตา แต่ละท่อนเรียกว่า ท่อนพันธุ์ (sett หรือ cutting หรือ seed piece หรือ seed cane) ปรากฏราก ๒ ชุด คือ

๑. รากของท่อนพันธุ์ (sett root หรือ cutting root) อาจเรียกว่า รากชั่วคราว เป็นรากที่เกิดจากปุ่มรากในบริเวณเกิดรากของท่อนพันธุ์ รากพวกนี้มีลักษณะพอมแตกแขนงมาก

๒. รากของหน่อ (shoot root) อาจเรียกว่า รากถาวร เป็นรากที่เกิดจากปุ่มรากของหน่อที่เกิดจากท่อนพันธุ์นั้น รากนี้มีขนาดใหญ่กว่ารากชนิดแรกเมื่อเกิดใหม่ ๆ มีลักษณะอวบ ไม่มีแขนง สีขาวและสีจะเปลี่ยนเป็นน้ำตาลเข้มเมื่ออายุมากขึ้น

เมล็ด (seed) เมล็ดอ้อยเป็นผล (fruit) ชนิดคาริออปซิส (caryopsis) คล้ายเมล็ดข้าวแต่มีขนาดเล็กกว่ามาก ตามปกติเมล็ดอ้อยมักจะติดแน่นอยู่กับส่วนของดอก จึงมีชื่อเรียกโดยเฉพาะว่า ฟัซซ์หรือ ฟัฟฟ์ (fuzz หรือ fluff) เมล็ดเหล่านี้ถ้าเพาะในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมก็จะงอกเป็นอ้อยต้นใหม่ได้

ลำต้น (stalk) อ้อยได้ชื่อว่า "หญ้ายักษ์" (giant grass) ทั้งนี้เพราะมีลำต้นสูงใหญ่ อ้อยที่เก็บเกี่ยวเมื่ออายุ ๑๒ เดือน อาจมีลำต้นสูงประมาณ ๒ - ๓ เมตร และมีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒.๕ - ๕.๐ เซนติเมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพันธุ์ สภาพแวดล้อม และการปฏิบัติรักษาของชาวไร่ ลำต้นประกอบด้วยข้อและปล้องจำนวนมาก ทั้งข้อและปล้องรวมเรียกว่า จอยต์ (joint) ซึ่งอาจเรียกง่าย ๆ ว่า "ปล้อง" อ้อยที่ตัดเมื่ออายุ ๑๒ เดือนจะมีปล้อง ๒๐ - ๓๐ ปล้อง อ้อยจะมีปล้องเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ ๓ ปล้อง แต่ละปล้องเมื่อโตเต็มที่ที่ยาวประมาณ ๑๐ - ๑๕ เซนติเมตร ความยาวของปล้องขึ้นอยู่กับพันธุ์และสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะน้ำปล้องที่เกิดในช่วงที่มีน้ำพอเหมาะจะยาวกว่าปล้องที่เกิดในช่วงที่มีน้ำมากหรือน้อยเกินไป อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะได้รับน้ำอย่างเหมาะสมความยาวของปล้องก็จะแตกต่างกัน คือ ปล้องที่อยู่ตอนโคนต้นจะสั้นมากและค่อย ๆ ยาวขึ้นแล้วก็จะสั้นลงอีกเมื่อใกล้ยอด ลักษณะดังกล่าวปรากฏในอ้อยที่ไม่มีดอก ส่วนอ้อยที่มีดอกปล้องที่รองรับช่อดอกจะมีความยาวที่สุดแล้วลดลงตามลำดับ จนกระทั่งถึงส่วนที่ปล้องมีความยาวไล่เลี่ยกัน สีของลำต้นแตกต่างกันตามพันธุ์และสภาพแวดล้อม มีตั้งแต่สีม่วงแดง เขียวอ่อน และเหลือง เป็นต้น ลำต้นเป็นส่วนสำคัญที่ใช้ในการขยายพันธุ์และสะสมน้ำตาล อ้อยแต่ละพันธุ์มีปล้องแตกต่างกัน บางปล้องตรงป่อง หรือคอด และการต่อของปล้องมีหลายแบบบางพันธุ์ซิกแซก บางพันธุ์เป็นลำตรงตลอด ลักษณะเช่นนี้เป็นประโยชน์ในการตรวจสอบพันธุ์อ้อยได้ที่ข้อจะมีวงโดยรอบ มีทั้งเรียงเป็นระเบียบหรือเรียงสลับ เรียกว่า วงราก (root band) ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของรากเมื่อนำไปปลูก ในหนึ่งปล้องมี ๑ ตา หรือบางปล้องก็ไม่มีตา ตามีลักษณะแตกต่างกันหลายแบบ เช่น สามเหลี่ยม ยอดแหลม รูปไข่ห้าเหลี่ยม ขนมเปียกปูนกลมหรือสี่เหลี่ยม ลักษณะตามนี้จะแตกต่างกันอีก เช่น อาจจะมีขน ขนเรียบแตกต่างกันตามพันธุ์ ปล้องอ้อยแต่ละปล้องจะมีกาบใบ (sheath) หุ้มตรงรอยต่อภายในกับปล้อง เมื่อใบแห้งและร่วงจะสังเกตเห็นรอยกาบใบเป็นเยื่อแห้ง ๆ รอบปล้องสามารถใช้บอกลักษณะพันธุ์อ้อยได้

กาบใบและใบ (sheath and leaf) ใบอ้อยมีลักษณะคล้ายใบข้าว แต่มีขนาดใหญ่และยาวมากกว่า ใบประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ กาบใบและแผ่นใบ กาบใบ คือ ส่วนที่ติดและโอบรอบลำต้นทางด้านที่มีตา การโอบรอบลำต้นของกาบใบจะสลับข้างกัน เช่น ใบหนึ่งขวาทับซ้าย ใบถัดขึ้นไปซ้ายจะทับขวา ฐานกาบใบกว้างที่สุดแล้วเรียวยาวสู่ปลายแผ่นใบ ได้แก่ ส่วนที่อยู่ต่อกาบใบขึ้นไปทั้งสองส่วนแยกจากกันตรงรอยต่อ (blade joint) ด้านในของรอยต่อนี้จะมีส่วนยื่นเป็นเยื่อบาง ๆ รูปร่างคล้ายกระจับ เรียกว่า ลิ้นใบ (ligule) ที่ส่วนปลายของกาบใบจะมีความกว้างมากกว่าฐานของแผ่นใบ จึงทำให้มีส่วนเกินซึ่งมักจะยื่นขึ้นไปข้างบน เรียกว่า หูใบ (auricle) ซึ่งอาจจะมีทั้งสองข้าง ข้างเดียวหรือไม่มีเลยก็ได้ ในกรณีที่มีข้างเดียวมักจะอยู่ด้านในเสมอ ลักษณะและรูปร่างของลิ้นใบและหูใบแตกต่างกันตามพันธุ์ กาบใบส่วนมากมักมีสีแตกต่างจากตัวใบ เช่น สีเขียวอ่อน หรือเขียวอมม่วง เป็นต้น ที่หลังกาบใบอาจมีขนและมีไขเกาะ ความยาวของใบอ้อยจะมีขนาดต่าง ๆ กัน โดยทั่วไปประมาณ ๑ เมตร ความกว้างที่สุดประมาณ ๑๐ เซนติเมตร ใบอ้อย ๑ ใบจะมีเนื้อที่ประมาณ ๐.๐๕ ตารางเมตร อ้อย ๑ ลำ มี ๑๐ ใบ จะเป็นเนื้อที่ ๐.๕ ตารางเมตร ถ้าปลูกปกติ ๑ ไร่ มี ๑๒,๐๐๐ ลำ โดยเฉลี่ยอ้อย ๑ ไร่จะมีเนื้อที่ใบรับแสงสว่างได้ ๖,๐๐๐ ตารางเมตร หรือประมาณ ๔ เท่าของพื้นที่ดิน ๑ ไร่

ดอกและการออกดอก

๑. ดอกอ้อยมีลักษณะเป็นพู่ มีรูปแบบเป็นแบบฉบับของแต่ละพันธุ์ไม่เหมือนกัน สีของช่อดอกก็มีสีต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ขาวจนกระทั่งน้ำเงินหรือม่วง ในแง่การค้าไม่นิยมปลูกอ้อยที่ออกดอก เนื่องจากอ้อยที่ออกดอกแสดงว่าอ้อยนั้นหยุดการเจริญทางด้านเยื่อแล้ว และน้ำตาลที่สะสมอยู่ในลำต้นได้ถูกนำไปใช้สร้างช่อดอกบ้าง ความหวานจึงลดลงบ้างเล็กน้อย

๒. ในช่อหนึ่ง ๆ จะมีดอกอ้อยเล็ก ๆ เป็นจำนวนนับแสนดอก ดอกอ้อยมีขนาดเล็กมากเกิดเป็นคู่ ๆ ในแต่ละคู่นี้ดอกหนึ่งจะมีก้าน (pedicelled หรือ stalked-spikelet) ส่วนอีกดอกหนึ่งไม่มีก้าน (sessile-spikelet) ที่รอบฐานของแต่ละดอกมีขนยาวสีขาวคล้ายไหมจำนวนมาก เรียกว่า บริสเทิล หรือ คัลลัสแฮร์ (bristle หรือ callus hair) ก่อนดอกบานขนเหล่านี้จะแนบอยู่กับตัวดอก เมื่อดอกบานก็จะกางออกโดยรอบเป็นรัศมีทำให้ดูคล้ายทำด้วยไหมทั้งช่อ แต่ละดอกมีกลีบดอก ๓ กลีบเรียงจากข้างนอกเข้าไป เรียกว่า กาบนอก (outer glume) กาบใน (inner glume) และสเตอราลล์เลมมา (sterile lemma) หรือกาบที่สาม (third glume) ภายในดอกอ้อยแต่ละดอกประกอบด้วย รังไข่ซึ่งมีช่อชูเกสรตัวเมีย ๒ ช่อ กะเปาะเกสรตัวผู้ ๓ อัน ดอกอ้อยจะมีทั้งเกสรตัวผู้และตัวเมียอยู่ด้วยกันแต่ก็แบ่งเป็น ๒ พวก คือ

๑) ดอกสมบูรณ์เพศมีทั้งเกสรตัวผู้และตัวเมียมีความสมบูรณ์ (fertile) ผสมตัวเองได้

๒) ดอกไม่สมบูรณ์มีเกสรตัวผู้ไม่สมบูรณ์แต่เกสรตัวเมียสมบูรณ์ (malesfertile) ผสมตัวเองไม่ได้ แต่อาจมีบางพันธุ์ที่มีเกสรตัวผู้สมบูรณ์แต่ผสมไม่ติด เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศมีอิทธิพลต่อการผสมพันธุ์ของอ้อย อย่างไรก็ตาม การออกดอกของอ้อยนั้นมีปัจจัยเกี่ยวข้องอยู่หลายประการ ประการแรกอ้อยพันธุ์นั้นจะต้องเป็นพันธุ์ที่ออกดอก นอกจากนี้แล้ว ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ช่วงแสง อุณหภูมิ ความชื้นในดินและอากาศ ปุ๋ยไนโตรเจน เหล่านี้ทำให้อ้อยออกดอกได้

นอกจากนี้ยังมีระดับเส้นรุ้งที่อ้อยขึ้นอยู่ กับความสูงจากระดับน้ำทะเล ทิศทางลม และสภาพของดิน ก็เป็นสาเหตุที่ทำให้อ้อยออกดอกได้ อ้อยที่จะออกดอกดีกว่าอ้อยปีแรก การบานของดอกอ้อยจะค่อย ๆ ทอยบานไปเรื่อย ๆ ใช้เวลา ๕ - ๑๒ วัน กว่าที่จะบานหมดทุกดอก เมื่ออ้อยเกิดการผสมพันธุ์กันขึ้นจะเกิดเมล็ดในเวลาต่อมา เมล็ดอ้อยมีลักษณะคล้ายเมล็ดข้าวสาลีย่อส่วนลงเล็กน้อยจนต้องเพ่งดูจึงจะเห็นชัดเจน มีขนาดกว้าง ๑.๕ มิลลิเมตร ยาว ๑ - ๑.๕ มิลลิเมตร การกระจายของดอกอาศัยลม เมล็ดดอกไม่ดีถ้าสภาพไม่เหมาะสม ถ้าสภาพเหมาะสมจะงอกภายใน ๒ - ๓ วัน

การสร้างน้ำตาล

ใบอ้อยเป็นโรงงานทำน้ำตาลที่แท้จริงเพราะสามารถสร้างน้ำตาลจากวัตถุดิบง่าย ๆ คือ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากอากาศและน้ำจากดินโดยมีแสงแดดเป็นพลังงาน ขบวนการนี้เรียกว่าการสังเคราะห์แสง (photosynthesis) ส่วนโรงงานทำน้ำตาลนั้นเป็นเพียงผู้สกัดเอาน้ำตาลซึ่งมีอยู่แล้วออกมาจากอ้อยเท่านั้น ในการสร้างน้ำตาลกลูโคส ($C_6H_{12}O_6$) ๑ โมเลกุลนั้นต้องใช้วัตถุดิบ คือ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ๖ โมเลกุลและน้ำ ๑๒ โมเลกุล นอกจากน้ำตาลกลูโคส ($C_6H_{12}O_6$) แล้ว ยังมีออกซิเจนที่ได้จากน้ำ ๖ โมเลกุล และน้ำอีก ๖ โมเลกุล (ตั้งสมการ $6CO_2 + 12H_2O \rightarrow C_6H_{12}O_6 + 6O_2 + 6H_2O$)

การสังเคราะห์แสงประกอบด้วยปฏิกิริยา ๒ ชั้น คือ

ชั้นแรก เป็นการเปลี่ยนพลังงานแสงแดด ซึ่งเป็นพลังงานที่ไม่สามารถเก็บได้โดยตรงให้มาอยู่ในรูปสารเคมีที่ให้พลังงานสูง คือ NAKPH (nicotinamide adenine dinucleotide phosphate) และ ATP (adenosine-๕-triphosphate) ปฏิกิริยานี้เกิดขึ้นในขณะที่มีแสงเท่านั้น จึงเรียกว่าปฏิกิริยาต้องการแสงหรือ "light reaction"

ขั้นที่สอง เป็นการนำพลังงานที่ได้จากขั้นแรกมาใช้ในการตรึงก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) จะถูกเปลี่ยนเป็นสารประกอบหลายอย่างด้วยการช่วยเหลือของเอนไซม์ (enzyme) หลายชนิดซึ่งทำหน้าที่โดยเฉพาะเจาะจงจนกระทั่งได้เป็นน้ำตาล ปฏิกิริยานี้ไม่ต้องใช้แสง จึงเรียกว่า ปฏิกิริยาไม่ต้องการแสง หรือ "dark reaction"

ตารางที่ ๑๖ แสดงข้อมูลสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิต (Crop requirement) ของอ้อย

รายการ	ความเหมาะสม	ข้อจำกัด
๑. สภาพภูมิอากาศ <ul style="list-style-type: none"> - อุณหภูมิ (เซลเซียส) <ul style="list-style-type: none"> • กลางวัน • กลางคืน - ความชื้นสัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์) - ความยาวช่วงแสงที่พืชต้องการ (ชั่วโมง) - ความเข้มของแสง (ลักซ์) - ปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ - ความเร็วลม (การเคลื่อนที่ของลม) - ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - ๓๐ °C - ๓๕ °C - ๑๘ °C - ๒๐ °C - อ้อยเป็นพืชวันสั้น แต่ต้องการวันยาวมากกว่า ๑๐ ชั่วโมง - แสงแดดจัด 	<ul style="list-style-type: none"> - ถ้าความชื้นในดินมากเกินไป ตาอ้อยจะเน่าถ้าความชื้นในดินน้อยเกินไป ตาอ้อยจะไม่งอก หรือถ้างอกแล้วก็อาจจะเหี่ยวเฉาและตายไป โดยทั่วไปถ้าในดินมีอากาศอยู่ต่ำกว่า ๕ เปอร์เซ็นต์ รากอ้อยจะชะงักการดูดธาตุอาหาร น้ำ และออกซิเจน เป็นเหตุให้อ้อยชะงักการเจริญเติบโต - ในช่วงที่มีอุณหภูมิสูงอ้อยจะคายน้ำมาก ความต้องการน้ำจะมากตามไปด้วย จำเป็นต้องให้น้ำบ่อยขึ้น ในช่วงที่มีฝนตกควรรดให้น้ำ และหาทางระบายน้ำแทน
๒. สภาพพื้นที่ <ul style="list-style-type: none"> - ความสูงจากระดับน้ำทะเล - ความลาดเอียงของพื้นที่ - ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่เกิน ๑,๕๐๐ เมตร - ไม่เกิน ๓ เปอร์เซ็นต์ - มีแสงแดดจัด - เป็นที่ดอนหรือที่ลุ่มไม่มีน้ำท่วมขังหรือพื้นที่ราบ - เป็นพื้นที่ในเขตชลประทาน หรือพื้นที่ที่มีฝนตกพอเพียง - ห่างไกลจากแหล่งมลพิษ - การคมนาคมสะดวก ห่างไกลจากโรงงานน้ำตาล ไม่เกิน ๕๐ กิโลเมตร - เป็นพื้นที่ที่ประกาศเป็นเขตเกษตรเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขัง ต้นอ้อยขณะยังเล็กจะเจริญเติบโตไม่ดี
๓. สภาพดิน <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะของเนื้อดิน (การระบายน้ำ) 	<ul style="list-style-type: none"> - ดินร่วน ดินร่วนเหนียว หรือดินร่วนปนทรายการระบายน้ำและถ่ายเทอากาศดี ดินที่มีโครงสร้างดีควรเป็นดินร่วนมีเนื้อดิน ๔๕ เปอร์เซ็นต์ ความชื้น ๒๕ เปอร์เซ็นต์ อากาศ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ และอินทรีย์วัตถุ ๕ เปอร์เซ็นต์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ดินชั้นล่างต้องไม่เป็นดินลูกรังหรือหิน - ดินที่ปลูกอ้อยไม่เป็นกรดหรือด่างมากเกินไปเพราะจะทำให้ธาตุอาหารพืชในดินจะอยู่ในรูปที่พืชไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

รายการ	ความเหมาะสม	ข้อจำกัด
<ul style="list-style-type: none"> - ความลึกของหน้าดิน - ความเป็นกรดเป็นด่าง - อุณหภูมิดิน (เซลเซียส) - ความเค็มของดิน (ค่า EC) - ปริมาณอินทรีย์วัตถุ - ปริมาณธาตุอาหารหลักในดิน 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องไม่น้อยกว่า ๕๐ เซนติเมตร - ระหว่าง ๕.๕ - ๗.๐ - ๒๕-๓๐ °C อุณหภูมิน้ำ ๒๕-๓๕ °C - ไม่เกิน ๔.๐ เดซิซีเมนต่อเมตร - ต้องไม่ต่ำกว่า ๑.๕ เปอร์เซ็นต์ <p>ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์มากกว่า ๑๐ ส่วนในล้านส่วนและโพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้มากกว่า ๘๐ ส่วนในล้านส่วน 	
<p>๔. ความต้องการธาตุอาหารพืช</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปริมาณ ธาตุอาหารที่พืชต้องการสำหรับการเจริญเติบโตแต่ละช่วงระยะของพืช - ธาตุอาหารหลัก 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลผลิตอ้อยจำนวน ๒๒ ตัน ต้องการธาตุอาหาร ดังนี้ ไนโตรเจน ๑๐.๕ กิโลกรัม ฟอสฟอรัส ๑.๙ กิโลกรัม และโพแทสเซียม ๑๔.๔ กิโลกรัม - N มีมากที่สุดใน meristematic tissues ลำต้น ใบ เป็นส่วนประกอบของคลอโรฟิลล์ ช่วยในการแตกกอ - P มีมากที่สุดใน บริเวณ ที่มี activity มีความสำคัญอย่างยิ่งในการออกของอ้อย ช่วยให้รากและลำต้นแข็งแรงและพบมากในบริเวณที่เป็น meristematic tissues และ elongating cane ใน ระยะ ๖ เดือนแรกของการเจริญเติบโต ปริมาณฟอสฟอรัสที่พืชดูดขึ้นไปมากกว่า ๕๐% อยู่ในใบเขียวสด - K พืชต้องการโพแทสเซียมมากกว่าธาตุอาหารอื่น ๆ ซึ่งมีความสำคัญในด้านโครงสร้างเซลล์ กระบวนการสังเคราะห์การเคลื่อนย้ายน้ำตาล การเคลื่อนที่ของน้ำ และเพิ่มน้ำตาลในน้ำอ้อย 	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อใส่ในปริมาณที่สูงทำให้ความหวานของอ้อยลดน้อยลง ถ้าขาดไนโตรเจนใบจะมีสีเขียวอมเหลืองการเจริญเติบโตลดลง ลำต้นเล็กแตกกออ่อน - ถ้าฟอสฟอรัสเพียงพอ รากและหน่อจะเจริญอย่างรวดเร็ว ถ้าขาดอย่างรุนแรงจะพบว่าหน่ออ่อนที่แทงขึ้นมาจะตายก่อนพ้นดินใบแคบแล้วยาว ลำต้นเล็กและเร็วไปทางยอด - ถ้าขาดโพแทสเซียมโดยปกติจะมีน้ำตาลซูโครสในน้ำอ้อยน้อย อ้อยแคะแกร็น ลำต้นเล็ก

รายการ	ความเหมาะสม	ข้อจำกัด
<p>- ธาตุอาหารรอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ca พบมากที่สุดในส่วนที่กำลังเจริญเติบโต ได้แก่ ส่วนยอดและในใบอ่อน ทำหน้าที่ช่วยให้เซลล์ทำงานปกติ - Mg เป็นส่วนประกอบสำคัญของคลอโรฟิลล์ในใบจะสะสมในใบสีเขียวของอ้อยที่อายุน้อย เมื่ออ้อยแก่แมกนีเซียมส่วนใหญ่จะปรากฏในลำต้นและใบแห้ง - S ได้รับจากดินและอากาศ 	<ul style="list-style-type: none"> - การขาดแคลเซียมจะเป็นผลเสียมากกว่าธาตุอื่น ๆ ทำให้การเจริญเติบโตลดลง เปลือกน้มน้ำและเปราะ ขาดมากการเจริญเติบโตหยุดชะงัก - การใช้ปุ๋ยแมกนีเซียม จะได้ผลดีในบางท้องถิ่นเท่านั้น การขาดแมกนีเซียมจะคล้ายกับแคลเซียม - การขาดกำมะถันมักเกิดในบริเวณที่ไม่มีน้ำชลประทาน ดินมีอินทรีย์วัตถุน้อย มีการชะล้างมาก และไม่มีการใส่ปุ๋ยที่มีกำมะถัน อ้อยที่ขาดทำให้ลำต้นสั้นและเล็ก
<p>- ธาตุอาหารเสริม (ต้องการในปริมาณน้อย)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fe มักเกิดอาการขาดในอ้อยที่ปลูกในดินหลายชนิด - Mn อ้อยต้องการน้อยมาก แต่จะพบในใบแห้ง ใบสดและลำต้นส่วนยอด ส่วนในลำต้นที่แก่มีน้อยสุด - B พบมากในส่วนยอดสุดของลำต้นที่กำลังเจริญเติบโต - Cu มีมากบริเวณ growth ring และ wax band - Zn มีมากในบริเวณที่มีการเติบโต มีบทบาทต่อการผลิตสารเร่งการเจริญเติบโต - Mo มีหน้าที่ช่วยลดปริมาณไนเตรทภายในพืช - Si อ้อยที่ขาดซิลิกาใบจะตกรกระทำให้ได้ผลผลิตและน้ำตาลต่ำลง - Al อ้อยที่ปลูกในดินที่เป็นกรดจัด จะมีการเป็นพิษของอะลูมิเนียม 	<ul style="list-style-type: none"> - ดินสีแดงบางชนิดแถบศูนย์สูตรดินที่มีแมงกานีสอยู่มากและบริเวณที่ใส่กากตะกอนและขานอ้อยมากเกินไป ถ้าขาดในต้นอ่อนของอ้อยต่อจะเห็นสีขาวเป็นทาง ๆ ตามความยาวของใบ - หากขาดธาตุนี้อย่างรุนแรง ใบจะมีสีขาวซีดและมีจุดสีน้ำตาล และแห้งตายไปในที่สุด - หากขาดโบรอนใบจะม้วนงอ และจะมีหยดน้ำเล็กๆ ๆ ออกมาจากใบ เกาะอยู่ที่ผิวใบด้านบนส่วนยอดหยุดการเจริญเติบโต - อ้อยที่ขาดทองแดง จะมีกอไม่สมบูรณ์ ยอดลู่ลงดิน ใบอ่อนขาดคลอโรฟิลล์ - อ้อยจะไม่สามารถ สังเคราะห์ tryptophan ได้ ใบสีเขียวอ่อนเกือบขาว และหยุดการเจริญเติบโต - พืชที่ขาดธาตุนี้ทำให้เอนไซม์ พวก succinic dehydrogenase น้อยกว่าพืชที่สมบูรณ์ - การใส่ basic slag ทำให้ผลผลิตอ้อยและน้ำตาลเพิ่มขึ้น - มีปริมาณมากจนเป็นพิษ แล้วจะเป็นตัวจำกัดการเจริญเติบโตของราก ซึ่งจะปรากฏในส่วนเหนือดินเมื่ออ้อยขาดฟอสฟอรัสอย่างรุนแรง

รายการ	ความเหมาะสม	ข้อจำกัด
๕. สภาพน้ำ - คุณภาพน้ำ/ความเป็นกรด-เป็นด่าง/ค่า EC - อุณหภูมิ (เซลเซียส) - ปริมาณน้ำที่ต้องการในแต่ละช่วงระยะของพืช - ปริมาณน้ำที่ต้องการต่อต้นต่อวัน - ปริมาณน้ำที่ต้องการต่อไร่ต่อปี - ฯลฯ	- ต้องไม่เกิน ๐.๓๕ เดซิซีเมน/เมตร - ๒๕ - ๓๕ °C - ระยะตั้งตัว (๓๐ วัน) ต้องการน้ำ ๔ มิลลิเมตร/วัน รวมต้องการน้ำ ๑๒๐ มิลลิเมตร - ระยะเติบโตทางลำต้น (๑๔๐ วัน) ต้องการน้ำ ๔.๕ มิลลิเมตร/วัน รวมความต้องการน้ำ ๖๓๐ มิลลิเมตร - ระยะสร้างน้ำตาล (๑๒๕ วัน) ต้องการน้ำ ๕ มิลลิเมตร/วัน รวมความต้องการน้ำ ๖๒๕ มิลลิเมตร - ระยะแก่ (๓๕ วัน) ต้องการน้ำ ๔ มิลลิเมตร/วัน รวมความต้องการน้ำ ๑๔๐ มิลลิเมตร - ๑,๕๑๕ มิลลิเมตร - ในเขตน้ำฝน ควรมีฝนตก ๑.๒๐๐ - ๑.๕๐๐ มิลลิเมตร/ปี - มีการกระจายของฝนสม่ำเสมอในช่วง ๑ - ๘ เดือน และมีช่วงปลอดฝน ๒ เดือน ก่อนเก็บเกี่ยว - ต้องเป็นน้ำสะอาด ปราศจากสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ที่มีพิษปนเปื้อน	- อ้อยต้องการน้ำเพื่อใช้ในการเจริญเติบโตและสร้างน้ำตาล อ้อยที่ขาดน้ำจะเจริญเติบโตช้าผลผลิตต่ำ และให้ความหวานต่ำ - อ้อยที่ขาดน้ำใบจะห่อในเวลากลางวัน เมื่อดินมีน้ำมากจะทำให้ขาดออกซิเจน ทำให้อ้อยชะงักการเจริญเติบโต

๓.๓ ชนิดและลักษณะประจำพันธุ์ของอ้อยโรงงาน

๓.๓.๑ พันธุ์

ตารางที่ ๑๗ แสดงพันธุ์อ้อยและลักษณะประจำพันธุ์ของอ้อย

พันธุ์	ลักษณะ	ทรงกอ	การหักล้ม	การออกดอก	อายุเก็บเกี่ยว (เดือน)	ผลผลิต (ตัน/ไร่)	ซีซีเอส	ความสูง (ซม.)	แหล่งปลูก
อู่ทอง ๑	คอใบสีเขียวอมน้ำตาล ปล้องคอดกกลาง	กว้าง	ไม่หักล้ม	ปานกลาง	๑๑ - ๑๓	๑๕ - ๑๘	๑๑- ๑๒	๒๙๐ - ๓๐๐	ทุกแหล่งปลูก
อู่ทอง ๓	ลอกกาบใบค่อนข้างยาก	แคบ	ไม่หักล้ม	เล็กน้อย	๑๐ - ๑๒	๑๖ - ๑๘	๑๓ - ๑๔	๒๕๐ - ๒๘๐	ทุกแหล่งปลูก

พันธุ์	ลักษณะ	ทรงกอ	การหักล้ม	การออกดอก	อายุเก็บเกี่ยว (เดือน)	ผลผลิต (ตัน/ไร่)	ซีซีเอส	ความสูง (ซม.)	แหล่งปลูก
อุ່ทอง ๔	มีขนกลางกาบใบ	กว้าง	ปานกลาง	เล็กน้อย	๑๑ - ๑๒	๑๓ - ๑๖	๑๓ - ๑๔	๒๕๐ - ๓๐๐	ภาคกลาง และ ภาคเหนือ
อุ່ทอง ๕	ต้นตั้งตรง สีเขียวอมเหลือง มีข้อเรียบ มีไขปานกลาง	กว้าง	ล้มยาก	ปานกลาง	๑๐ - ๑๑	๑๖ - ๑๘	๑๓ - ๑๔	เฉลี่ย ๒๖๔	ภาคกลาง และภาค ตะวันออก
อุ່ทอง ๖	-	แคบ	-	-	๑๑ - ๑๒	๑๖ - ๑๘	๑๑ - ๑๓	๒๕๐ - ๓๐๐	-
เอฟ ๑๕๖	ยอดตั้ง ใบแคบ สีเขียวเข้ม	แคบ	ไม่หักล้ม	เล็กน้อย	๑๑-๑๒	๑๓ - ๑๘	๑๑ - ๑๓	๒๕๐ - ๒๘๐	ทุกแหล่ง ปลูก
ขอนแก่น ๑	ใบแผ่ตั้ง สีเขียวเข้ม	แคบ	ไม่หักล้ม	เล็กน้อย	๑๑-๑๒	๑๓ - ๑๘	๑๓ - ๑๗	๒๕๐ - ๒๘๐	ภาค ตะวันออกเ ฉียงเหนือ
ขอนแก่น ๒	ต้นทานโรคเส้ดำ	ตั้งตรง	ไม่หักล้ม	ออกดอกช้า	๑๔.๖	๑๗.๖	๑๔.๖	เฉลี่ย ๒๘๒	ภาค ตะวันออก ฉียงเหนือ ดินร่วนปน ทราย
ขอนแก่น ๓	กอดตั้งตรง กาบใบหลวม ตารูปไข่ ใบปลายโค้ง ขนที่กาบใบน้อย	ตั้งตรง	-	ไม่ออกดอก	๑๒	๑๘.๑	๑๔.๖ - ๑๕.๑	สูงกว่าพันธุ์ อุ່ทอง ๓ ร้อยละ ๒๕ และร้อยละ ๒๘ ตามลำดับ	ภาค ตะวันออก ฉียงเหนือ ดินร่วนปน ทราย
เค ๗๖-๔ (สอน.๑)	ข้อโปน วงไขชัดเจน ลำสีเหลือง	ค่อนข้าง แคบ	ปานกลาง	ปานกลาง	๑๑ - ๑๒	๑๘ - ๑๙	๑๔ - ๑๕	๒๘๐ - ๓๐๐	ภาคกลาง และ ภาคเหนือ
เค ๘๘-๙๒ (สอน.๖)	กาบใบสีเขียว บนม่วง มีไขปานกลาง	ค่อนข้าง กว้าง	เล็กน้อย	เล็กน้อย	๑๑ - ๑๒	๑๔ - ๑๕	๑๓ - ๑๕	๒๕๐ - ๓๐๐	ทุกแหล่ง ปลูก
เค ๙๐-๗๗ (สอน.๘)	ใบแคบ สีเขียวเข้ม กาบใบมีไขมาก ลอกยาก	กว้าง	เล็กน้อย	ไม่ออกดอก	๑๒	๑๖ - ๑๘	๑๒ - ๑๔	๒๗๐ - ๒๙๐	ภาคกลาง และ ภาคเหนือ
แอลเค ๙๒-๑๑ (สอน.๑๒)	แผ่นใบกว้าง กาบใบ สีเขียวเข้ม	ค่อนข้าง กว้าง	ไม่หักล้ม	เล็กน้อย	๑๒ - ๑๓	๑๗ - ๑๘	๑๒ - ๑๔	-	ภาคกลาง และ ภาคเหนือ
แอลเค ๙๕-๑๒๗ (สอน.๒๒)	คอใบสามเหลี่ยม ปลายคด ขนใบน้อย	ปานกลาง	เล็กน้อย	เล็กน้อย	๑๑ - ๑๒	๑๕ - ๑๖	๑๑ - ๑๒	-	ภาคกลาง และ ภาคเหนือ

พันธุ์	ลักษณะ	ทรงกอ	การหักล้ม	การออกดอก	อายุเก็บเกี่ยว (เดือน)	ผลผลิต (ตัน/ไร่)	ซีซีเอส	ความสูง (ซม.)	แหล่งปลูก
เค ๙๕-๑๑๘ (สอน.๒๐)	เส้นกลางใบสีเขียว ลำต้นซีกแซก	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	๑๑ - ๑๒	๑๗ - ๑๘	๑๓ - ๑๔	-	-
เค ๙๗-๒๗	-	-	-	-	-	๑๗ - ๑๘	๑๑ - ๑๒	เฉลี่ย ๒๘๖	-
เค ๙๗-๒๙	-	-	-	-	-	๑๗ - ๑๘	๑๒ - ๑๓	เฉลี่ย ๒๖๒	-
มก. ๕๐	ลำต้นสีเขียวเข้มถูกแสงแดดจะเป็นสีม่วง	ปานกลาง	-	เล็กน้อย - ปานกลาง	๑๐ - ๑๒	๑๓ - ๑๖	๑๔ - ๑๖	-	-
มก. (๖๐-๑)	ลำต้นตรงสีเหลืองอมเขียวลวกกาบใบง่าย	แคบ	ไม่หักล้ม	ปานกลาง	-	๑๕ - ๑๘	๑๒ - ๑๓	-	-
มก. (๖๐-๒)	ลำต้น ซีกแซก สีเขียวมะกอก มีไข่มาก	แคบ	-	เล็กน้อย	-	๑๖ - ๑๘	๑๒ - ๑๓	-	-
มก. (๖๐-๓)	ลำต้นสีเหลืองอมเขียวทั้งกาบใบ	ค่อนข้างแคบ	-	เล็กน้อย	๑๑ - ๑๒	๑๔ - ๑๖	๑๒ - ๑๔	-	-
สุพรรณบุรี ๘๐	-	-	-	-	๑๑ - ๑๒	๑๗ - ๑๘	-	-	ภาคกลาง

๓.๔ แหล่งพันธุ์กรรม แหล่งจำหน่าย

ภาคราชการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่

- ศูนย์วิจัยพืชไร่สุพรรณบุรี อ.อุทุมพร จ.สุพรรณบุรี ๗๒๑๖๐ โทรศัพท์ ๐-๓๕๕๕๕-๑๔๓๓ โทรสาร ๐-๓๕๕๕๕-๑๕๔๓

- ศูนย์วิจัยพืชไร่ขอนแก่น อ.เมืองฯ จ.ขอนแก่น ๔๐๐๐๐ โทรศัพท์ ๐-๔๓๒๔-๖๖๖๙-๗๐ โทรสาร ๐-๔๓๒๔-๔๘๗๙

กระทรวงอุตสาหกรรม ได้แก่

- ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย (ศอก. ๑) กาญจนบุรี โทร. ๐-๓๕๖๑-๑๑๑๑๑๑
- ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย (ศอก. ๒) กำแพงเพชร โทร. ๐-๕๕๗๑-๗๕๐๙
- ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย (ศอก. ๓) ชลบุรี โทร. ๐-๓๘๓๔-๑๖๓๓
- ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย (ศอก. ๔) อุดรธานี โทร. ๐-๔๒๓๙-๘๕๐๙

ภาคเอกชน

- โรงงานน้ำตาลต่างๆ ในพื้นที่
- เกษตรกรชาวไร่อ้อยที่ผลิตพันธุ์อ้อยขาย ส่วนมากอยู่ในเขตชลประทานและที่มีแหล่งน้ำพอในการปลูกเพื่อผลิตพันธุ์อ้อยกระจายอยู่ในแหล่งปลูกอ้อยหลายจังหวัด ได้แก่ จังหวัดอ่างทอง ชัยนาท กาญจนบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี และกำแพงเพชร เป็นต้น

บทที่ ๔

การปลูกอ้อยโรงงานและการดูแล

๔.๑ การปลูกอ้อยโรงงาน

๔.๑.๑ การเตรียมพื้นที่

๑) ถ้ามีชั้นดินดานหรือความหนาแน่นรวมของดินที่ระดับความลึก ๕๐ เซนติเมตร มีค่ามากกว่า ๑.๖ กรัม/ลูกบาศก์เซนติเมตร หรือหลังการรื้อต่อเพื่อเตรียมดินปลูกใหม่ทุกครั้ง โดยไถระเบิดดินดานให้ลึก ๕๐ - ๗๕ เซนติเมตร

๒) ถ้าดินมีค่าอินทรีย์วัตถุต่ำกว่า ๑.๕ เปอร์เซ็นต์ให้ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๒.๑) หวานพีชบำรุงดิน คือ ปอเทือง โสนอัฟริกัน อัตรา ๓ กิโลกรัม/ไร่ หรือถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ ถั่วเขียว อัตรา ๕ กิโลกรัม/ไร่ หรือถั่วพัว อัตรา ๑๐ กิโลกรัม/ไร่ แล้วไถกลบในระยะเริ่มติดฝัก หรือหลังเก็บเกี่ยวเมล็ดพีชบำรุงดิน

๒.๒) หวานปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอกที่ย่อยสลายดีแล้ว อัตรา ๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่

๒.๓) ใส่กากตะกอนหม้อกรองหรือฟิลเตอร์เค้ก อัตรา ๕,๐๐๐ - ๘,๐๐๐ กิโลกรัม/น้ำหนักร่อง/ไร่ ยกเว้นในดินที่มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างมากกว่า ๗.๕

๒.๔) ใส่ขานอ้อยแห้งหรือบากาส อัตรา ๒,๐๐๐ กิโลกรัม/น้ำหนักร่อง/ไร่ เพื่อช่วยให้โครงสร้างดินดีขึ้น

๓) ไถด้วยผลสาม ๑ - ๒ ครั้ง ลึก ๓๐ - ๕๐ เซนติเมตร ตากดิน ๗ - ๑๐ วัน ถ้าปลูกต้นฤดูฝน ให้พรวน ๑ ครั้ง ถ้าปลูกปลายฤดูฝนต้องพรวนเพิ่มอีก ๒ - ๓ ครั้ง จนหน้าดินร่วนซุยและคราดเก็บเศษซาก ราก เหง้า หัวและไหลของวัชพืชออกจากแปลง

๔.๑.๒ การเตรียมท่อนพันธุ์

๑) จัดทำแปลงพันธุ์เพื่อลดความเสี่ยงจากการระบาดของศัตรูพืชที่สำคัญ และลดต้นทุนการผลิต โดยแปลงพันธุ์ ๑ ไร่ สามารถปลูกขยายได้ ๑๐ ไร่

๒) ใช้ท่อนพันธุ์อ้อยจากแหล่งที่ไม่มีโรคใบขาว เทียนเมาแดง แส้ดำ กอตะไคร้ และหนอนกอ ลายจุดใหญ่ระบาด

๓) แปลงพันธุ์หรือแปลงปลูกที่ปลูกต้นฤดูฝน ให้ตัดอ้อยมีอายุ ๘ - ๑๐ เดือน และปลูกให้เสร็จ ภายใน ๗ วัน

๔) ใช้มีดตัดลำอ้อยชิดโคนต้นและตัดยอดอ้อยต่ำกว่าคอใบสุดท้ายที่คลี่เต็มที่แล้วประมาณ ๒๐ เซนติเมตร ลอกกาบใบ แล้วนำไปปลูกทั้งลำในแปลงปลูก สำหรับแปลงพันธุ์ให้ตัดอ้อยจำนวน ๒ - ๓ ตา/ท่อน แช่ในน้ำร้อน ๕๐ °C ประมาณ ๒ ชั่วโมง เพื่อกำจัดโรคใบขาวที่ติดมากับท่อนพันธุ์แล้วนำไปปลูกทันที

๕) ช่วงอ้อยอายุ ๑ - ๔ เดือน ให้สำรวจแปลงพันธุ์อย่างสม่ำเสมอ ถ้าพบพันธุ์ปลอมปนหรือ อ้อยเป็นโรคที่สำคัญ ต้องขุดอ้อยทั้งกอเผาทำลายนอกแปลงปลูกทันที ถ้าพบการทำลายของหนอนกอ ลายจุดใหญ่ ให้ตัดเฉพาะลำอ้อยที่ถูกทำลายแล้วผ่าลำอ้อยเพื่อทำลายตัวหนอน

๔.๑.๓ วิธีการปลูก

๑) ยกร่องปลูก ให้มีระยะระหว่างร่อง ๑.๐ - ๑.๕ เมตร ในกรณีปลูกปลายฤดูฝน ต้องปลูก อ้อยทันทีเพื่อรักษาความชื้นในดิน

๒) อ้อยที่มีการแตกกอน้อยให้ปลูกเป็นแถวคู่ ระยะในแถวคู่ ๓๐ - ๕๐ เซนติเมตร

๓) ในแปลงพันธุ์ วางท่อนพันธุ์คู่ ให้แต่ละคู่ห่างกัน ๕๐ เซนติเมตร ส่วนแปลงปลูกวางลำอ้อย ในร่องแบบต่อเนื่อง โดยให้ส่วนโคนและยอดสลับเกยกันประมาณ ๓๐ เซนติเมตร แล้วใช้มีดตัดลำอ้อยเป็น ๓ ส่วน

๔) แปลงปลูกต้นฤดูฝน กลบดินให้สม่ำเสมอหนา ๓ - ๕ เซนติเมตร ส่วนแปลงปลูกปลายฤดูฝน กลบดินให้แน่นหนาประมาณ ๒๐ เซนติเมตร

๕) การปลูกด้วยเครื่องปลูก เครื่องจะเปิดร่องใส่ปุ๋ย วางท่อนพันธุ์ และกลบดินโดยอัตโนมัติ

๔.๑.๔ ฤดูปลูก

๑) ต้นฤดูฝน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน สำหรับการปลูกอ้อยในเขตชลประทานหรือระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน ในพื้นที่อาศัยน้ำฝน ทั้งที่มีหรือไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ

๒) ปลายฤดูฝน เป็นการปลูกอ้อยข้ามแล้งระหว่างเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน ในพื้นที่เป็นดินร่วนปนทรายที่ไม่มีชั้นดินเหนียวหรือดินลูกรัง

๔.๒ การดูแลและการเก็บรักษา

๔.๒.๑ การให้น้ำ

ในแหล่งปลูกที่มีน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำตามธรรมชาติ

๑) ควรให้น้ำตามร่องทันทีหลังปลูก ประมาณเศษหนึ่งส่วนสองของร่องโดยไม่ต้องระบายออก กรณีที่ไม่สามารถปรับพื้นที่ให้มีความลาดเอียงได้ควรให้น้ำแบบพ่นฝอย

๒) ต้องไม่ให้อ้อยขาดน้ำติดต่อกันนานกว่า ๒๐ วัน ช่วงอายุ ๑ - ๖ เดือน ซึ่งเป็นระยะการเจริญเติบโต และนานกว่า ๓๐ วัน ช่วงอายุ ๖ - ๑๐ เดือน ซึ่งเป็นระยะการสะสมน้ำตาล

๓) งดให้น้ำก่อนเก็บเกี่ยว ๒ เดือน ซึ่งเป็นระยะสุกแก่ ถ้าฝนตกหนักต้องระบายน้ำออกทันที

๔) ให้น้ำทันทีหลังตัดแต่งต่ออ้อย

๔.๒.๒ แหล่งน้ำ

๑) มีน้ำเพียงพอสำหรับใช้เมื่อจำเป็น สำหรับแปลงพันธุ์ควรมีน้ำเพียงพอใช้ตลอดฤดูปลูก

๒) ค่าไอซี หรือความเค็มไม่เกิน ๐.๗๕ เดซิซีเมนต่อเมตร

๓) ต้องเป็นน้ำสะอาดปราศจากสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ที่มีพิษปนเปื้อน

๔.๒.๓ การให้ปุ๋ย

ให้ปุ๋ยเคมีหลังปลูกหรือหลังแต่งต่ออ้อย ๒ ครั้ง

๑) ดินร่วนปนทรายให้ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ ครั้งแรกรองกันร่องพร้อมปลูกหรือหลังแต่งต่อ ๑ เดือน อัตรา ๒๐ กิโลกรัม/ไร่ ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุ ๒ - ๓ เดือน อัตรา ๖๐ กิโลกรัม/ไร่ ถ้าเป็นอ้อยต่อหลังตัดแต่งต่อให้เพิ่มปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ - ๑๕ กิโลกรัม/ไร่ หรือสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๒๐ - ๓๐ กิโลกรัม/ไร่

๒) ดินร่วนหรือดินร่วนเหนียวให้ปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๘ ครั้งแรกหลังปลูกหรือหลังแต่งต่อ ๑ เดือน อัตรา ๓๕ กิโลกรัม/ไร่ ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุ ๒ - ๓ เดือน อัตรา ๔๐ กิโลกรัม/ไร่

๓) อ้อยปลูกและอ้อยต่อที่ปลูกในเขตชลประทาน เมื่ออ้อยอายุ ๒ - ๓ เดือน ให้เพิ่มปุ๋ยเคมีสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๕ กิโลกรัม/ไร่ หรือสูตร ๒๑-๐-๐ อัตรา ๓๐ กิโลกรัม/ไร่

๔) การให้ปุ๋ยทุกครั้งทั้งในอ้อยปลูกและอ้อยต่อ ควรให้ขณะดินมีความชื้น โดยโรยข้างแถวอ้อยห่างประมาณ ๑๐ เซนติเมตร และต้องฝังกลบปุ๋ย ยกเว้นการให้ปุ๋ยรองกันร่อง

๔.๓ โรคและศัตรูในอ้อยโรงงาน

๔.๓.๑ โรคที่สำคัญ

๑) โรคใบขาว (White leaf)

สาเหตุ เชื้อไฟโตพลาสมา (Phytoplasma)

ลักษณะอาการ ใบอ้อยเรียวยแคบเล็ก สีเขียวอ่อน หรือขาว แตกกอเป็นฝอย แคระแกร็น พบทุกระยะการเจริญเติบโต อาการจะปรากฏชัดเจนในอ้อยตอแตกใหม่โดยเฉพาะในอ้อยอายุ ๔ - ๕ เดือนขึ้นไป จะสังเกตได้จากการแตกหน่อสีขาวที่โคนกอหรือตาข้าง พบโรคในทุกแหล่งปลูกสามารถแพร่ระบาดทางท่อนพันธุ์ และมีเพลี้ยจักจั่นสีน้ำตาล (Matsumuratettix hiroglyphicus) เป็นแมลงพาหะทำให้ผลผลิตเสียหาย ๓๐ - ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

ช่วงเวลาระบาด ระบาดรุนแรงในฤดูฝนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งปลูกที่เป็นดินร่วนปนทราย

การป้องกันกำจัด

- ไม่ใช้ท่อนพันธุ์จากแหล่งและแปลงที่มีโรคระบาด หากมีความจำเป็นให้แช่ท่อนพันธุ์ในน้ำร้อนที่อุณหภูมิ ๕๐ องศาเซลเซียส นาน ๒ ชั่วโมง
- ขุดตออ้อยที่เป็นโรคและนำไปทำลายนอกแปลงปลูก
- ในแหล่งที่พบการระบาดของโรคเป็นประจำ หลังเก็บเกี่ยวแล้วให้รื้อแปลงและทำลายตออ้อยเป็นต้น

- ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อตัดวงจรโรค เช่น ถั่วมะแฮะ ถั่วพรี ถั่วเหลือง หรือข้าวโพด

๒) โรคเหี่ยวเน่าแดง (Red rot wilt diseases)

สาเหตุ เชื้อรา ๒ ชนิด คือ *Fusarium moniliforme* และ *Collectotrichum falcatum*

ลักษณะอาการ ยอดเหลือง ต่อมาจะแห้ง เนื้อในลำอ้อยเน่าซ้สีแดง หรือสีน้ำตาลม่วง ทำให้ต้นอ้อยตาย อ้อยปลูกใหม่จะเริ่มแสดงอาการในเดือนที่ ๖ - ๗ ทำให้ผลผลิตลดลง ๕๐ - ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เชื้อราติดไปกับท่อนพันธุ์แพร่ไปตามดิน สปอร์ปลิวไปตามลมและน้ำ พบการระบาดในแหล่งปลูกภาคกลาง

ช่วงเวลาระบาด ระบาดรุนแรงในฤดูฝน

การป้องกันกำจัด

- ปลูกพันธุ์ที่ต้านทานต่อโรค ได้แก่ เค ๘๘-๙๒ เค ๙๐-๗๐ และอุทอง ๔ เป็นต้น
- ไม่ใช้ท่อนพันธุ์จากแหล่งที่มีโรคระบาด
- ถ้าโรคระบาดในแปลงอ้อยปลูก ควรงดการให้ปุ๋ยและน้ำ แล้วรีบตัดอ้อยส่งโรงงาน
- หลังเก็บเกี่ยวให้ขุดตออ้อยที่เป็นโรคเผาทำลาย และไถตากดิน ๒-๓ ครั้งก่อนปลูกอ้อยใหม่

๓) โรคเส้ดำ (Smut)

สาเหตุ เชื้อรา *Ustilago scitaminea*

ลักษณะอาการ อ้อยแตกยอดออกมาเป็นเส้สีดำพบมากในอ้อยตอมากกว่าในอ้อยปลูก ทำให้ตอแคระแกร็นและแห้งตาย พบโรคในทุกแหล่งปลูก เชื้อราติดไปกับท่อนพันธุ์แพร่ไปตามดินสปอร์ปลิวไปตามลมและน้ำ ทำให้ผลผลิตลดลง ๕๐ - ๘๐ เปอร์เซ็นต์

ช่วงเวลาระบาด ตลอดฤดูปลูก

การป้องกันกำจัด

- ใช้พันธุ์ต้านทาน ได้แก่ อุทอง ๑ อุทอง ๓ อุทอง ๔ ขอนแก่น ๑ หรือ เค ๘๘-๙๒
- ไม่ใช้ท่อนพันธุ์จากแหล่งและแปลงที่มีโรคระบาด

- แขนงท่อนพันธุ์ด้วยสารไตรอะโคไมฟอน (๒๕% ดับบลิวพี) หรือ โพรพิโคนาโซล (๒๕% อีซี) ประมาณ ๓๐ นาทีก่อนปลูก

๔) โรคกอตะไคร้ (Grassy shoot)

สาเหตุ เชื้อไฟโตพลาสมา (Phytoplasma)

ลักษณะอาการ อ้อยแตกกอเป็นฝอยคล้ายตะไคร้ ต้นแคระแกร็น ใบแคบเล็กสีเขียว อาการรุนแรงในอ้อยตอจนไม่มีลำให้เก็บเกี่ยว พบระบาดในแหล่งปลูกภาคกลาง โรคติดไปกับท่อนพันธุ์ทำให้ผลผลิตลดลง ๒๐ - ๕๐ เปอร์เซ็นต์ในอ้อยปลูก และ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ในอ้อยตอ

ช่วงเวลาระบาด ตลอดฤดูปลูก

การป้องกันกำจัด

- ไม่ใช้ท่อนพันธุ์จากแหล่งที่มีโรคระบาด
- ปลูกพันธุ์ต้านทานต่อโรค คือ อู่ทอง ๓

๔.๓.๒ แมลงและสัตว์ศัตรูที่สำคัญ

๑) หนอนกอลายจุดใหญ่ หรือหนอนเจาะลำต้นอ้อย [Chilo tumidicostalis (Hampson)]

ลักษณะและการทำลาย ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืนสีน้ำตาลเข้ม ลำตัวยาว ๑.๕ - ๒.๐ เซนติเมตร วางไข่เป็นกลุ่มคล้ายเกล็ดปลา มีไขหุ้มตามใบ กากใบ และลำต้น ตัวหนอนสีขาวนวลโตเต็มที่ยาวประมาณ ๒.๐ เซนติเมตร มีลายที่ด้านหลังและบนลำตัว มีจุดกลมขนาดหัวเข็มหมุดหลังลำตัว หนอนจะเจาะลำต้นจนเหลือแต่เปลือก พบการระบาดในทุกแหล่งปลูกอ้อย

ช่วงเวลาระบาด ระบาดรุนแรงในพื้นที่ที่มีความชื้นสูง ๗๐ - ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ไกลแหล่งน้ำหรือติดกับนาข้าว เข้าทำลายตั้งแต่อ้อยอายุปล่องอายุ ประมาณ ๕ เดือน จนถึงระยะเก็บเกี่ยว

การป้องกันกำจัด

- หลังเก็บเกี่ยวใช้ใบอ้อยคลุมดินเพื่อป้องกันการทำลายของหนอน
- ในแหล่งที่พบการระบาดเป็นประจำให้ปลูกพันธุ์ต้านทาน ได้แก่ อู่ทอง ๑ หรือเอฟ ๑๕๖
- ตัดลำอ้อยที่ถูกทำลายแล้วผ่าลำอ้อย ทำลายหนอนที่อยู่ภายใน
- ทำการป้องกันโดยวิธีผสมผสาน
- ป้องกันโดยชีววิธี คือ การใช้แมลงศัตรูธรรมชาติ เช่น แตนเบียน โดยปล่อยใน อัตรา

๒๐,๐๐๐ ตัว/ไร่/เดือน แมลงหางหนีบ ๒๐๐ - ๓๐๐ ตัว/ไร่/เดือน

๒) หนอนกอลายจุดเล็ก (Chilo infuscatellus Snellen)

ลักษณะและการทำลาย ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืนสีน้ำตาล ลำตัวยาว ๑.๐ - ๑.๕ เซนติเมตร ปีกคู่หน้าสีน้ำตาลเข้ม มีจุดสีน้ำตาลดำเลือน ๆ อยู่ข้างละจุด ปีกคู่หลังสีน้ำตาลอ่อน วางไข่เป็นกลุ่มที่ใบ หนอนมีลายสีน้ำตาลดำสลับขาว หัวสีน้ำตาลเข้ม โตเต็มที่ยาวประมาณ ๒.๕ เซนติเมตร มีจุดขนาดเล็กบนหลังปล่องละคู่ หนอนวัยที่ ๓ ทั้งตัวลงมาเจาะที่โคนหน่ออ้อยระดับผิวดิน กัดกินส่วนเจริญเติบโตของอ้อย ทำให้ออ้อยแห้งตาย พบการระบาดในทุกแหล่งปลูกอ้อย

ช่วงเวลาระบาด ในช่วงที่มีอุณหภูมิสูงและอากาศแห้งแล้ง หรือช่วงอ้อยแตกกออายุ ๑ - ๔ เดือน

การป้องกันกำจัด

- หลังเก็บเกี่ยวใช้ใบคลุมดินเพื่อป้องกันการทำลายของหนอน
- ในแหล่งที่พบการระบาดรุนแรงเป็นประจำ ให้ปลูกอ้อยหลาย ๆ พันธุ์คละกัน และควร

ปลูกพันธุ์ต้านทานปานกลาง คือ เค ๙๐-๕๔ (สอน.๗) แอลเค ๙๒-๑๑ (สอน.๑๒) แอลเค ๙๕-๑๒๗ (สอน.๒๒) หรืออู่ทอง ๑ ร่วมด้วย

- ตัดลำต้นอ้อยที่ถูกหนอนทำลายแล้วผ่าลำอ้อยทำลายหนอนที่อยู่ภายใน
- ป้องกันโดยชีววิธี คือ การใช้แมลงศัตรูธรรมชาติ เช่น แตนเบียน โดยปล่อยในอัตรา

๒๐,๐๐๐ ตัว/ไร่/เดือน แมลงทางหนیب ๒๐๐ - ๓๐๐ ตัว/ไร่/เดือน

๓) ตัวงหวดยาว (Dorysthenes (Lophosternus) bugueti Guerin)

ลักษณะและการทำลาย เป็นแมลงศัตรูในดิน ตัวเต็มวัยสีน้ำตาลแดง ยาว ๒.๕ - ๔.๐ เซนติเมตร ตัวเมียส่วนท้องมีลักษณะมน ตัวผู้ตรงปลายเว้า พบระบาดมากในดินร่วนปนทราย วางไข่ใกล้

โคนต้นอ้อย หนอนรูปร่างแบนทรงกระบอกสีขาวนวล โตเต็มที่ยาว ๗ - ๑๐ เซนติเมตร กัดกินราก

และเหง้าอ้อยทำให้ลำต้นเป็นโพรงแห้งตายทั้งกอ เข้าทำลายอ้อยเกือบตลอดอายุการเจริญเติบโต

ช่วงเวลาระบาด ระบาดตลอดทั้งปีโดยเฉพาะในดินร่วนปนทรายที่ฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน

การป้องกันกำจัด

- ถ้าระบาดเกิน ๒๔ เปอร์เซ็นต์ ควรไถทิ้งหลังเก็บเกี่ยว

- ไถพรวนดินหลาย ๆ ครั้งก่อนปลูกอ้อย แล้วเก็บหนอนออกจากแปลงไปทำลาย

- ในระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน เป็นระยะที่พบตัวเต็มวัยเป็นจำนวนมากให้ใช้

กับดักหลุมที่ปูพื้นด้วยผ้าพลาสติกจับ แล้วนำไปทำลาย

- พ่นสารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชตามคำแนะนำ

๔) ปลวก (Odontotermes obesus Ramb)

ลักษณะการทำลาย สร้างรังอยู่ใต้ดินลำตัวสีขาวเข้าทำลายลำอ้อยระดับต่ากว่าผิวดิน เล็กน้อยกัดกินอ้อยเป็นโพรงแล้วบรรจุดินแทนที่ ทำให้น้ำหนักอ้อยลดลง ทำลายอ้อยทุกระยะการเจริญเติบโต พบการระบาดในทุกแหล่งปลูกอ้อย

ช่วงเวลาระบาด ระบาดรุนแรงในสภาพอากาศแห้งแล้ง ฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน

การป้องกันกำจัด

- ไถ ๑ - ๒ ครั้ง ตากดิน ๗ - ๑๐ วัน แล้วพรวน ๒ - ๓ ครั้ง

- พ่นสารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชตามคำแนะนำ

๕) แมลงนูนหลวง (Lepidiota stigma Fabricius)

ลักษณะและการทำลาย เป็นแมลงศัตรูในดินตัว เต็มวัยปีกแข็งค่อนข้างใหญ่ ยาว ๓.๒ - ๔.๐ เซนติเมตร วางไข่ในดินลึกประมาณ ๑๕ เซนติเมตร หนอนมีลักษณะโค้งงอ ยาว ๖.๕ - ๗.๐ เซนติเมตร สีขาวนวล ปากมีเขี้ยวใหญ่แข็งแรง มีขาเจริญเติบโตดีเห็นได้ชัดเจน กัดกินรากอ้อยแห้งตายทั้งกอทำให้อ้อยหักล้ม

ช่วงเวลาระบาด ระบาดตลอดทั้งปีโดยเฉพาะในดินร่วนปนทราย

การป้องกันกำจัด

- จับตัวเต็มวัยทำลาย

- ไถพรวนดินหลายครั้ง ทำลายไข่และหนอนในดินก่อนปลูกอ้อย

- พ่นสารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชตามคำแนะนำ

๖) เพลี้ยจักจั่นสีน้ำตาล (Matsumuratettix hiroglyphicus)

ลักษณะและการทำลาย เป็นแมลงพาหะโรคใบขาว ดูดกินน้ำเลี้ยงจากต้นอ้อยที่เป็นโรค เชื้อโรคจะเข้าไปเจริญเติบโตเพิ่มจำนวนอยู่ในกระเพาะ จึงสามารถถ่ายทอดเชื้อโรคต่อไปได้ตลอดชีวิตตัวเต็มวัยมีสีเขียวแกมเหลืองขนาด ๓ - ๔ มิลลิเมตร อายุ ๔๑ - ๔๔ วัน ชอบวางไข่ในดินร่วนปนทราย มากกว่าดิน ร่วนเหนียวบริเวณกาบใบติดกับดิน

ช่วงเวลาระบาด ระบาดรุนแรงในช่วงฤดูฝน ระหว่างเดือนสิงหาคม - ตุลาคม

การป้องกันกำจัด

- จับตัวเต็มวัยทำลาย
- ไถพรวนดินหลายครั้ง ทำลายไข่และหนอนในดินก่อนปลูกลูกอ้อย
- พ่นสารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชตามคำแนะนำ

๔.๓.๓ สัตว์ศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

๑) หนู (*Aleurolobus barodensis* Maskell)

ลักษณะและการทำลาย หนูเป็นสัตว์ฟันแทะกัดกินอ้อยทุกระยะการเจริญเติบโต โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงอ้อยอายุ ๖ - ๘ เดือน หนูพุกใหญ่และหนูพุกเล็กทำความเสียหายรุนแรงมากกว่าหนูป้านท้องขาว โดยกัดแทะโคนต้นและตาอ้อย ต้นอ้อยจะหักล้มและถูกหนูชนิดอื่นเข้าทำลายซ้ำทำให้ผลผลิตและคุณภาพอ้อยลดลง

ช่วงเวลาระบาด ระบาดรุนแรงในฤดูแล้งที่ไม่มีพืชอาหารชนิดอื่น

การป้องกันกำจัด

- กำจัดวัชพืชบริเวณแปลงปลูกและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อไม่ให้เป็นที่อาศัยของหนู
- ใช้กรงดักหรือกับดัก
- เมื่อสำรวจพบร่องรอย หนู ประชากรหนู และความเสียหายของอ้อยรุนแรงให้ใช้วิธีป้องกันกำจัดโดยวิธีผสมผสาน เช่น การใช้กรงดักหรือกับดักร่วมกับการใช้เหยื่อพิษ

๔.๔ วัชพืชที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

๔.๔.๑ ชนิดของวัชพืช

๑) วัชพืชฤดูเดียว เป็นวัชพืชที่ครบวงจรชีวิตภายในฤดูเดียว ส่วนมากขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

- ประเภทใบแคบ เช่น หญ้าตีนกาใหญ่ หญ้าตีนนก หญ้านกสีชมพู หญ้าปากควาย หญ้าดอกขาว และหญ้าจรจอบดอกเล็ก เป็นต้น
- ประเภทใบกว้าง เช่น ผักโขมหนาม ผักบุ้งยาง ผักเบี้ยหิน น้ำนมราชสีห์ สาบแร้งสาบกา แมงลักป่า ครอบจักรวาล และโคกกระสุน เป็นต้น

๒) วัชพืชข้ามปี เป็นวัชพืชที่ส่วนมากขยายพันธุ์ด้วยต้น ราก เหง้า หัว และไหลได้ดีกว่าการขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

- ประเภทใบแคบ เช่น หญ้าตีนติด หญ้าชันกาด หญ้าแพรก หญ้าขน และหญ้าคา เป็นต้น
- ประเภทใบกว้าง เช่น เถาต่อเชือก และผักปราบ
- ประเภทกก เช่น แห้วหมู โคกกระสุน และหญ้าตีนนก

การป้องกันกำจัด

อ้อยปลูก

- ไถ ๑ - ๒ ครั้ง ตากดิน ๗ - ๑๐ วัน พรวนดินแล้วคราด เก็บเศษซาก ราก เหง้า หัว ไหลของวัชพืชข้ามปีออกจากแปลงก่อนปลูก

- กำจัดวัชพืชด้วยแรงงานหรือเครื่องจักรกล ๑ - ๒ ครั้ง ในช่วงอ้อยอายุ ๑ - ๒ เดือน หรือเมื่อวัชพืชมี ๔ - ๕ ใบ หรือก่อนวัชพืชออกดอก

- ในเขตชลประทานควรปลูกพืชบำรุงดินแซมระหว่างร่องอ้อย เช่น ถั่วพรี๊ อัตร่า ๑๐ กิโลกรัม/ไร่ โดยปลูกทันทีหลังปลูกลูกอ้อยแล้วไถกลบเมื่ออายุ ๑ - ๒ เดือน พร้อมการให้ปุ๋ย

- ในกรณีที่มีการกำจัดวัชพืชด้วยแรงงานหรือเครื่องจักรกลไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ควรพ่นสารกำจัดวัชพืช

อ้อยตอ

- หลังตัดแต่งตออ้อยให้ใช้ใบและยอดอ้อยคลุมดิน
- ใช้เครื่องสับใบอ้อย พรวนงาน หรือจอบหมุนคลุกใบอ้อยลงดินก่อนให้ปุ๋ย
- ในระยะอ้อยแตกกอ ถ้ามีวัชพืชปริมาณมากควรกำจัดวัชพืชด้วยแรงงานหรือเครื่องจักรกล ๑ ครั้ง

หรือพ่นสารกำจัดวัชพืช

๔.๕ การเก็บเกี่ยว

๔.๕.๑ ดัชนีการเก็บเกี่ยว

- เก็บเกี่ยวอ้อยที่อายุ ๑๐ - ๑๔ เดือนหลังปลูก สังเกตจากยอดอ้อยจะมีข้อถี่กว่าปกติ
- น้ำอ้อยมีความหวานมากกว่า ๑๐ ซีซีเอส หรือมีค่าบrix ของส่วนกลางและปลาย ลำอ้อย

แตกต่างกัน น้อยกว่า ๒

- ควรตัดอ้อยตอเข้าโรงงานก่อนอ้อยปลูกกรณีปลูกอ้อยต้นฤดูฝน ถ้าปลูกปลายฝนจะตัดอ้อยปลูกก่อน

๔.๕.๒ อุปกรณ์และวิธีการเก็บเกี่ยว

๑) ใช้แรงงาน

- ใช้มีดตากใบและกาบใบออกทั้ง ๒ ด้าน แล้วตัดอ้อยให้ชิดดิน

- ควรตัดยอดอ้อยต่ำกว่าจุดคอใบประมาณ ๒๕ - ๓๐ เซนติเมตร ในอ้อยที่ไม่ออกดอก

และตัดต่ำจากใบตรงประมาณ ๑๐๐ - ๑๕๐ เซนติเมตร ในอ้อยที่ออกดอก

- ใช้ยอดอ้อยมัดโคนและปลายลำอ้อย มัดละ ๑๐ ลำ วางเรียงในไร่

๒) ใช้เครื่องเก็บเกี่ยว

- ใช้เครื่องแบบตัดเป็นท่อน ตั้งใบมีดล่างให้ชิดดิน และใบมีดบนให้ได้ระดับกับความสูง

ของอ้อย แล้วใส่รถบรรทุกส่งเข้าโรงงาน ภายใน ๒๔ ชั่วโมง

๓) ไม่ควรเผาอ้อยก่อนเก็บเกี่ยว

- กรณีตัดอ้อยสดไม่ควรเผาใบอ้อยหลังเก็บเกี่ยวอ้อย ให้ใช้ใบและยอดอ้อยคลุมดิน

เพื่อรักษาความชื้น ทำให้อ้อยตอออกดี ช่วยป้องกันการงอกของวัชพืช และลดการระบาดของหนอนกออ้อย

๔.๖ การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

๔.๖.๑ การขนส่ง

๑) เตรียมยานพาหนะในการขนส่งไว้ล่วงหน้าก่อนการเก็บเกี่ยว

๒) รถบรรทุกอ้อยต้องสะอาด และเหมาะสมกับปริมาณอ้อย ไม่ควรเป็นรถที่ใช้บรรทุกดิน สัตว์ มูลสัตว์ ปุ๋ยเคมี และสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพราะอาจมีการปนเปื้อน ยกเว้นจะมีการทำความสะอาดอย่างเหมาะสมก่อนนำมาบรรทุกอ้อย

๓) ต้องไม่มีดินและหินติดไปกับลำอ้อยระหว่างใช้เครื่องขนขึ้นรถบรรทุก

๔.๖.๒ การปฏิบัติอื่น ๆ

๑) อ้อยที่ใช้แรงงานตัดต้องส่งเข้าโรงงานภายใน ๑ - ๒ วัน

๒) อ้อยที่ตัดโดยใช้เครื่องเก็บเกี่ยว ต้องส่งเข้าโรงงานภายใน ๒๔ ชั่วโมง

๓) การบันทึกข้อมูล

เกษตรกรควรบันทึกการปฏิบัติงานในขั้นตอนการผลิตทุกระยะ เพื่อให้มีการตรวจสอบได้ หากมีข้อบกพร่องเกิดขึ้น สามารถจัดการแก้ไขหรือปรับปรุงได้ทันที่ ทั้งนี้

- ๓.๑) สภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น และปริมาณน้ำฝน
- ๓.๒) พันธุ์และวันที่ปลูก
- ๓.๓) วันที่ให้ปุ๋ย ให้น้ำ ชนิดและอัตราปุ๋ย
- ๓.๔) วันที่ศัตรูพืชระบาด ชนิด และปริมาณ
- ๓.๕) วันที่พ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ชนิดและอัตราการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช
- ๓.๖) วันที่เก็บเกี่ยว ค่าใช้จ่าย ปริมาณ คุณภาพ ราคาผลผลิต และรายได้
- ๓.๗) ปัญหา อุปสรรคตลอดฤดูปลูก การเก็บเกี่ยวและการขนส่ง

๔) สุขลักษณะและความสะอาด

- ๔.๑) ควรเก็บวัชพืชและเศษพืช โดยเฉพาะที่เป็นโรค เผาทำลายนอกแปลงปลูก
- ๔.๒) อุปกรณ์ ได้แก่ มีด จอบ เครื่องพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรู หลังใช้งานแล้วต้องทำความสะอาด หากเกิดการชำรุด ควรทำการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน
- ๔.๓) เก็บสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมีไว้ในที่ปลอดภัยและปิดกุญแจโรงเก็บ

๔.๗ เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ

๔.๗.๑ วางแผนการตลาด

อ้อยเป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมน้ำตาล จำเป็นต้องวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของโรงงาน ดังนี้

- ๑) ผู้ปลูกต้องติดต่อขอโควตาส่งอ้อยเข้าโรงงานที่อยู่ใกล้ไร่อ้อยมากที่สุด เพื่อจัดการปัจจัยการผลิตให้พอเพียงกับความต้องการใช้ตลอดฤดูปลูก
- ๒) จัดทะเบียนเป็นผู้ปลูกอ้อย ตามพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. ๒๕๒๗
- ๓) วางแผนการปลูกอ้อยให้มีอายุเก็บเกี่ยวสอดคล้องกับช่วงเปิดหีบอ้อยโรงงาน คือ ระหว่างเดือนธันวาคม – เมษายน

๔.๗.๒ การบำรุงรักษาอ้อยต่อ

- ๑) ทำการตัดแต่งต่ออ้อยหลังจากตัดทันที หรือเสร็จภายใน ๑๕ วัน ถ้าตัดอ้อยชิตดินไม่ต้องตัดแต่งต่อ ทำให้ประหยัดเงินและเวลา
- ๒) การเก็บเกี่ยวควรตัดชิตดิน ข้อควรปฏิบัติในการตัดอ้อย คือ การตัดอ้อย ต้องตัดให้ชิตดินริดใบออกให้หมด ตัดยอดทิ้งแล้วใช้ใบอ้อยหรือเชือกปอมัดเป็นมัด ๆ ก่อน ขนขึ้นรถด้วยแรงงานคนจะทำให้สามารถบรรจุอ้อยได้มาก ได้น้ำหนัก สะอาด ความหวานสูง และขายได้ราคาดี
- ๓) ไม่ต้องเผาใบหรือเศษเหลือในไร่ นอกจากมีโรคและแมลงระบาด
- ๔) ใช้พรวนเอนกประสงค์ ๑ - ๒ ครั้ง ระหว่างแถวอ้อยเพื่อตัดและคลุกใบ หรือใช้คราดคราดไปจาก ๓ แถว มารวมไว้แถวเดียว เพื่อพรวนดินได้สะดวก และใช้รีเปอร์หรือไถสั้วลงระหว่างแถวอ้อยเพื่อระเบิดดินดาน ต้องระมัดระวังในเรื่องความชื้นในดินด้วย
- ๕) เมื่อมีความชื้นพอ ให้ใส่ปุ๋ยได้ทันที โดยใส่ปุ๋ยในปริมาณมากกว่าอ้อยปลูกครั้งหนึ่งใช้ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑๕๐ กิโลกรัม/ไร่ โดยแบ่งใส่ ๒ ครั้ง เช่นเดียวกับการปลูกอ้อยปีแรก
- ๖) การให้น้ำตามร่องควรให้ร่องเว้น ร่อง ไม่จำเป็นต้องให้ทุกร่อง ถ้าการให้น้ำหรือใส่ปุ๋ยบำรุงดูแลลำบากอาจกวาดใบให้ระหว่างแถว
- ๗) การไว้ต่ออ้อยได้นานแค่ไหนขึ้นกับหลุมตายของอ้อยว่ามีมากน้อยเพียงใด ถ้ามีหลุมตายมากกว่าร้อยละ ๓๐ ก็ควรรื้อปลูกใหม่

บทที่ ๕

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของอ้อยโรงงาน

๕.๑ ต้นทุนและผลตอบแทน

๕.๑.๑ ต้นทุน

ฤดูกาลปลูกอ้อยของเกษตรกรปกติจะเริ่มในเดือนเมษายน และจะใช้ระยะเวลาประมาณ ๑๐ เดือน จึงสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ โดยต้นทุนการเพาะปลูกตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นไปจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตสามารถจำแนกได้เป็น ๓ ช่วงเวลา ดังนี้

๑. ช่วงเตรียมดินและเพาะปลูก จะเริ่มตั้งแต่การเตรียมดิน เริ่มปลูก ไปจนถึงอ้อยมีอายุ ๑ เดือน หรือเดือนเศษค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน ค่าเตรียมดิน ปุ๋ยรองพื้น ค่าท่อนพันธุ์ และค่าจ้างแรงงานในการปลูก เป็นต้น ซึ่งต้นทุนโดยรวมจะอยู่ที่ประมาณ ๖,๓๕๐ บาทต่อไร่ โดยมากกว่าครึ่งจะเป็นต้นทุนเกี่ยวกับค่าเช่าที่ดินและท่อนพันธุ์ ทั้งนี้ ต้นทุนในช่วงเตรียมดินและเพาะปลูก มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๖๐ ของต้นทุนการเพาะปลูกทั้งหมด

๒. ช่วงบำรุงรักษาต้นอ้อย ช่วงนี้ จะมี ๒ ช่วงเวลา คือ ช่วงที่ต้นอ้อยมีอายุได้ ๓ เดือน และช่วงที่ต้นอ้อยมีอายุได้ ๖ เดือน โดยช่วงที่ต้นอ้อยมีอายุได้ ๓ เดือน เกษตรกรจะให้ปุ๋ย ๑ ครั้ง มีค่าใช้จ่าย ๖๕๐ บาทต่อไร่ และเมื่อต้นอ้อยมีอายุได้ ๖ เดือน เกษตรกรบางรายอาจให้ปุ๋ยเพิ่มอีก ๑ ครั้ง

๓. ช่วงเก็บเกี่ยว เมื่ออ้อยมีอายุ ๑๐ เดือน เป็นต้นไปก็สามารถเก็บเกี่ยวได้ โดยต้นทุนการเก็บเกี่ยวจะมากหรือน้อย ขึ้นกับหลายปัจจัย เช่น สภาพพื้นที่ปลูก (ความสะดวกในการใช้รถเก็บเกี่ยว) สภาพถนนเข้าสู่ไร่อ้อย (ความสะดวกในการขนส่ง) พฤติกรรมการเก็บเกี่ยวของเกษตรกร (การเผาอ้อยเพื่อความสะดวกในการเก็บเกี่ยวผลผลิต) เป็นต้น กรณี ที่ใช้รถเก็บเกี่ยวอ้อยสดจะมีค่าใช้จ่ายประมาณ ๓,๐๐๐ บาทต่อไร่ ส่วนอ้อยเผาหากใช้รถเก็บเกี่ยวจะมีค่าใช้จ่ายประมาณ ๒,๗๐๐ บาทต่อไร่ หากใช้แรงงานเก็บเกี่ยว ค่าใช้จ่ายจะขึ้นกับการตกลงระหว่างเกษตรกรและแรงงานตัดอ้อย เช่น หากตัดเป็นกองประมาณ ๔๐ กองต่อไร่ ถ้าเป็นอ้อยเผาจะมีค่าใช้จ่ายประมาณ ๖๐๐ บาทต่อไร่ หากเป็นอ้อยสดค่าใช้จ่ายจะอยู่ที่ประมาณ ๖๔๐ บาทต่อไร่ กรณีที่ตัดเป็นมัดจะมีค่าใช้จ่ายประมาณมัดละ ๑ บาท ถ้าเป็นอ้อยเผาจะได้ประมาณ ๗๔๐ มัดต่อไร่ คิดเป็นค่าใช้จ่าย ๗๔๐ บาทต่อไร่และสำหรับอ้อยสดจะได้ประมาณ ๘๓๓ มัดต่อไร่ คิดเป็นค่าใช้จ่าย ๘๓๓ บาทต่อไร่

ดังนั้น ต้นทุนทั้งหมดของการปลูกอ้อยจะอยู่ที่ประมาณ ๘,๖๐๐ - ๑๐,๖๕๐ บาทต่อไร่ ทั้งนี้ ยังไม่รวมต้นทุนทางการเงินอื่นๆ เช่น ดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น

ประมาณการต้นทุนการปลูกอ้อยของเกษตรกร

ช่วงเตรียมดินและเพาะปลูก		ช่วงบำรุงรักษาต้นอ้อย		ช่วงเก็บเกี่ยว			
ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)		ค่าใช้จ่าย (บาท/ไร่)		ค่าใช้จ่าย (บาท/ไร่)			
เช่าที่ดิน	๒,๑๐๐	ปุ๋ย	๖๕๐	รถเก็บเกี่ยว	เผา	๒,๗๐๐	
เตรียมดิน	๗๕๐				สด	๓,๐๐๐	
ปุ๋ยรองพื้น	๔๕๐	อาจจะใส่หรือไม่ใส่ก็ได้		ค่าใช้จ่าย (บาทต่อไร่)			
ท่อนพันธุ์	๒,๑๐๐			คน	กอง	เผา	๖๐๐
ค่าจ้างปลูก	๓๕๐			ตัด	(๔๐ กอง/ไร่)	สด	๖๔๐
ยาคลุมหญ้า+ค่าแรง (T+๑)	๖๐๐				มัด	เผา ๗๔๐ มัด	๗๔๐
						สด ๘๓๓ มัด	๘๓๓
				ขนส่ง			๑,๐๐๐
รวม 6,350 บาท/ไร่		รวม 650 บาท/ไร่		รวม 1,600 – 3,000 บาท/ไร่			
60 %		6%		28%			
ค่าใช้จ่ายในการปลูกอ้อย 8,600 – 10,650 บาท/ไร่ *ค่าใช้จ่ายยังไม่รวมดอกเบี้ยเงินกู้							

ภาพที่ ๔ แสดงประมาณการต้นทุนการปลูกอ้อยของเกษตรกร

ต้นทุนการปลูกอ้อยข้างต้น เป็นการประมาณการที่ค่อนข้างอนุรักษ์นิยม โดยการพยายามตีค่าของกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในรูปของตัวเงิน แต่ในความเป็นจริงต้นทุนที่เกิดขึ้นอาจต่ำกว่านี้ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้มีค่าใช้จ่ายในการเช่าที่ดิน และท่อนพันธุ์ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นการใช้ท่อนพันธุ์เดิมของตัวเอง ไม่ได้ซื้อท่อนพันธุ์ใหม่ อย่างไรก็ตาม หากใช้ประมาณการราคาข้างต้นเป็นเกณฑ์ ราคาอ้อยที่ทำให้เกษตรกรคุ้มทุนจะอยู่ที่ประมาณ ๙๖๐ บาทต่อตัน (คำนวณจากค่าเฉลี่ยต้นทุนระหว่าง ๘,๖๐๐ - ๑๐,๖๕๐ บาทต่อไร่ และพื้นที่เพาะปลูก ๑ ไร่ ให้ผลผลิตอ้อยประมาณ ๑๐ ตัน)

๕.๑.๒ ผลตอบแทน

จากต้นทุนการปลูกอ้อยข้างต้นพื้นที่เพาะปลูก ๑ ไร่ ให้ผลผลิตอ้อยประมาณ ๑๐ ตัน ประกอบกับ สถานการณ์ราคาอ้อยและผลตอบแทนการผลิตน้ำตาลทรายคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายได้กำหนดราคาอ้อยขั้นต่ำและผลตอบแทนการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายขั้นต่ำ ปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ ดังนี้

- กำหนดราคาอ้อยขั้นต่ำปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ ในอัตราตันละ ๑,๔๒๐ บาท ณ ระดับความหวานที่ ๑๐ ซี.ซี.เอส
- กำหนดอัตราขึ้น/ลงของราคาอ้อยเท่ากับ ๘๕.๒๐ บาท ต่อ ๑ หน่วย ซี.ซี.เอส และผลตอบแทนการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายขั้นต่ำ ปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ เท่ากับ ๖๐๘.๕๗ บาทต่อตันอ้อย

ดังนั้น จากข้อมูลข้างต้นเมื่อพิจารณาผลตอบแทนต่อไร่ ณ ระดับความหวานที่ ๑๐ ซี.ซี.เอส จะเท่ากับ ๑๔,๒๐๐ ต่อไร่ (ยังไม่หักต้นทุนการผลิต) และเมื่อหักต้นทุนการผลิตแล้วจะเท่ากับ ๓,๕๕๐ - ๕,๖๐๐ บาท ทั้งนี้ เป็นไปตามสถานการณ์ราคาอ้อยและผลตอบแทนการผลิตน้ำตาลทรายคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายได้กำหนด

๕.๒ สถานการณ์อ้อยโรงงาน ปี ๒๕๖๖/๒๕๖๗

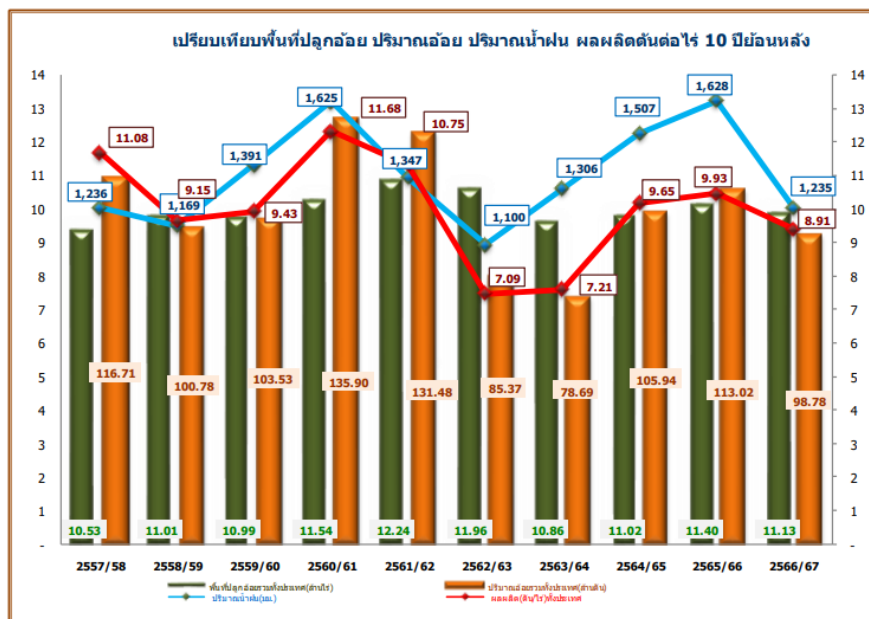
๕.๒.๑ การผลิตอ้อยโรงงานประเทศไทย

➤ ภาพรวมของประเทศไทย

สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล ได้รายงานสถานการณ์การปลูกอ้อยปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ พื้นที่เพาะปลูกอ้อยรวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๑,๑๒๕,๔๘๐ ไร่ ซึ่งเทียบกับปีการผลิต ๒๕๖๕/๒๕๖๖ เพิ่มขึ้นจำนวน ๒๗๓,๓๔๓ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๔๖ โดยแบ่งเป็นส่วนตามภูมิภาคพื้นที่การเพาะปลูกอ้อยได้ ดังนี้

- ภาคเหนือ มีพื้นที่ปลูกอ้อย ๒,๖๐๗,๕๙๔ ไร่ **ลดลง** จำนวน ๑๓๐,๔๓๗ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๑๗
- ภาคกลาง มีพื้นที่ปลูกอ้อย ๒,๙๑๖,๓๒๔ ไร่ **ลดลง** จำนวน ๑๒๓,๔๖๘ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๑๑
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ปลูกอ้อย ๔,๙๖๐,๒๕๕ ไร่ **เพิ่มขึ้น** จำนวน ๑๐,๒๐๒ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๐๙
- ภาคตะวันออก มีพื้นที่ปลูกอ้อย ๖๔๑,๓๐๗ ไร่ **ลดลง** จำนวน ๒๙,๖๔๐ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๒๗

จากข้อมูลดังกล่าว เป็นผลกระทบจากปรากฏการณ์เอลนีโญที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง ประจวบกับขณะนี้โลกกำลังเผชิญภาวะโลกร้อนเดือดโดย ผศ.ดร.ธรรณ ชำรงนาวาสวัสดิ์ นักวิทยาศาสตร์ทางทะเล และอาจารย์ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เปิดเผยว่า "ภาวะโลกร้อน" เป็นคำกล่าวจากเลขาธิการสหประชาชาติ หมายถึง โลกร้อนเข้าสู่จุดวิกฤต อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกสูงขึ้น ๑.๑ - ๑.๒ องศาเซลเซียส (กรมประชาสัมพันธ์, ๒๕๖๖) ส่งผลให้สภาพอากาศปั่นป่วน เกิดไฟป่า ความแห้งแล้ง และคลื่นความร้อนปกคลุม ทิวทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้เอลนีโญยังทำให้อุณหภูมิผิวน้ำทะเลพุ่งสูงขึ้น จากข้อมูลองค์การบริหารมหาสมุทรและชั้นบรรยากาศแห่งชาติ (NOAA) ระบุว่า ปรากฏการณ์เอลนีโญกำลังอ่อนตัวลงและคาดว่าจะเข้าสู่ปรากฏการณ์ลานีญา ภายในเดือนสิงหาคม ปี ๒๕๖๗

ภาพที่ ๕ แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่ปลูกอ้อย ปริมาณอ้อย ปริมาณน้ำฝน ผลผลิตต้นต่อไร่ ๑๐ ปี ย้อนหลัง

กรมอุตุนิยมวิทยา ระบุว่า ปรากฏการณ์ลานีญาจะส่งผลให้ปริมาณฝนของประเทศไทยส่วนใหญ่ สูงกว่าปกติ โดยเฉพาะช่วงฤดูร้อนและต้นฤดูฝน คาดว่าฤดูฝนของประเทศไทย จะเริ่มประมาณสัปดาห์ที่ ๔ ของเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๗ ซึ่งช้ากว่าปกติ ๑ - ๒ สัปดาห์ และจะสิ้นสุดประมาณปลายเดือนตุลาคม ๒๕๖๗ ในช่วงกลางเดือนมิถุนายนถึงกลางเดือนกรกฎาคม ปริมาณและการกระจายของฝนมีน้อยลง ส่งผลให้เกิด สภาวะฝนทิ้งช่วงทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำในด้านการเกษตรในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่แห้งแล้งซ้ำซาก นอกเขตชลประทาน (กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, ๒๕๖๗)

ในสถานการณ์ในปัจจุบัน ช่วงเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๗ ปรากฏการณ์เอลนีโญ อยู่ในสภาวะเอลนีโญ กำลังอ่อนลงและเปลี่ยนเข้าสู่สภาวะเป็นกลางในช่วงสิ้นเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน ๒๕๖๗ จากนั้นมีความ น่าจะเป็นร้อยละ ๔๙ ที่จะเข้าสู่สภาวะลานีญาในช่วงเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม ๒๕๖๗

จากการคาดการณ์ปรากฏการณ์เอลนีโญของกรมอุตุนิยมวิทยา ระหว่างเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๗ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๘ ปรากฏการณ์เอลนีโญที่อยู่สภาวะเอลนีโญจะเปลี่ยนเข้าสู่สภาวะปกติในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึงมิถุนายน ๒๕๖๗ และมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนเข้าสู่สภาวะลานีญาในช่วงเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม ๒๕๖๗ (ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา, ๒๕๖๗)

ตารางที่ ๑๘ แสดงการคาดการณ์พื้นที่เก็บเกี่ยวและปริมาณอ้อยเข้าหีบรายภาค ปีการผลิต ๒๕๖๗/๒๕๖๘ ครั้งที่ ๑

ภาค	พื้นที่เก็บเกี่ยวอ้อยส่ง โรงงาน (ไร่)	ปริมาณอ้อยส่งโรงงาน (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (ตัน/ไร่)
เหนือ	๒,๒๕๖,๓๙๑	๑๙,๗๙๓,๔๔๔	๘.๗๗
กลาง	๒,๔๔๔,๒๘๖	๒๑,๒๖๑,๒๑๗	๘.๗๐
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๔,๓๖๐,๕๐๔	๔๑,๘๘๖,๒๒๙	๙.๖๑
ตะวันออก	๕๗๑,๐๐๕	๔,๙๐๒,๕๕๖	๘.๕๙
รวมทั้งประเทศ	๙,๖๓๒,๑๘๕	๘๗,๘๔๓,๔๔๗	๙.๑๒

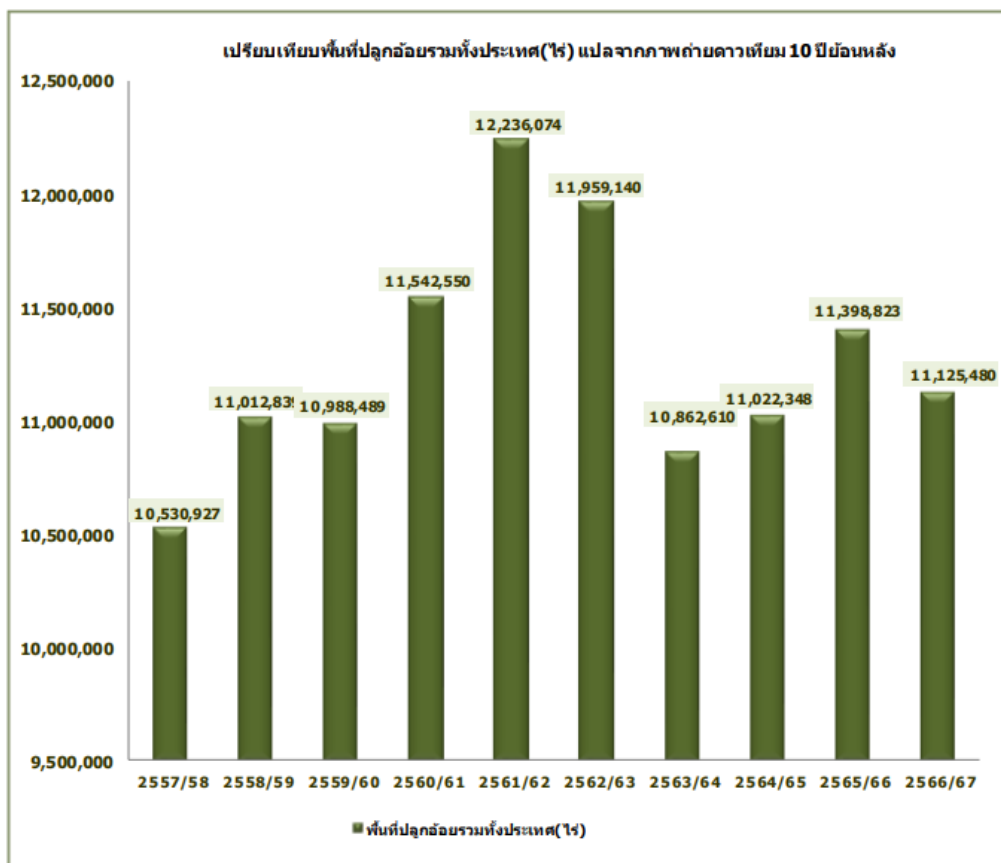
อ้างอิง : ประกาศคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กำหนดท้องที่ที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการปลูก อ้อย ปี ๒๕๔๘

➤ จำแนกรายภาค

สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล ได้รายงานสถานการณ์การปลูกอ้อยปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ มีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยทั่วประเทศในเขตพื้นที่สำรวจ รวม ๔๗ จังหวัด ได้แก่

- ภาคเหนือ ๙ จังหวัด ได้แก่ แพร่ อุตรดิตถ์ สุโขทัย ตาก กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิษณุโลก พิจิตร และเพชรบูรณ์)
- ภาคกลาง ๑๒ จังหวัด ได้แก่ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี กาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๐ จังหวัด ได้แก่ เลย หนองบัวลำภู อุดรธานี หนองคาย บึงกาฬ สกลนคร นครพนม ชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ มุกดาหาร อำนาจเจริญ ยโสธร นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี
- ภาคตะวันออก ๖ จังหวัด ได้แก่ ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจันทบุรี

พื้นที่เพาะปลูกอ้อยทั่วประเทศในเขตพื้นที่สำรวจ จำนวน ๑๑,๑๒๕,๔๘๐ ไร่ ซึ่งมีพื้นที่ลดลงจากปีการผลิต ๒๕๖๕/๖๖ จำนวน ๒๗๓,๓๔๓ ไร่ หรือคิดเป็น ร้อยละ ๒.๔๐ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยลดลงมากที่สุด ๓ จังหวัด คือจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ และอุตรธานี ตามลำดับ เนื่องจากปัญหาภัยแล้ง และราคาต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น

ภาพที่ ๖ แสดงกราฟเปรียบเทียบพื้นที่ปลูกอ้อยรวมทั้งประเทศ (ไร่) แปลงจากภาพถ่ายดาวเทียม ๑๐ ปีซ้อนหลัง

ภาคเหนือ

มีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยจำนวน ๙ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแพร่ อุตรดิตถ์ สุโขทัย ตาก พิชณุโลก กำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์ และเพชรบูรณ์ มีพื้นที่ปลูกอ้อย ๒,๙๑๖,๓๒๔ ไร่ ลดลงจากปีการผลิต ๒๕๖๕/๒๕๖๖ จำนวน ๑๒๓,๔๖๘ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔.๐๖ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยลดลงมากที่สุด ๓ จังหวัดแรก ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร และสุโขทัย ตามลำดับ

ภาคกลาง

มีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยจำนวน ๑๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรีอ่างทอง สุพรรณบุรี กาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ มีพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งหมด ๒,๙๑๖,๓๒๔ ไร่ ลดลงจากปีการผลิต ๒๕๖๕/๒๕๖๖ จำนวน ๑๒๓,๔๖๘ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔.๐๖ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยลดลงมากที่สุด ๓ จังหวัดแรก ได้แก่ จังหวัดลพบุรี กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี ตามลำดับ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยจำนวน ๒๐ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเลย หนองบัวลำภู อุดรธานี หนองคาย บึงกาฬ สกลนคร นครพนม ชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ มุกดาหาร อำนาจเจริญ ยโสธร นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี มีพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งหมด ๔,๙๖๐,๒๕๕ ไร่ เพิ่มขึ้นจากการผลิต ๒๕๖๕/๒๕๖๖ จำนวน ๑๐,๒๐๒ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๒๑ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยเพิ่มขึ้นมากที่สุด ๓ จังหวัดแรกได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ นครราชสีมา และชัยภูมิ ตามลำดับ

ภาคตะวันออก

มีพื้นที่เพาะปลูกอ้อย จำนวน ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยองและจันทบุรี มีพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งหมด ๖๔๑,๓๐๗ ไร่ ลดลงจากการผลิต ๒๕๖๕/๒๕๖๖ จำนวน ๒๙,๖๔๐ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔.๔๒ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยเพิ่มขึ้นมากที่สุด ๓ จังหวัดแรก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี สระแก้ว และฉะเชิงเทรา ตามลำดับ

โดยจากมีการสำรวจพื้นที่ปลูกอ้อยในปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ โดยอาศัยข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม และการเก็บข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นที่ปลูกอ้อย ทั่วประเทศ จำนวน ๑๑,๑๒๕,๔๘๐ ไร่ พื้นที่อ้อยส่งโรงงาน ๙,๒๑๙,๘๖๒ ไร่ ซึ่งสามารถแบ่งเป็นรายจังหวัด ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๙ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยในปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ โดยอาศัยข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียม และการเก็บข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม รายจังหวัด โดยสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล

ที่	จังหวัด	พื้นที่ปลูกอ้อย (ไร่)	ปริมาณอ้อย (ตัน)	พื้นที่เก็บเกี่ยว อ้อยส่งโรงงาน (ไร่)	ปริมาณอ้อยส่ง โรงงาน (ตัน)	ผลผลิต ตัน/ไร่
1	กำแพงเพชร	755,245	6,344,058	589,091	4,948,365	8.40
2	นครสวรรค์	712,048	5,696,384	555,397	4,443,180	8.00
3	เพชรบูรณ์	522,717	4,599,910	407,719	3,587,929	8.80
4	สุโขทัย	297,389	2,587,284	239,101	2,080,177	8.70
5	พิษณุโลก	127,984	1,075,066	102,389	860,070	8.40
6	อุดรดิตถ์	110,970	898,857	86,113	697,513	8.10
7	พิจิตร	65,632	577,562	52,506	462,049	8.80
8	ตาก	11,070	88,560	8,590	68,723	8.00
9	แพร่	4,539	37,220	3,504	28,734	8.20
รวมภาคเหนือ		2,607,594	21,904,900	2,044,411	17,176,739	8.40
10	กาญจนบุรี	703,640	6,255,360	493,955	4,391,262	8.89
11	ลพบุรี	647,102	5,597,432	453,619	3,923,800	8.65
12	สุพรรณบุรี	593,307	5,161,771	415,908	3,618,401	8.70
13	อุทัยธานี	302,527	2,725,768	211,860	1,908,856	9.01
14	ราชบุรี	169,536	1,449,533	115,284	985,682	8.55
15	ชัยนาท	149,438	1,291,144	103,112	890,890	8.64
16	สระบุรี	140,557	1,145,540	97,265	792,713	8.15
17	นครปฐม	82,983	672,162	57,507	465,808	8.10
18	ประจวบคีรีขันธ์	45,421	368,364	31,795	257,855	8.11
19	เพชรบุรี	39,516	319,684	27,661	223,779	8.09

ที่	จังหวัด	พื้นที่ปลูกอ้อย (ไร่)	ปริมาณอ้อย (ตัน)	พื้นที่เก็บเกี่ยว อ้อยส่งโรงงาน (ไร่)	ปริมาณอ้อยส่ง โรงงาน (ตัน)	ผลผลิต ตัน/ไร่
20	อ่างทอง	21,335	192,228	14,508	130,715	9.01
21	สิงห์บุรี	20,962	189,287	14,254	128,715	9.03
รวมภาคกลาง		2,916,324	25,368,274	2,036,729	17,718,478	8.70
22	อุดรธานี	709,198	6,453,702	673,029	6,124,563	9.10
23	ขอนแก่น	625,450	5,722,868	597,740	5,469,317	9.15
24	นครราชสีมา	650,681	5,921,197	608,435	5,536,757	9.10
25	ชัยภูมิ	584,976	5,557,272	545,197	5,179,374	9.50
26	กาฬสินธุ์	429,176	3,862,584	397,460	3,577,139	9.00
27	หนองบัวลำภู	332,343	3,157,259	309,079	2,936,250	9.50
28	เลย	324,442	3,082,199	303,873	2,886,790	9.50
29	บุรีรัมย์	262,057	2,489,542	245,574	2,332,949	9.50
30	มุกดาหาร	212,392	1,911,528	198,587	1,787,280	9.00
31	ร้อยเอ็ด	163,039	1,514,632	150,811	1,401,035	9.29
32	มหาสารคาม	126,951	1,104,474	119,080	1,035,996	8.70
33	สุรินทร์	136,306	1,294,907	127,446	1,210,736	9.50
34	อำนาจเจริญ	99,516	925,499	92,650	861,647	9.30
35	ยโสธร	98,959	870,839	91,141	802,043	8.80
36	สกลนคร	98,034	901,913	91,270	839,680	9.20
37	หนองคาย	70,194	663,333	65,138	615,551	9.45
38	นครพนม	16,124	153,178	14,931	141,841	9.50
39	ศรีสะเกษ	12,044	107,192	11,104	98,829	8.90
40	บึงกาฬ	4,380	40,296	4,025	37,033	9.20
41	อุบลราชธานี	3,993	35,937	3,614	32,523	9.00
รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		4,960,255	45,770,349	4,650,182	42,907,331	9.23
42	สระแก้ว	440,420	4,007,822	337,362	3,069,992	9.10
43	ปราจีนบุรี	126,268	1,085,905	95,459	820,944	8.60
44	ฉะเชิงเทรา	40,929	349,943	30,451	260,358	8.55
45	จันทบุรี	29,799	253,292	22,349	189,969	8.50
46	ระยอง	3,146	28,314	2,361	21,245	9.00
47	ชลบุรี	745	6,482	559	4,868	8.70
รวมภาคตะวันออก		641,307	5,731,757	488,541	4,367,374	8.94
รวมทั้งประเทศ		11,125,480	98,775,280	9,219,862	82,169,922	8.91

➤ รายงานการผลิตอ้อยและน้ำตาลทรายปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗

สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล รายงานการผลิตอ้อยและน้ำตาลทรายปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ พบว่า ปริมาณอ้อยส่งเข้าโรงงานทั่วประเทศ อยู่ที่ ๘๒,๑๖๗,๐๖๕.๑๘ ตัน เมื่อเปรียบเทียบกับปีการผลิต ๒๕๖๕/๒๕๖๖ พบว่าปริมาณอ้อยส่งเข้าโรงงานลดลง ๑๑,๗๒๐,๘๑๗.๕๕ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๔๘

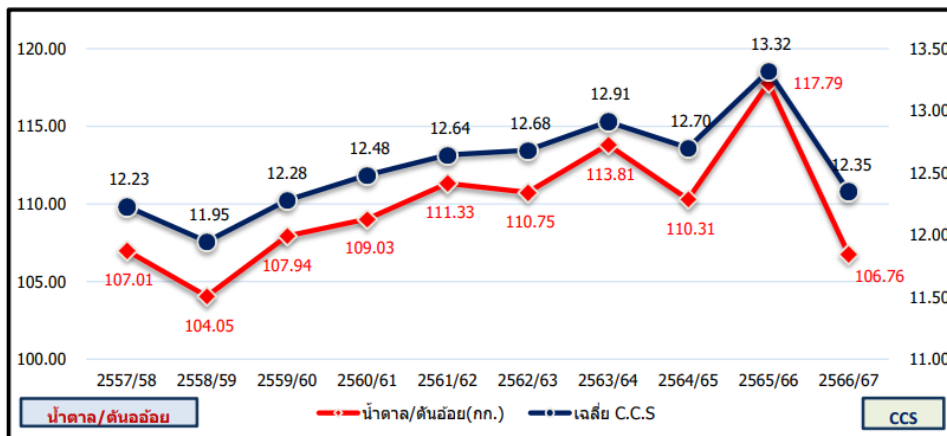
ด้านคุณภาพความหวานของอ้อย อยู่ที่ ๑๒.๓๕ ซี.ซี.เอส. เมื่อเปรียบเทียบกับปีการผลิต ๒๕๖๕/๒๕๖๖ พบว่าคุณภาพความหวานของอ้อยลดลง ๐.๙๗ ซี.ซี.เอส. คิดเป็นร้อยละ ๗.๒๗

ด้านประสิทธิภาพการผลิตน้ำตาลทราย/ตันอ้อย รวมทั้งประเทศอยู่ที่ ๑๐๗.๒๐ กก./ตันอ้อย เมื่อเปรียบเทียบกับปีการผลิต ๒๕๖๕/๒๕๖๖ พบว่าประสิทธิภาพการผลิตน้ำตาลทรายต่อตันอ้อยลดลงจำนวน ๗.๔๗ กก./ตันอ้อย คิดเป็นร้อยละ ๘.๗๑

ตารางที่ ๒๐ แสดงรายงานการผลิตอ้อยและน้ำตาลทราย ปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ (รายงานฉบับปิดหีบ ณ วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗)

ภาค	ปริมาณอ้อยส่งโรงงาน (ตัน)			CCS	ปริมาณน้ำตาลทราย (ตัน)	น้ำตาล/ตันอ้อย (กก.)
	อ้อยสด	อ้อยไฟไหม้	รวม			
เหนือ	13,026,340.250	4,143,762.710	17,170,102.960	11.75	1,724,339.97	100.43
กลาง	13,246,956.280	4,471,288.230	17,718,244.510	10.79	1,611,296.60	90.94
ตะวันออกเฉียงเหนือ	28,512,479.530	14,392,088.020	42,904,567.550	13.26	5,004,397.93	116.64
ตะวันออก	3,025,341.160	1,348,809.000	4,374,150.160	12.12	468,234.09	107.05
รวมทั้งประเทศ	57,811,117.220	24,355,947.960	82,167,065.180	12.35	8,808,268.58	107.20

ภาพที่ ๗ แสดงการเปรียบเทียบน้ำตาล/ตันอ้อย (กก.) CCS เฉลี่ย ๑๐ ปี

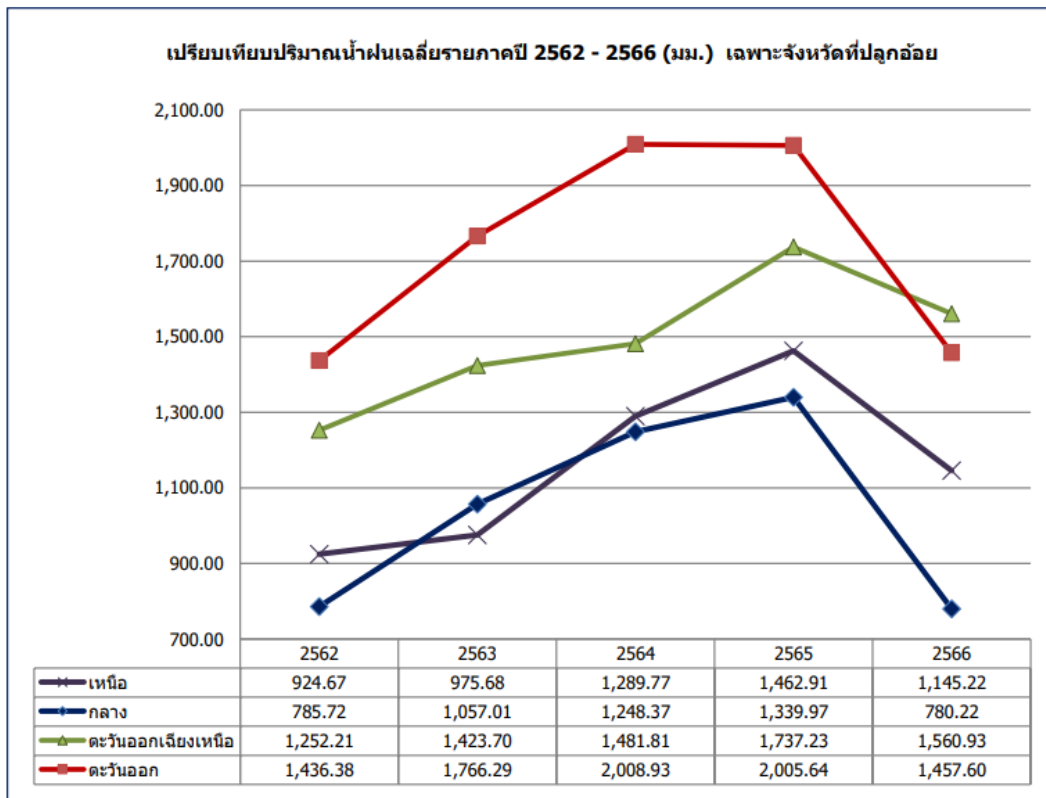

อ้างอิง : สำนักบริการอ้อยและน้ำตาลทราย รายงานการผลิตน้ำตาลทรายของโรงงานน้ำตาลทั่วประเทศ ฉบับปิดหีบ

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่ผ่านมา ปรากฏการณ์เอลนีโญอยู่ในสภาวะเอลนีโญกำลังปานกลาง จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติและแบบจำลองเชิงพลวัต ปรากฏการณ์เอลนีโญที่อยู่ในสภาวะเอลนีโญกำลังปานกลาง มีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๖ ถึงมกราคม ๒๕๖๗ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทย คาดว่า ในช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม ๒๕๖๖ ปริมาณฝนบริเวณประเทศไทยมีค่าต่ำกว่าค่าปกติเล็กน้อย ส่วนอุณหภูมิจะสูงกว่าค่าปกติเล็กน้อย

ภาพที่ ๘ แสดงการเปรียบเทียบปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายภาคปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖ (มม.) เฉพาะจังหวัดที่ปลูกอ้อย

ที่มา : ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา (๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๖)

๕.๒ แนวโน้มอ้อยโรงงาน ปี ๒๕๖๖/๖๗ และ ปี ๒๕๖๗/๖๘

๕.๒.๑ ต่างประเทศ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ประจำเดือน พฤษภาคม ๒๕๖๗ พืชอ้อยโรงงานและน้ำตาล บริษัทที่ปรึกษา Datagro คาดการณ์ว่าปี ๒๕๖๗/๒๕๖๘ ในภาคกลาง - ใต้ของประเทศบราซิล จะสามารถที่บอ้อยได้ประมาณ ๕๙๘.๐๐ ล้านตัน มีปริมาณผลผลิตน้ำตาลที่ ๔๑.๖๐ ล้านตัน และผลิตเอทานอลที่ ๓๑.๒๐ พันล้านลิตร ซึ่งรวมถึงเอทานอลที่ผลิตจากข้าวโพด สอดคล้องกับ Alvean ที่คาดการณ์เช่นเดียวกันว่าในภาคกลาง - ใต้ของบราซิลจะผลิตน้ำตาลได้ที่ ๔๑.๖๐ ล้านตัน ด้านนักวิเคราะห์จากเอเชีย กล่าวว่า ปริมาณผลผลิตอ้อยที่มีจำนวนค่อนข้างสูงในภาคกลาง - ใต้ของบราซิลมีแนวโน้มที่จะผลักดันราคาน้ำตาลในตลาดโลกให้ตกต่ำ อย่างไรก็ตาม Alvean แย้งว่า หลายฝ่ายประเมินปริมาณผลผลิตน้ำตาลในภาคกลาง-ใต้ของบราซิลสูงเกินไป ในขณะที่ Louis Dreyfus กล่าวเสริมว่าแนวโน้มปัญหาด้านการส่งออกน้ำตาลที่อาจเกิดขึ้นจากบราซิลไม่สามารถประเมินได้ว่าจะสะท้อนผ่านราคาน้ำตาลโลกมากน้อยเพียงใด โดยนักวิเคราะห์ที่ตั้งข้อสังเกตว่า ปัจจุบันการประมาณการณ์ผลผลิตน้ำตาลในภาคกลาง - ใต้ของ บราซิลอยู่ระหว่าง ๔๐.๐๐ - ๔๔.๕๐ ล้านตัน (ที่มา : บริษัทอ้อยและน้ำตาลไทย จำกัด)

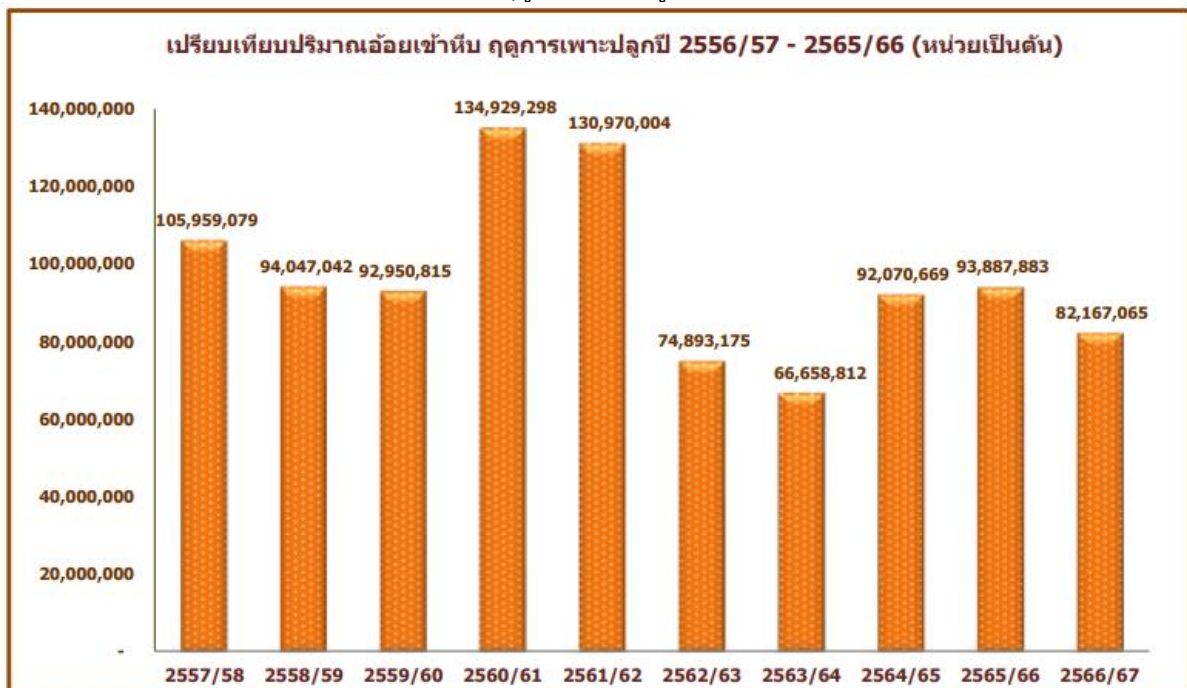
๕.๒.๒ ในประเทศ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ประจำเดือน พฤษภาคม ๒๕๖๗ พืชอ้อยโรงงานและน้ำตาล รายงานคาดการณ์ผลผลิตอ้อยของประเทศไทยในปี ๒๕๖๗/๒๕๖๘ จะฟื้นตัวจากการลดลงในปี ๒๕๖๖/๒๕๖๗ โดยคาดว่าผลผลิตน้ำตาลในปี ๒๕๖๗/๒๕๖๘ จะเพิ่มขึ้นเป็น ๑๐.๒๐ ล้านเมตริกตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๖ จากปี ๒๕๖๖/๒๕๖๗ จากการฟื้นตัวของผลผลิตอ้อยและค่าความหวานอ้อยที่เพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกัน ผลผลิตน้ำตาลในปี ๒๕๖๖/๒๕๖๗

คาดว่าจะลดลงเหลือ ๘.๘๐ เมตริกตัน หรือลดลงร้อยละ ๒๐ จากปีก่อนหน้า เนื่องจากผลผลิตอ้อยที่ลดลง และค่าความหวานอ้อยที่ต่ำ อย่างไรก็ตามการผลิตกากน้ำตาลในปี ๒๕๖๖/๒๕๖๗ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็น ๓.๕๗ ล้านตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖ จากปีก่อนหน้า ทั้งนี้ USDA คาดการณ์ความต้องการบริโภคน้ำตาลในปี ๒๕๖๖/๒๕๖๗ และปี ๒๕๖๗/๒๕๖๘ จะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๔ ต่อปี จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ (ที่มา : chinimandi, USDA) กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (USDA)

และจากสถานการณ์การผลิตอ้อยเข้าหีบปีการผลิต ๒๕๕๗/๒๕๕๘ ถึงปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ โดยสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล แจ้งว่าสถานการณ์การผลิตอ้อยในปัจจุบันของอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย พบว่า ปริมาณอ้อยลดลงอย่างต่อเนื่องในปีการผลิต ๒๕๖๒/๖๓ และปีการผลิต ๒๕๖๓/๖๔ ถึงแม้ว่าปีการผลิต ๒๕๖๔/๖๕ มีปริมาณอ้อยเพิ่มขึ้น จากปีการผลิตก่อนถึง ๒๕,๔๑๑,๘๕๗ ตัน นับเป็นแนวโน้มที่ดีในการผลิตอ้อยปีการผลิตถัดไป โดยปีการผลิต ๒๕๖๖/๖๗ จำนวนอ้อยลดลงอีกครั้ง เนื่องจากปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ด้านสภาพอากาศ การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ และภัยแล้งส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของอ้อย ทำให้ผลผลิตลดลง ด้านการจัดการน้ำ การขาดแคลนน้ำ และระบบชลประทานที่ไม่เพียงพอทำให้เกษตรกรไม่สามารถปลูก และดูแลอ้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านโรคและแมลงศัตรูพืช การระบาดของโรค และแมลงศัตรูพืชที่ทำลายต้นอ้อยและผลผลิตด้านปัญหาเศรษฐกิจ ราคาวัตถุดิบ และต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ทำให้เกษตรกรชาวไร่อ้อยไม่สามารถปลูกอ้อยได้ในปริมาณที่ต้องการ และด้านแรงงาน การขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตร ส่งผลให้การเก็บเกี่ยวไม่ได้ตรงตามเป้าหมาย ดังนั้น ปีการผลิต ๒๕๖๗/๖๘ คาดการณ์ว่าจะมีปริมาณอ้อยเพิ่มขึ้น เนื่องจากปัจจัยด้านราคาอ้อยที่สูง จึงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรชาวไร่อ้อยปลูกอ้อยเพิ่มมากขึ้น และปัจจัยด้านความต้องการอ้อยของโรงงานน้ำตาลทราย

ภาพที่ ๙ แสดงกราฟเปรียบเทียบอ้อยเข้าหีบ ฤดูกาลเพาะปลูก ๒๕๖๖/๕๗ -๒๕๖๕/๖๖

๕.๓ มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงาน ปีการผลิต ๒๕๖๖/๖๗

๕.๓.๑ โครงการชดเชยดอกเบี้ยให้ชาวไร่อ้อย ปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๗ ปล่อยกู้ปลูกอ้อยและบริหารจัดการไร่อ้อย ๖,๐๐๐ ลบ. รัฐช่วยดอกเบี้ย ๒-๓%

การประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ว่า ครม.เห็นชอบโครงการชดเชยดอกเบี้ยให้กับเกษตรกรชาวไร่อ้อย เพื่อใช้ในการบริหารจัดการแหล่งน้ำและซื้อเครื่องจักรกลการเกษตรนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕) ปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๗ โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นผู้สนับสนุนสินเชื่อให้แก่เกษตรกรชาวไร่อ้อยวงเงินปีละ ๒,๐๐๐ ล้านบาท รวมเป็นเงิน ๖,๐๐๐ ล้านบาท และรัฐบาลเป็นผู้ชดเชยดอกเบี้ยร้อยละ ๒ - ๓% ให้เกษตรกรชาวไร่อ้อย ซึ่ง ครม.อนุมัติกรอบวงเงินงบประมาณชดเชยดอกเบี้ยให้ ธ.ก.ส. เป็นเงิน ๗๘๙.๗๕ ล้านบาท ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ

โครงการชดเชยดอกเบี้ยให้กับเกษตรกรชาวไร่อ้อย มีเป้าหมายเพื่อจัดหาแหล่งเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการน้ำในไร่อ้อย การปรับพื้นที่ปลูกอ้อยเป็นแปลงใหญ่ และการจัดซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร ใช้ในการปลูกอ้อยและบริหารจัดการไร่อ้อยอย่างครบวงจร โดยวงเงินกู้แยกตามวัตถุประสงค์การกู้ ซึ่งวงเงินกู้แต่ละรายรวมทุกวัตถุประสงค์แล้วต้องไม่เกิน ๓๘.๐๕ ล้านบาท ดังนี้

๑) เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำในไร่อ้อย รายละไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เช่น การขุดบ่อสระ กักเก็บน้ำ การเจาะบ่อบาดาล การจัดทำระบบน้ำ

๒) เพื่อปรับพื้นที่ปลูกอ้อย เป็นแปลงใหญ่ให้เหมาะสมกับเครื่องจักรกลการเกษตร รายละไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ในอัตราไม่เกินไร่ละ ๒,๕๐๐ บาท

๓) เพื่อจัดซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น รถตัดอ้อย รายละไม่เกิน ๑๕ ล้านบาท รถคืบอ้อย รายละไม่เกิน ๒ ล้านบาท รถแทรกเตอร์ รายละไม่เกิน ๖ ล้านบาท มีระยะเวลาจ่ายเงินกู้ ๓ ปี (๑ ต.ค.๒๕๖๔ - ๓๐ ก.ย.๒๕๖๗) สำหรับระยะเวลาการชำระเงิน แบ่งเป็นเงินกู้การบริหารจัดการน้ำและปรับพื้นที่ปลูกอ้อยไม่เกิน ๖ ปี ส่วนการซื้อเครื่องจักรกลชำระคืนไม่เกิน ๘ ปี โดยคิดอัตราดอกเบี้ยจากผู้กู้ร้อยละ ๒ รัฐบาลจะชดเชยให้ ธ.ก.ส. ร้อยละ ๒ - ๓ ขึ้นอยู่กับประเภทผู้กู้ ยกเว้นการซื้อรถบรรทุก คิดจากผู้กู้ร้อยละ ๔ และรัฐบาลจะไม่ชดเชยให้

บทที่ ๖ การปลูกอ้อยโรงงานในจังหวัดนครสวรรค์

๖.๑ ข้อมูลพื้นที่ในการปลูกอ้อยโรงงาน

๖.๑.๑ พื้นที่ความเหมาะสมในการปลูกอ้อยโรงงานของจังหวัดนครสวรรค์บนแผนที่ Agri-Map

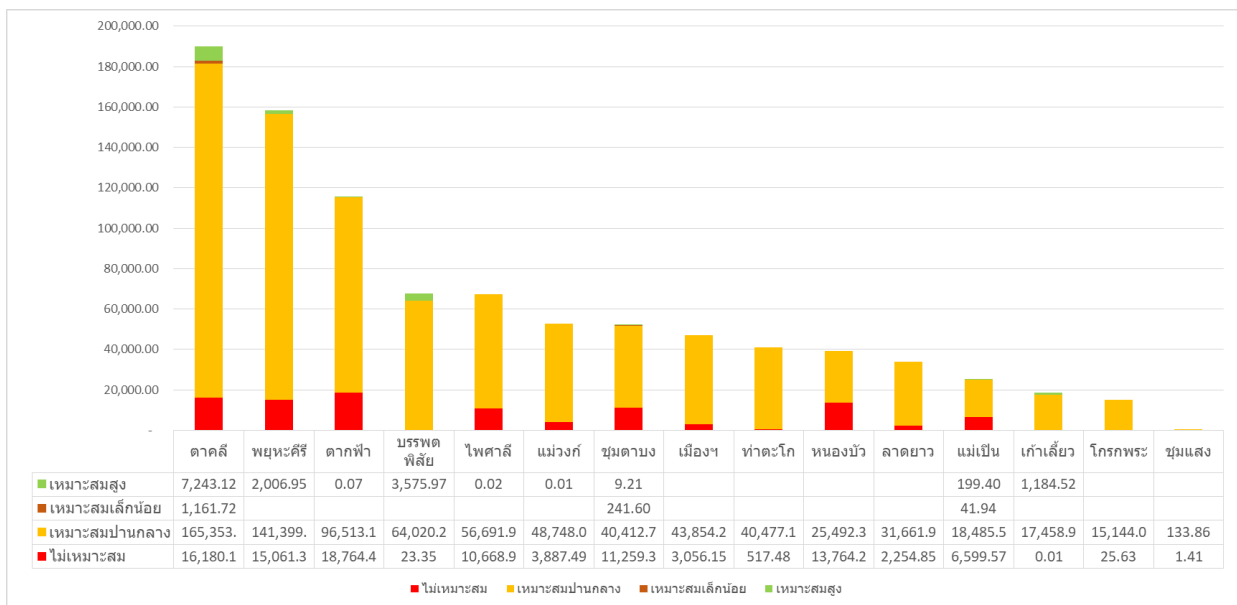
จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ปลูกอ้อยในชั้นความเหมาะสมต่างๆ รวมพื้นที่ ๙๒๓,๕๗๔.๓๒ ไร่ โดยพื้นที่ในการปลูกอ้อยส่วนใหญ่ มีความเหมาะสมปานกลาง ๘๐๕,๘๔๕.๖๖ ไร่ กระจายอยู่ในทุกอำเภอของจังหวัดนครสวรรค์ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอ ๕ ลำดับแรก ได้แก่ อำเภอตากลี อำเภอพยุหะคีรี อำเภอตากฟ้า อำเภอบรรพตพิสัย และ อำเภอไพศาลี ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยในชั้นความเหมาะสมต่างๆ

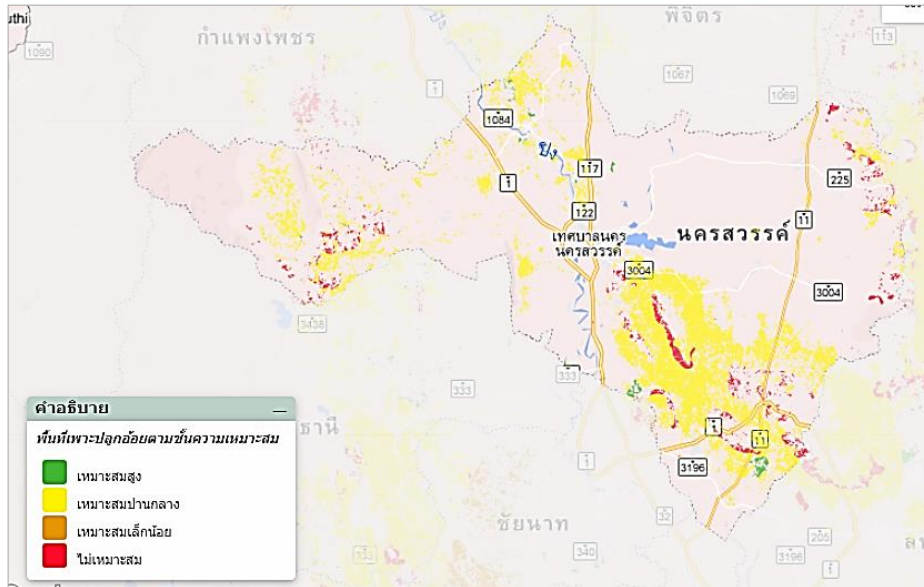
ขอบเขต	ประเภท	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
นครสวรรค์	เหมาะสมสูง	14,219.26	1.54
นครสวรรค์	เหมาะสมปานกลาง	805,845.66	87.25
นครสวรรค์	เหมาะสมเล็กน้อย	1,445.26	0.16
นครสวรรค์	ไม่เหมาะสม	102,064.14	11.05

(ที่มา : agri-map-online.moac.go.th ณ วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๗)

ตารางที่ ๒๒ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยในชั้นความเหมาะสมต่างๆ จำแนกรายอำเภอ

ที่มา : ข้อมูลจาก agri-map-online.moac.go.th ณ วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๗

ภาพที่ ๑๐ แสดงพื้นที่ที่มีความเหมาะสมของดินในการปลูกอ้อยโรงงาน (ที่มา : agri-map-online.moac.go.th
ณ วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๗)

๖.๑.๒ ข้อมูลด้านการปลูกอ้อยโรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช ปีเพาะปลูก ๒๕๖๖/๒๕๖๗ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ทั้งหมด จำนวน ๕,๙๙๘,๕๔๘ ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่ทางการเกษตร จำนวน ๔,๗๐๐,๕๖๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๓๖ ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งปรากฏภาวะการปลูกพืชเศรษฐกิจของเกษตรกรในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ข้าวนาปี ๒,๔๔๖,๕๗๐ ไร่ รองลงมา ข้าวนาปรัง ๕๙๗,๖๐๕ ไร่ มันสำปะหลัง ๔๒๔,๘๔๙ ไร่ อ้อยโรงงาน ๓๕๒,๕๖๘ ไร่ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (รุ่น ๑ ๒๕๔,๒๑๔ ไร่ และรุ่น ๒๔๑,๗๙๔ ไร่) นอกจากนี้เป็นพื้นที่ ไม้ผลไม้ยืนต้น ๗๒๖๔๔ ไร่ และ พืชไร่ พืชผัก ๑๐,๙๐๐ ไร่

โดยผู้ปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๓๕๒,๕๖๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๐ ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด และพื้นที่ที่มีการปลูกอ้อยโรงงานของจังหวัดนครศรีธรรมราชกระจายตัวอยู่ที่ทุกอำเภอ ยกเว้นอำเภอชุมแสง โดยส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภออำเภอพยุหะคีรี อำเภอชุมตาบง อำเภอตากลิ อำเภอตากฟ้า และอำเภอแม่เป็น ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช ปีเพาะปลูก ๒๕๖๖/๒๕๖๗

ลำดับที่	อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)	ภาวะการปลูกอ้อยโรงงาน	
				จำนวน (ไร่)	ร้อยละ
จังหวัดนครศรีธรรมราช		๕,๙๙๘,๕๔๘	๔,๗๐๐,๕๖๕	๓๕๒,๕๖๘	
๑	พยุหะคีรี	๓๕๖,๖๘๓	๓๐๗,๑๕๔	๗๓,๗๙๓	๒๐.๙๓
๒	ชุมตาบง	๒๓๖,๙๐๐	๑๔๘,๘๗๘	๕๑,๖๙๑	๑๔.๖๖
๓	ตากลิ	๕๓๓,๗๘๙	๔๑๐,๙๗๓	๔๙,๓๔๐	๑๓.๙๙
๔	ตากฟ้า	๔๖๒,๙๙๖	๓๐๐,๖๕๒	๓๕,๐๓๑	๙.๙๔

ลำดับ ที่	อำเภอ	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทาง การเกษตร (ไร่)	ภาวะการปลูกอ้อยโรงงาน	
				จำนวน (ไร่)	ร้อยละ
๕	แม่เปิน	๑๖๒,๖๒๕	๑๒๘,๘๓๖	๓๐,๘๐๐	๘.๗๔
๖	เก้าเลี้ยว	๕๑๒,๑๙๑	๑๓๔,๐๒๐	๒๔,๕๗๕	๖.๙๗
๗	เมืองนครสวรรค์	๔๖๗,๖๖๘	๒๘๑,๑๓๔	๒๐,๑๗๘	๕.๗๒
๘	บรรพตพิสัย	๕๖๘,๖๘๖	๔๗๐,๕๖๖	๑๙,๑๐๖	๕.๔๒
๙	ไพศาลี	๓๗๙,๕๑๖	๔๕๙,๘๒๓	๑๖,๖๘๑	๔.๗๓
๑๐	แม่วงก์	๔๗๙,๒๕๕	๓๓๔,๖๒๒	๘,๙๑๒	๒.๕๓
๑๑	ลาดยาว	๖๑๒,๑๖๑	๓๗๑,๒๘๔	๗,๓๒๗	๒.๐๘
๑๒	ท่าตะโก	๑๖๐,๔๔๖	๓๕๓,๓๕๕	๖,๔๐๐	๑.๘๒
๑๓	หนองบัว	๔๓๑,๙๓๕	๔๖๔,๐๘๘	๕,๔๗๕	๑.๕๕
๑๔	โกรกพระ	๑๘๕,๗๔๖	๑๕๑,๓๔๐	๓,๒๖๐	๐.๙๒
๑๕	ชุมแสง	๔๔๗,๙๕๔	๓๘๓,๘๔๐	๐	๐.๐๐

ที่มา : ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจังหวัดนครสวรรค์ ปีเพาะปลูก ๒๕๖๖/๒๕๖๗ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๗

๖.๒ พันธุ์อ้อยโรงงานที่ปลูกในจังหวัด

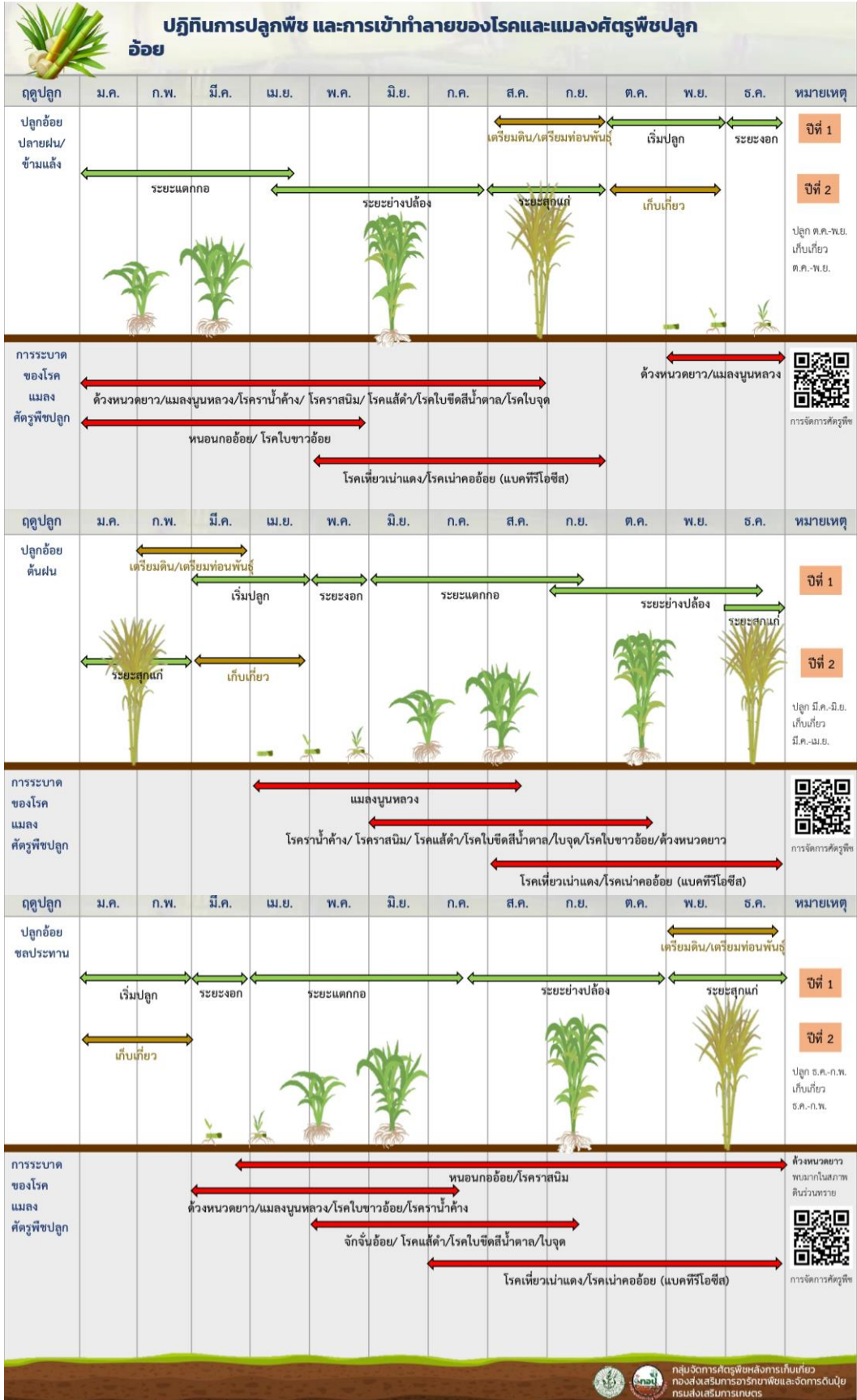
จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยโรงงานอยู่ในลำดับต้น ๆ ของประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากมีโรงงานแปรรูป (โรงงานน้ำตาล) ที่ใหญ่ที่สุดในระดับประเทศ ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดและมีการส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะปลูกร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน ทั้งในเรื่องของการใช้พันธุ์ดีและปฏิบัติตามพันธุ์ที่ใช้ในการเพาะปลูก ได้แก่ พันธุ์ขอนแก่น ๓ ซึ่งเป็นพันธุ์ของทางราชการ และ พันธุ์ LK - ๒- ๑๑ ซึ่งเป็นพันธุ์ส่งเสริมของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่อยู่ในเกณฑ์ที่รวมทั้งเปอร์เซ็นต์ความหวาน (ค่า CCS)

๖.๓ ปฏิทินการปลูกอ้อยโรงงาน

อ้อยข้ามแล้งหรืออ้อยปลายฝน หรือบางพื้นที่นิยม เรียก **อ้อยตุลา** ปลูกระหว่างเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน โดยอาศัยความชื้นที่เก็บไว้ในดินตลอดช่วงฤดูฝน เพื่อให้อ้อยงอกและเจริญเติบโตอย่างช้า ๆ ในช่วงที่ไม่มีฝนตกจนกระทั่งต้นปี ถัดไปจะมีฝนตกบ้าง ดินที่เหมาะสมคือดินร่วนปนทรายหรือดินทราย

อ้อยชลประทาน อ้อยน้ำราด หรืออ้อยน้ำเสริม ปลูกระหว่างเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ วิธีการปลูกอ้อยน้ำราดเป็นการปลูกอ้อยโดยอาศัยความชื้นจากการให้น้ำเสริม เพื่อช่วยให้อ้อยสามารถงอกและเจริญเติบโตได้จนเข้าสู่ฤดูฝนปกติ สภาพดินที่เหมาะสมคือดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียว มักอยู่ในเขตชลประทาน หรือมีแหล่งน้ำเพียงพอ

อ้อยต้นฝน ปลูกระหว่างเดือนมีนาคม-มิถุนายน เป็นการปลูกอ้อยโดยอาศัยความชื้นจากฝนช่วงแรก ที่ตก เพื่อให้อ้อยงอกและเจริญเติบโตได้จนเข้าสู่ฤดูฝนปกติ ดินที่เหมาะสมคือดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียว โดยต้องมีการเตรียมดินและซักร่องร่อน ซึ่งปริมาณน้ำฝนที่เพียงพอต่อการงอกของอ้อยสังเกตได้จากร่องอ้อยจะมีน้ำขัง

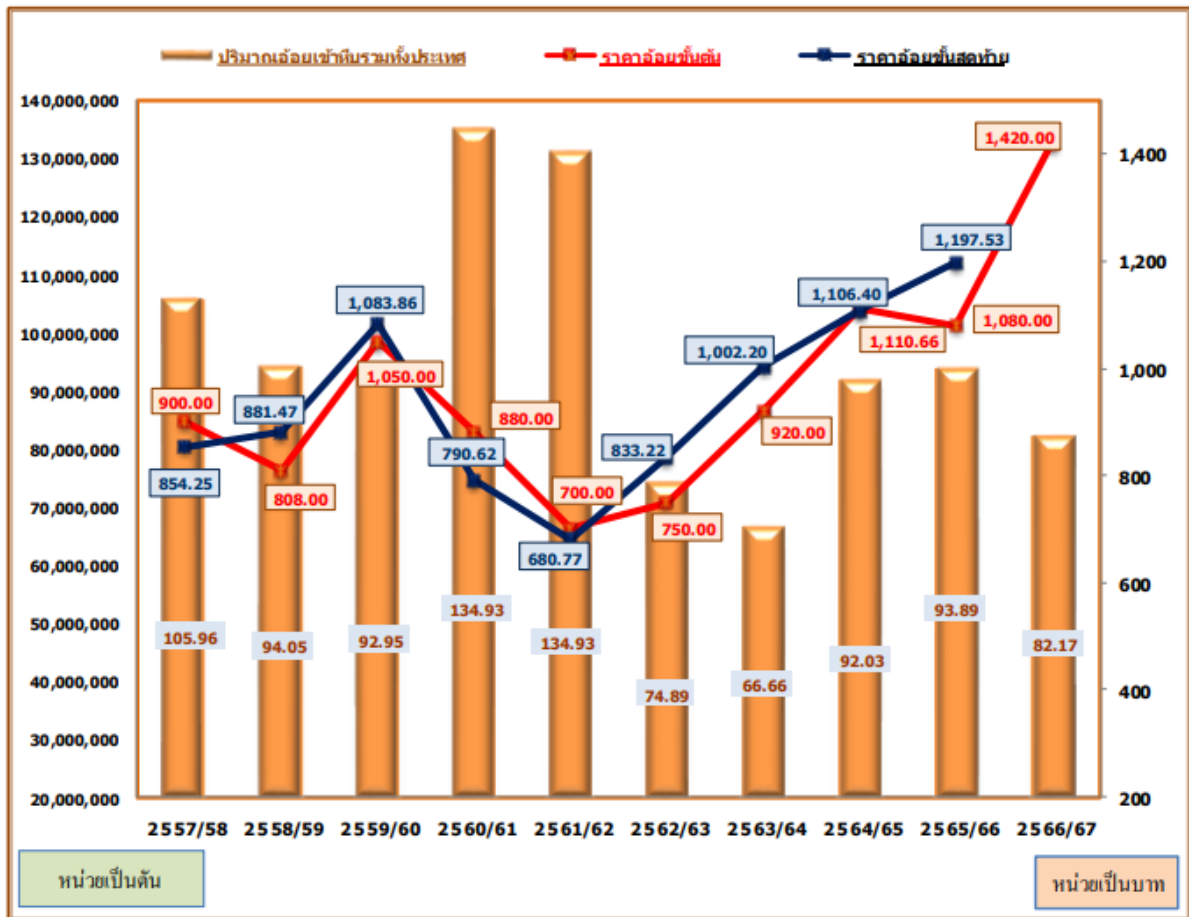

ภาพที่ ๑๑ แสดงปฏิทินการปลูกอ้อยโรงงาน

๖.๔ ราคาอ้อยโรงงาน

สถานการณ์ราคาอ้อยและผลตอบแทนการผลิตน้ำตาลทรายคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายได้กำหนดราคาอ้อยขั้นต่ำและผลตอบแทนการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายขั้นต่ำ ปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ ดังนี้

กำหนดราคาอ้อยขั้นต่ำปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ ในอัตราตันละ ๑,๔๒๐ บาท ณ ระดับความหวานที่ ๑๐ ซี.ซี.เอส และกำหนดอัตราขึ้น/ลงของราคาอ้อยเท่ากับ ๘๕.๒๐ บาท ต่อ ๑ หน่วย ซี.ซี.เอส และผลตอบแทนการผลิตและจำหน่ายน้ำตาลทรายขั้นต่ำ ปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ เท่ากับ ๖๐๘.๕๗ บาท ต่อตันอ้อย

ภาพที่ ๑๒ แสดงกราฟเปรียบเทียบปริมาณอ้อยส่งโรงงานและราคาอ้อยขั้นต่ำและขั้นสุดท้ายปีการผลิต ๒๕๕๗/๕๘ - ๒๕๖๖/๖๗

๖.๕ ข้อมูลโรงงานรับซื้ออ้อยโรงงาน

จังหวัดนครสวรรค์ เป็นสถานที่ตั้งของบริษัทรับซื้อผลผลิตอ้อย/โรงงานน้ำตาล จำนวน ๒ แห่ง ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอตากาลี และอำเภอเมืองนครสวรรค์ มีปริมาณความต้องการผลผลิตต่อฤดูการที่บอ้อย ดังนี้

๖.๗.๑ โรงงานเกษตรไทยอินเตอร์เนชั่นแนล ซูการ์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด มหาชน

- สำนักงานใหญ่ เลขที่ ๑/๑ หมู่ที่ ๑๔ ตำบลหนองโพ อำเภอตากาลี จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๑๔๐ โทร. (๐๕๖) ๓๓๘-๑๒๓-๕ โทรสาร (๐๕๖) ๓๓๘-๑๒๖
- สถานที่ตั้งโรงงาน เลขที่ ๑/๑ หมู่ที่ ๑๔ ตำบลหนองโพ อำเภอตากาลี จังหวัดนครสวรรค์

๖๐๑๔๐

โทร. (๐๕๖) ๓๓๘-๑๒๓-๕ โทรสาร (๐๕๖) ๓๓๘-๑๒๖

- กำลังการผลิตที่ได้รับอนุญาต ๔๐,๐๐๐ ตันอ้อย/วัน
- มีปริมาณความต้องการผลผลิตอ้อย ๘.๔ ล้านตัน/ฤดูกาลหีบอ้อย
- กำลังการผลิตที่ได้รับอนุญาต ๔๐,๐๐๐ ตันอ้อย/วัน

๖.๔.๒ โรงงานเกษตรไทยอินเตอร์เนชั่นแนล ซูการ์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (รวมผล)

- สำนักงานใหญ่ เลขที่ ๑/๑ หมู่ที่ ๑๔ ตำบลหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๑๔๐ โทร. (๐๕๖) ๓๓๘-๑๒๓-๕ โทรสาร (๐๕๖) ๓๓๘-๑๒๖
- สถานที่ตั้งโรงงาน เลขที่ ๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลบ้านมะเกลือ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ โทร. (๐๕๖) ๒๐๗-๒๒๕-๘ โทรสาร (๐๕๖) ๒๐๗-๒๒๙
- กำลังการผลิตที่ได้รับอนุญาต ๘,๘๐๐ ตันอ้อย/วัน
- มีปริมาณความต้องการผลผลิตอ้อย ๑.๘ ล้านตัน/ฤดูกาลหีบอ้อย

ซึ่งโรงงานน้ำตาลจะเริ่มเปิดหีบอ้อยโดยประมาณในช่วงเดือนธันวาคมของปีของทุกปีและปิด

หีบในเดือนเมษายนของปีถัดไป

๖.๖ จำนวนแปลงใหญ่ของจังหวัดนครสวรรค์

ข้อมูลโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่จังหวัดนครสวรรค์ ชนิดสินค้า อ้อยโรงงาน (รายปี) ณ วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๗ ดังนี้

ตารางที่ ๒๔ สรุปข้อมูลโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่จังหวัดนครสวรรค์ ชนิดสินค้า อ้อยโรงงาน (รายปี)

กลุ่มแปลงใหญ่ที่สมัครเข้าร่วมตามปี พ.ศ.	จำนวนกลุ่มแปลงใหญ่ (กลุ่ม)	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙	๒	๑๑๑	๓,๙๗๑
พ.ศ. ๒๕๖๐	๔	๕๖๔	๑๘,๘๓๙
พ.ศ. ๒๕๖๑	๒	๗๖	๑,๒๓๗
พ.ศ. ๒๕๖๒	๑	๔๒	๕๙๔
พ.ศ. ๒๕๖๓	-	-	-
พ.ศ. ๒๕๖๔	๑๐	๓๕๘	๑๒,๔๗๖
พ.ศ. ๒๕๖๕	๓๕	๑,๑๗๗	๒๖,๓๒๕
พ.ศ. ๒๕๖๖	-	-	-
พ.ศ. ๒๕๖๗	๑	๓๕	๑,๓๕๙
รวม	๕๕	๒,๓๖๓	๖๔,๘๐๑

ตารางที่ ๒๕ สรุปข้อมูลโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่จังหวัดนครสวรรค์ ชนิดสินค้า อ้อยโรงงาน (จำแนกรายอำเภอ)

อำเภอ	จำนวนกลุ่มแปลงใหญ่ (กลุ่ม)	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
ตากาลี	๑๑	๔๓๐	๑๕,๐๓๑
ไพศาลี	๗	๒๕๐	๕,๔๙๒
เมืองฯ	๗	๒๒๑	๓,๕๖๔
โกรกพระ	๕	๑๗๖	๓,๗๗๐
ชุมตาบง	๕	๑๕๙	๒,๘๖๗
พยุหะคีรี	๔	๔๐๓	๑๕,๐๕๘
ตากฟ้า	๓	๑๓๖	๔,๑๕๔
หนองบัว	๓	๙๐	๒,๙๖๔
เก้าเลี้ยว	๒	๘๘	๑,๒๕๔
บรรพตพิสัย	๒	๙๒	๒,๓๕๓
แม่วงก์	๒	๘๓	๑,๙๗๒
ลาดยาว	๒	๖๕	๒,๒๕๘
ท่าตะโก	๑	๓๐	๖๕๐
แม่เปิน	๑	๑๔๐	๓,๔๑๔
รวม	๕๕	๒,๓๖๓	๖๔,๘๐๑

๖.๗ แผนงาน/โครงการอ้อยโรงงาน ปีการผลิต ปี ๒๕๖๖/๖๗

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ ของจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งได้ปรากฏแผนงานโครงการสำคัญสินค้าอ้อย โรงงาน จำนวน ๒ โครงการ ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรมูลค่าสูง และเกษตรแปรรูป

๑) โครงการระบบส่งเสริมการผลิตอ้อยโรงงานในรูปแบบแปลงใหญ่

แหล่งงบประมาณ งบประมาณจังหวัด (๑,๗๐๙,๐๐๐ บาท)

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครสวรรค์

๒) โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย

แหล่งงบประมาณ งบปกติ (๓๖,๓๘๐ บาท)

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครสวรรค์

บทที่ ๗

บทสรุปการปลูกอ้อยโรงงาน

๗.๑ บทสรุปการปลูกอ้อยโรงงานของจังหวัด

ปีการผลิต ๒๕๖๖/๖๗ จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ทั้งหมด จำนวน ๕,๙๙๘,๕๔๘ ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่ทางการเกษตร จำนวน ๔,๗๐๐,๕๖๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๓๖ ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งการปลูกพืชเศรษฐกิจของเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ ข้าวนาปี ๒,๔๔๖,๕๗๐ ไร่ รองลงมา ข้าวนาปรัง ๕๙๗,๖๐๕ ไร่ มันสำปะหลัง ๔๒๔,๘๔๙ ไร่ อ้อยโรงงาน ๓๕๒,๕๖๘ ไร่ (คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๐ ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด) นอกจากนี้ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไม้ผลไม้ยืนต้น และ พืชไร่พืชผัก ซึ่งพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานกระจายตัวอยู่พื้นที่ทุกอำเภอ ยกเว้น อำเภอชุมแสง โดยส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภออำเภอพยุหะคีรี อำเภอชุมตาบง อำเภอตากลี อำเภอตากฟ้า และอำเภอแม่เปิน ตามลำดับ

๗.๒ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การพัฒนาอ้อยโรงงานของจังหวัด

จากสถานการณ์การผลิตอ้อยเข้าหีบปีการผลิต ๒๕๕๗/๒๕๕๘ ถึงปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ โดยสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล ในปัจจุบันสถานการณ์การผลิตอ้อย ของอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย พบว่า ปริมาณอ้อยลดลงอย่างต่อเนื่องในปีการผลิต ๒๕๖๒/๖๓ และปีการผลิต ๒๕๖๓/๖๔ ถึงแม้ว่าปีการผลิต ๒๕๖๔/๖๕ มีปริมาณอ้อยเพิ่มขึ้น จากปีการผลิตก่อนถึง ๒๕,๔๑๑,๘๕๗ ตัน นับเป็นแนวโน้มที่ดีในการผลิตอ้อยปีการผลิตถัดไป โดยปีการผลิต ๒๕๖๖/๖๗ จำนวนอ้อยลดลงอีกครั้ง ซึ่งจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกอ้อยลดลงมากที่สุด ๓ จังหวัด คือจังหวัดกำแพงเพชร นครสวรรค์ และอุดรธานี ตามลำดับ เนื่องจากปัจจัยหลายด้าน ได้แก่

- ๑) ด้านสภาพอากาศ การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ และภัยแล้งส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของอ้อย ทำให้ผลผลิตลดลง
- ๒) ด้านการจัดการน้ำ การขาดแคลนน้ำ และระบบชลประทานที่ไม่เพียงพอทำให้เกษตรกรไม่สามารถปลูก และดูแลอ้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓) ด้านโรคและแมลงศัตรูพืช การระบาดของโรค และแมลงศัตรูพืชที่ทำลายต้นอ้อยและผลผลิต
- ๔) ด้านปัญหาเศรษฐกิจ ราคาวัตถุดิบ และต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ทำให้เกษตรกรชาวไร่อ้อยไม่สามารถปลูกอ้อยได้ในปริมาณที่ต้องการ
- ๕) ด้านแรงงาน การขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตร ส่งผลให้การเก็บเกี่ยวไม่ได้ตรงตามเป้าหมาย

โดยปีการผลิต ๒๕๖๗/๖๘ คาดการณ์ว่าจะมีปริมาณอ้อยเพิ่มขึ้น เนื่องจากปัจจัยด้านราคาอ้อยที่สูง จึงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรชาวไร่อ้อยปลูกอ้อยเพิ่มมากขึ้น และปัจจัยด้านความต้องการอ้อยของโรงงานน้ำตาลทราย

๗.๓ ความต้องการและแนวทางแก้ไข

ความต้องการ

จังหวัดนครสวรรค์ ปัจจุบันมีบริษัทรับซื้อผลผลิตอ้อยโรงงาน/โรงงานน้ำตาล จำนวน ๒ โรง ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอตากาลี และอำเภอเมืองนครสวรรค์ มีปริมาณความต้องการผลผลิตต่อฤดูการหีบอ้อย ดังนี้

๑) โรงงานน้ำตาลเกษตรไทย ตั้งอยู่ที่ ตำบลหนองโพ อำเภอตากาลี จังหวัดนครสวรรค์ มีปริมาณความต้องการผลผลิตอ้อย ๘.๔ ล้านตัน/ฤดูการหีบอ้อย

๒) โรงงานน้ำตาลรวมผล ตั้งอยู่ที่ ตำบลบ้านมะเกลือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีปริมาณความต้องการผลผลิตอ้อย ๑.๘ ล้านตัน/ฤดูการหีบอ้อย

(โรงงานน้ำตาลจะเริ่มเปิดหีบอ้อยโดยประมาณในช่วงเดือนธันวาคมของปีของทุกปีและปิดหีบในเดือนเมษายนของปีถัดไป)

ซึ่งจากข้อมูลการสำรวจพื้นที่ปลูกอ้อยในปีการผลิต ๒๕๖๖/๒๕๖๗ ของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล จังหวัดนครสวรรค์ มีปริมาณอ้อยส่งโรงงาน จำนวน ๔,๔๔๓,๑๘๐ ตัน ซึ่งยังมีปริมาณผลผลิตน้อยกว่ากำลังการผลิตและความต้องการของโรงงาน

แนวทางแก้ไข

๑) สนับสนุนการดำเนินโครงการส่งเสริมการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การพัฒนาเครื่องจักรกลการเกษตรและเกษตรกรรม

๒) การส่งเสริมและแนะนำเกษตรกร ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงบำรุงดิน และการใช้วิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน

๓) การส่งเสริมและแนะนำเกษตรกรใช้ปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดิน

๔) การส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำ และระบบชลประทานให้เพียงพอ

๕) ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือเกษตรกรในสัดส่วนของงบประมาณด้านพัฒนาการเกษตรที่มากขึ้น

๖) การบูรณาการการทำงานในพื้นที่ของหน่วยงานราชการ ให้มีเป้าหมายเดียวกัน เช่น การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ รวมไปถึงการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๗) สนับสนุนงบประมาณด้านปัจจัยการผลิต ได้แก่ พันธุ์ ปุ๋ยเคมี เพื่อส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนของกลุ่ม

บรรณานุกรม

๑. ข้อมูลด้านนโยบาย.เอกสารแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครสวรรค์ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗, สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์
๒. แผนพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗, สำนักงานจังหวัดนครสวรรค์. สืบค้นวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๗, https://drive.google.com/file/d/๑-BJGWPJ๔pmwgOhbykOOidrfw_๕w๖w๙qL/view
๓. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์. เอกสารข้อมูลสำคัญจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี ๒๕๖๗, สำนักงานจังหวัดนครสวรรค์. สืบค้นวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๗, <https://nakhonsawan.go.th/joomla/attachments/article/๗๕๔๖/ข้อมูลนครสวรรค์รอบเดือนมกราคม๒๕๖๗๑๑๔กพ๖๗.pdf>
๔. ข้อมูลเกี่ยวกับอ้อยโรงงาน. คู่มือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร อ้อย,กรมส่งเสริมการเกษตร ๒๕๕๑, สืบค้นวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๗, http://www.agriman.doae.go.th/home/t.n/t.n๑/๒filecrop_Requirement/๐๕_Sugarcane.pdf
๕. อ้อยพันธุ์ขอนแก่น ๓ สืบค้นวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๗, <https://www.doa.go.th/seed/wp-content/uploads/๒๐๒๑/๐๘/SUG๑๔.pdf>
๖. สถานการณ์อ้อยโรงงาน ปี ๒๕๖๖/๒๕๖๗. เอกสารรายงานสถานการณ์การปลูกอ้อย ปีการผลิต ๒๕๖๖/๖๗, สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย, สืบค้นวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๗, <https://www.ocsb.go.th/wp-content/uploads/๒๐๒๔/๐๖/รายงานสถานการณ์การปลูกอ้อยปีการผลิต-๒๕๖๖-๖๗.pdf>
๗. มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงาน ปีการผลิต ๒๕๖๖/๖๗. สืบค้นวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๗, <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/๓๙/iid/๙๘๔๐๗>
๘. ปฏิทินการปลูกอ้อยโรงงาน. สืบค้นวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๗, <https://ppsf.doae.go.th/wp-content/uploads/๒๐๒๔/๐๓/อ้อยโรงงาน.pdf>
๙. ข้อมูลโรงงานรับซื้ออ้อยโรงงาน. สืบค้นวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๗, <https://www.ocsb.go.th/wp-content/uploads/๒๐๒๓/๐๔/SugarMill๕๗.pdf>
๑๐. ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ประจำปีเดือน พฤษภาคม ๒๕๖๗ อ้อยโรงงานและน้ำตาล.วารสารเศรษฐกิจการเกษตร ปีที่ ๗๐ ฉบับที่ ๘๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๗, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สืบค้นวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๗, <https://www.oae.go.th/assets/portals/๑/files/journal/๒๕๖๗/OAE๘๑๑OK.pdf>
๑๑. ต้นทุนและผลตอบแทน.เอกสาร (ร่าง) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านระบบการผลิตต้นน้ำของอุตสาหกรรมชีวภาพครบวงจร (Bio Hub) ด้านอ้อย ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐, สำนักงานเกษตรจังหวัดนครสวรรค์, สืบค้นวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๗ <http://www.nakhonsawan.doae.go.th/๒๐๑๖/images/Pongtorn/year๒๕๖๕/๖๕๐๔๒๓sugar๒๕๖๕.pdf>
๑๒. แผนงานโครงการสำคัญด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด. แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖, สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์
๑๓. ข้อมูลโรงงานน้ำตาล สืบค้นวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๗, <https://www.ocsb.go.th/wp-content/uploads/๒๐๒๓/๐๔/SugarMill๕๗.pdf>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นางภัทรภร บุญอาบ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์

ผู้จัดทำ

๑. นายพลกฤษ อภิวัฒน์สิงหะ หัวหน้ากลุ่มสารสนเทศการเกษตร
๒. นางสาวจิราวรรณ พิจารสรรค์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๓. นางสาวพริตตา พัฒนเกษร เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์

กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

056-803-590, 056803520

saraban_nsn@opsmoac.go.th